

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ชื่อโครงการ โครงการนวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

จังหวัดนครพนม ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

(ระยะที่ 2) ประจำปี พ.ศ. 2559

The Innovation of Human Resources For an Integrated
Learning Society in Nakhon Phanom Province

โดย

รศ.ดร. ประวิต เอราวรรณ

ดร.เชิดชัย โพธิ์ศรี

ผศ.ดร. คมกฤษณ์ ชูเรือง

ผศ.ดร.กัญญา มิชะมา

และคณะ

สิงหาคม 2560

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

Executive summary

มหาวิทยาลัยนครพนม ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการวิจัยมุ่งเป้าตอบสนองความต้องการของประเทศ ปีงบประมาณ 2559 กลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ประเภทกลุ่มมหาวิทยาลัย) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ โดยดำเนินโครงการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนา ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ (ระยะที่ 2) ประจำปี พ.ศ. 2559 ซึ่งสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นหน่วยบริหารจัดการโครงการ และมีหน่วยงานร่วมดำเนินโครงการ 13 หน่วยงาน มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงานวิจัยเชิงพื้นที่โดยใช้ประเด็นความต้องการของพื้นที่เป็นตัวตั้งที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของพื้นที่และเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยให้กับคณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน รวมถึงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีความเข้มแข็งและเกื้อหนุนส่งเสริมการทำงานวิจัย และเกิดกลุ่มวิจัยในประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และความต้องการของจังหวัด ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี (ตุลาคม 2558 ถึง ตุลาคม 2559) โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ย่อย เพื่อ 1) สนับสนุนและส่งเสริมโครงการวิจัยที่สามารถตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการเพื่อการพัฒนาพื้นที่จังหวัดนครพนม 2) พัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิชาการและงานวิจัยของมหาวิทยาลัยและของคณะ/วิทยาลัย ให้มีความเข้มแข็งและเกื้อหนุนการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่องและเกิดกลุ่มวิจัยในประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และความต้องการของจังหวัด 3) เปิดโอกาสและสนับสนุนคณาจารย์และนักวิจัยให้พัฒนางานวิชาการและงานวิจัยให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และ 4) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยนครพนม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ องค์กรชุมชน ภาคผู้ประกอบการและภาคีการพัฒนาพื้นที่

ผลการดำเนินงาน: ภายใต้การดำเนินงานโครงการพัฒนานวัตกรรมพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนมสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ปีงบประมาณ 2559 มีคณะ/วิทยาลัย เข้าร่วมดำเนินการ จำนวน 10 คณะ/วิทยาลัย ผลจากการพัฒนานักวิจัย พัฒนาการค้นหา โจทย์วิจัย และกระบวนการสร้างข้อเสนอโครงการที่มีประสิทธิภาพ ได้โครงการวิจัย จำนวน 18 โครงการ และผ่านกระบวนการพัฒนาจนได้รับการอนุมัติทำสัญญาเพื่อดำเนินกิจกรรมวิจัย จำนวน 8 โครงการ รวมงบประมาณที่สนับสนุน จำนวน 988,875 บาท (เก้าแสนแปดหมื่นแปดพันแปดร้อยเจ็ดสิบห้าบาทถ้วน)

ภาพรวมของข้อเสนอโครงการวิจัย จำนวน 18 มีโครงการที่ผ่านการคัดกรองได้รับ ทุนอุดหนุนการวิจัย จำนวน 8 โครงการ แบ่งเป็นรอบที่ 1/2559 จำนวน 5 โครงการ และรอบ 2

จำนวน 3 โครงการ ซึ่งพบปัจจัยทำให้โครงการวิจัยมีคุณภาพมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ 1) โจทย์วิจัยและปัญหาการวิจัยมาจากชุมชนที่ผ่านกระบวนการค้นหาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) 2) ทีมวิจัย มีองค์ประกอบและคุณลักษณะที่สำคัญ คือ มาจากกลุ่มคนหลายกลุ่มในชุมชน หลายองค์กร หลายบทบาททางสังคม/ชุมชน หลากหลายสาขาวิชา 3) หัวหน้าโครงการวิจัย มีทักษะการบริหารจัดการงานวิจัยที่มีบุคลิกลักษณะและศักยภาพที่สามารถดำเนินโครงการวิจัยได้ 4) การเตรียมความพร้อมของทีมวิจัยและชุมชนก่อนการทำวิจัย มีการทำความเข้าใจเป้าหมายและกระบวนการทำงานวิจัยร่วมกัน การวางแผนการวิจัยและการกำหนดบทบาทของนักวิจัย ทีมวิจัยให้เห็นภาพรวมของการทำงานของแต่ละบทบาทแต่ละคนอย่างชัดเจนร่วมกัน 5) การสร้างทีมเก็บข้อมูลอันเป็นการสร้างพื้นฐานของการมีส่วนร่วม 6) การสร้างการมีส่วนร่วมจากกลุ่มคนที่มีความหลากหลายเพื่อร่วมทำงานวิจัยในกระบวนการต่างๆ ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มจัดตั้งต่างๆ เพื่อสร้างความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการปัญหาทั้งระบบในระยะยาว 7) การเตรียมการลงชุมชนเพื่อค้นหาโจทย์การวิจัย การเตรียมการและการวางแผนเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเป็นการสร้างการเรียนรู้ของทีมวิจัยไปพร้อมกัน 8) การบันทึกกิจกรรมและเก็บข้อมูลอย่างรัดกุม ทั้งการเขียนในรูปแบบต่างๆ การบันทึกเสียง การถ่ายภาพ การบันทึกสังเกตการณ์ในทุกกิจกรรม และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ที่สำคัญจะต้องมีการสรุปและทบทวนข้อมูลในทุกกิจกรรม 9) การประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการฯ ทำให้เกิดความเข้าใจในเงื่อนไข/ข้อจำกัดของหน่วยงานเหล่านั้นมากขึ้น รวมถึงวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน และ 10) การประสานงานและการติดต่อสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เช่น การตั้ง Line Group, Email, Facebook การประชุม และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ได้สร้างความตื่นตัวและกระตือรือร้นให้กับนักวิจัย ทีมวิจัยและที่ปรึกษาในการผลักดันการทำงานวิจัยให้มีคุณภาพมากขึ้น

กระบวนการพัฒนานักวิจัย: การดำเนินโครงการวิจัยภายใต้โครงการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดสุโขทัยแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการปี 2559 สามารถพัฒนานักวิจัยหน้าใหม่ได้ จำนวน 31 คน ในกลุ่มนี้เป็นทั้งนักวิชาการในมหาวิทยาลัย และนักวิจัยชุมชน กระบวนการพัฒนานักวิจัยมี 2 รูปแบบ คือ 1) การเติมเต็มองค์ความรู้ก่อนและระหว่างการทำงานวิจัย และ 2) การเรียนรู้ร่วมกันในกระบวนการ Coaching ระหว่างนักวิจัยด้วยกันและผู้ทรงคุณวุฒิในช่วงของการรายงานความก้าวหน้างานวิจัย

องค์ความรู้ที่เป็นของมหาวิทยาลัยนครพนม: ปีที่ 1 มุ่งการพัฒนานักวิจัย ในปีี่ 2 มุ่งผลักดันให้เกิดผลงานวิจัยที่สามารถเป็นองค์ความรู้ของมหาวิทยาลัยที่สามารถนำไปสู่การรับใช้สังคม

หรือสร้างผลกระทบกับสังคม ชุมชน ส่วนนี้เป็นส่วนสำคัญของการปรับเปลี่ยนระบบบริหารจัดการงานวิจัย กระบวนการคัดกรองข้อเสนอโครงการที่เข้มข้นมากขึ้น

ระบบและกลไกการบริหารงานวิจัย: ระบบบริหารงานวิจัยที่ดำเนินการโดย สถาบันวิจัยและพัฒนา มีระบบการพัฒนานักวิจัยและกำกับติดตามและได้สร้างความเข้าใจร่วมกันกับนักวิจัยก่อนดำเนินโครงการ นอกจากนี้ช่วงของการพัฒนาข้อเสนอโครงการได้ปรับเปลี่ยนจากการวิพากษ์ข้อเสนอโครงการเป็นการ Coaching และการกำกับติดตาม รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารได้ปรับเปลี่ยนไปใช้ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ

ระบบสนับสนุนการทำงานวิจัยก้านงบประมาณที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนต่อเนื่องจากการดำเนินการระยะที่ 1 คือการเกิดกองทุนวิจัยและนวัตกรรม ซึ่งกองทุนฯ นี้ ผ่านการรับรองและจัดตั้งโดยสภามหาวิทยาลัยนครพนม

ระบบกลไกระดับคณะ/ มหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยได้มีการจัดตั้งกองทุนวิจัย และมีมติการจัดตั้งกองทุนนี้ที่ผ่านมติสภามหาวิทยาลัยนครพนมแล้ว ซึ่งการบริหารกองทุนโดยคณะกรรมการ มีหน้าที่สำคัญในการกำหนดทิศทางการวิจัยของมหาวิทยาลัย สนับสนุน กำกับติดตามงานวิจัย ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดการนำองค์ความรู้จากงานวิจัยเผยแพร่ และออกไปรับใช้สังคมให้เป็นไปตามเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยที่ตั้งไว้

นอกจากนี้การนำเอาภาระงานวิจัย และการเผยแพร่ความรู้จากงานวิจัยสู่สาธารณะ มาเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดภาระงานและพิจารณาผลงาน ตลอดจนผลักดันสายวิชาการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการมีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยได้กำหนดให้เป็นเงื่อนไขหนึ่งในสัญญารับทุนวิจัย

การบริหารจัดการโครงการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ค้นพบประโยชน์และคุณค่าที่สำคัญของงานวิจัยที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพคนทั้งที่เป็นนักวิชาการในมหาวิทยาลัย นักศึกษาที่เข้ามีส่วนร่วม ตลอดจนชุมชน ท้องถิ่น และการได้องค์ความรู้ที่นำมาสู่การเรียนรู้ร่วมกันของนักวิจัยและชุมชน และการได้องค์ความรู้ไปสู่การปรับเปลี่ยนและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนชนท้องถิ่น และวิถีการวิจัยของนักวิจัยเอง การเสริมหนุนงานวิจัยผ่านโครงการนี้ เป็นส่วนสำคัญให้มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการรับใช้สังคมได้อย่างแท้จริง

บทคัดย่อ

โครงการนวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนม สู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ (ระยะที่ 2) ประจำปี พ.ศ. 2559 ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2558 ถึง 31 ตุลาคม 2559 โดยมุ่งเน้นการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนการทำงานวิจัยสายรับใช้สังคมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ (Area-based) ระหว่างมหาวิทยาลัยนครพนมร่วมกับเครือข่ายภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนโดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อ 1) สนับสนุน ส่งเสริม และดำเนินงานด้านวิจัยเพื่อตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง 2) พัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิชาการ งานวิจัยของมหาวิทยาลัยและคณะ/สถาบันให้มีความเข้มแข็งและเกื้อหนุน 3) สนับสนุนคณาจารย์และนักวิจัยให้พัฒนางานวิชาการและงานวิจัย และ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน

ผลการดำเนินงานของโครงการประจำปีงบประมาณ 2559 จากวัตถุประสงค์ข้อแรก การสนับสนุน ส่งเสริม และดำเนินงานด้านวิจัยเพื่อตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เกิดกลุ่มวิจัยในประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ นั้นได้มีกิจกรรมการพัฒนาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่ มีคณะ/วิทยาลัยเข้าร่วมดำเนินการ จำนวน 10 คณะ/วิทยาลัย ผลจากการดำเนินงาน มีโครงการจำนวน 14 โครงการวิจัย และมีโครงการที่ผ่านการได้รับเงินทุนอุดหนุนการวิจัยจำนวน 8 โครงการ จาก 7 คณะ/ วิทยาลัย โดยงบประมาณทั้ง 8 โครงการ 1,385,323 บาท มีหัวหน้าโครงการวิจัย 8 คน ผู้ร่วมวิจัยทั้งภาคประชาชน อาจารย์ และ บุคลากรในมหาวิทยาลัยรวม 24 คน ได้แก่ 1) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม ชื่อโครงการวิจัย การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนารูปแบบการลดการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชของกลุ่มเกษตรกร: กรณีศึกษากลุ่มผู้ปลูกยาสูบบ้านนายอ ต.นางาม อ.เรณูนคร งบประมาณ 168,520 บาท 2) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ชื่อโครงการวิจัย การออกแบบกระบวนการเรียนรู้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไท่โส้และการวัดผลอย่างมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านโพนจาน อ. โพนสวรรค์ งบประมาณ 162,827 บาท 3) คณะวิทยาศาสตร์ ชื่อโครงการวิจัย การศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการฟื้นฟูทรัพยากรในป่าชุมชนด้วยการปลูกต้นกล้าเห็ดป่าเอโคโตไมคอร์ไรซา ต.กุดาไ้ อ.ปลาปาก งบประมาณ 245,000 บาท 4) คณะครุศาสตร์ ชื่อโครงการวิจัย การศึกษากระบวนการนำอัตลักษณ์ผ้าย้อมครามสู่การสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มกรณีศึกษา: กลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมครามบ้านโนนสะอาด ต.นางัว อ.นาหว้า งบประมาณ 180,070 บาท 5) วิทยาลัยนาหว้า ชื่อโครงการวิจัย เครื่องแยกเมล็ดฝ้าย งบประมาณ 143,440 บาท 6) คณะเกษตร

และเทคโนโลยี ชื่อโครงการ: การ โยเกิร์ตเสริมโพรไบโอติกจากสายพันธุ์ข้าว ต.ธาตุพนมเหนือ อ.ธาตุพนม จ.บประมาณ 230,949 บาท 7) คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ชื่อโครงการวิจัย รูปแบบการบริหารจัดการเครื่องกลเกษตรอย่างมีส่วนร่วมของเกษตรกร เพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรในจังหวัดนครพนม พื้นที่ ต.ดอนนางหงส์ อ.ธาตุพนม จ.บประมาณ 115,280 บาท และ 8) คณะเกษตรและเทคโนโลยี ชื่อโครงการ: การสร้างกระบวนการย้อมสีผ้าฝ้ายจากไม้ให้สีเชิงคุณภาพ พื้นที่ ต.พิมาน อ.นาแก จ.บประมาณ 138,600 บาท

ระบบบริหารจัดการงานวิชาการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยและคณะ/สถาบันให้มีความเข้มแข็ง และเกื้อหนุน เปิดโอกาสและสนับสนุนคณาจารย์และนักวิจัยให้พัฒนางานวิชาการและงานวิจัย จากการดำเนินกิจกรรมโดยใช้กระบวนการบริหารงานวิจัยที่ผ่านมาได้เกิดนวัตกรรม การบริหารจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัยรูปแบบใหม่ โดยคณะกรรมการบริหารจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย 1) เกิดกองทุนวิจัยและนวัตกรรมมหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินการจัดการทุนวิจัยในรูปแบบสมทบ (Matching Fund) ในปี 2558 และรายได้จากกองทุนนี้มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนนักวิจัย และให้รางวัลสำหรับนักวิจัยที่มีผลงานเผยแพร่ในฐานข้อมูลงานวิจัยระดับชาติหรือนานาชาติ 2) คณะกรรมการบริหารจัดการงานวิจัยระดับคณะ/วิทยาลัย ภายใต้คำสั่งอนุกรรมการบริหารงานวิจัย มีบทบาทที่ชัดเจนด้านการจัดการงานวิจัย จากการดำเนินการตลอดระยะเวลา 1 ปี สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยนครพนม ภายใต้โครงการนวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 35 หน่วยงาน โดยให้ความร่วมมือทั้งในเวทีระดมสมองเพื่อค้นหาประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดนครพนมเพื่อนำไปสู่โจทย์ปัญหาและความต้องการพัฒนาในพื้นที่และร่วมเป็นนักวิจัยในโครงการ

คำสำคัญ: นวัตกรรม, การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

Abstract

The Innovation of Human Resources for an integrated learning society in Nakhon Phanom Province Project (phase 2) 2017. The duration of this project was 1 year started on 1 November 2015 to 31 October 2016 which collaborate between Nakhon Phanom university and cooperation, that strongly drive the research based on social engagement and academic service. The propose of this project were support encourage and processing the research topic form area based and academic service and continuing improvement, improve the management of education and academic, support the lecturer and researcher to develop the education and academic research topic and expand the cooperation network.

The results of this Project, there were 8 from 14 projects approved to get the scholarship which from 7 faculties. The total budget was 1,385,323 baht. The number of head project were 8 persons, and 24 co-projects which contain the research from the area based and the lecturer, the topic of the projects such as 1) The community participatory to develop the model of reducing chemical pesticides use of farmers: tobacco plant farmers Ban Na Yo, Na Ngam Subdistrict, Renu Nakhon District, Nakhon Phanom, budget 168,520 Baht 2) Participatory Design of Learning Process on Thai So Ethnic Identity and Assessment of Ban Phon Chan School, Phon Chan Sub-district, Phon Sawan District, Nakhon Phanom Province budget 162,827 Baht 3) Area change study and resource rehabilitation of community forest by transplanting wild ectomycorrhizal mushroom seedlings in Ku ta Kai Subdistrict, Pla pak District, Nakhon Phanom Province, budget 245,000 Baht 4) The study led to the identification of innovative value-added cotton : A Case Study group of cotton producers in Ban Non Sa-at, Na Ngua Sub-District, Nawa District, Nakhon Phanom Province, budget 180,070 Baht 5) Gin cotton seeds, Nawa District, Nakhon Phanom Province, budget 143,440 Baht 6) Probiotic yogurt supplemented by rice. That

Phanom District, Nakhon Phanom Province, budget 230,949 Baht 7) Agricultural Mechanized Management Model with Participation to reduce production costs of farmers in Nakhon Phanom province budget 115,280 Baht and 8) Cotton dyeing process from wood (natural color dye) Piman Sub-District, Nawa District, Nakhon Phanom Province, budget 138,600 Baht. The improve of management of education and academic, support the lecturer and researcher to develop the education and academic research topic which established the Research and Innovation fund in Nakhon Phanom university on 2015 to manage the matching fund and encourage the research who published at national and international by give the reward. Moreover, established the research committee for obviously role. According to this project, which expand the cooperation network to 35 organizations and brainstorming for Strategic Issues and improvement the research topic from area based.

Keywords: Innovation, Human Resources for an integrated learning society

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	2
บทคัดย่อ.....	5
Abstract	7
สารบัญ	9
บทที่ 1	13
บทนำ.....	13
1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย.....	13
2. แนวคิดและเป้าหมาย	15
3. วัตถุประสงค์.....	22
4. ขอบเขตการวิจัย.....	23
5. ทฤษฎีแนวคิด สมมุติฐาน และ/หรือกรอบแนวคิดการวิจัย	23
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	36
7. ระยะเวลาการดำเนินงานและแผนการบริหารจัดการโครงการ	37
บทที่ 2	46
การดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย	46
2.1 กลไกการบริหารงานวิจัยและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย ABC	46
2.2 กระบวนการบริหารงานวิจัยแบบ ABC ระดับมหาวิทยาลัยและคณะ/สถาบัน.....	46
2.3 นวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ที่พบ ที่สร้างขึ้น และข้อเรียนรู้สำคัญ (Reflection)	49
บทที่ 3	96
การดำเนินงานด้านการวิจัยเพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่และผลลัพธ์	96
3.1 ผลการดำเนินงานวิจัยของโครงการที่สนับสนุนในระยะที่ 1 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558)	98
3.2 ผลการดำเนินงานโครงการวิจัยที่สนับสนุนในระยะที่ 2 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559)	111
4. ปัจจัย เจือปนใจ ที่ทำให้โครงการวิจัยมีคุณภาพ	115

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	116
6. โครงการที่ขอรับทุนสนับสนุนเพิ่มเติมภายใต้ทุนนวัตกรรมฯ รอบที่ 2 ของปีงบประมาณ 2559	117
3.2 สรุปผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย	118
โครงการที่ขอรับทุนสนับสนุนเพิ่มเติมภายใต้ทุนนวัตกรรมฯ รอบที่ 2 ของปีงบประมาณ 2559	143
3.3 สรุปองค์ความรู้และการเปลี่ยนแปลงจากโครงการวิจัย ระยะที่ 2 (ปีงบประมาณ 2559)	143
3.4 สรุปจำนวนนักวิจัยและการเผยแพร่ผลงานจากโครงการวิจัย ระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2559	149
3.5 การนำผลงานไปใช้ประโยชน์และผลกระทบกับชุมชน	149
3.6 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการโครงการและความสำเร็จตามตัวชี้วัด	151
บทที่ 4	153
วิเคราะห์ผลและการเปลี่ยนแปลง	153
4.1 ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จในการบริหารจัดการโครงการ	153
4.2 ผลการเปลี่ยนแปลง	156
ภาคผนวก	158

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิด การพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบยั่งยืน โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานด้วยการพัฒนานักวิจัยและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัย	6
ภาพที่ 1-2 กรอบแนวความคิด ของชุดโครงการที่สะท้อนถึงเป้าหมายสุดท้าย	7
ภาพที่ 1-3 กรอบแนวคิดข้อสรุปของโครงการวิจัยในภาพรวมที่ดำเนินการ กับเป้าหมายสุดท้ายที่ตั้งไว้	9
ภาพที่ 1-4 Social Enterprise EcoSystem	23
ภาพที่ 2-1 แสดงแผนโครงสร้าง ระบบบริหารงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย	36

สารบัญตาราง

	หน้า
แผนการบริหารจัดการโครงการนวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ สู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ	28
เป้าหมายของผลผลิต (output) ผลลัพธ์ (outcome) และตัวชี้วัด	33
ผลการดำเนินงานระบบการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยเพื่อสนับสนุนงานวิจัยนวัตกรรม เพื่อสังคมและชุมชน ปีงบประมาณ 2558	39
ผลการดำเนินงานระบบการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยเพื่อสนับสนุนงานวิจัยนวัตกรรม เพื่อสังคมและชุมชน ปีงบประมาณ 2559	45
ผลการดำเนินงานระบบการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนงานวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและ ชุมชนระดับคณะ/วิทยาลัย ปีงบประมาณ 2558	50
สรุปผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย ปีงบประมาณ 2559	52
สรุปผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ	87
สรุปผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย ภายใต้การดำเนินการโครงการ “นวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนมสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณา การ” ประจำปีงบประมาณ 2559 รอบที่ 1 ระหว่าง วันที่ 1 พฤศจิกายน 2558 – 30 กันยายน 2559	5
โครงการนวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนมสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2559	105
โครงการนวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนมสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2559	109

บทที่ 1

บทนำ

สัญญาเลขที่	RDG59A0009
ชื่อโครงการ	โครงการนวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนม สู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ (ระยะที่ 2) ประจำปี พ.ศ. 2559 The Innovation of Human Resources for an Integrated Learning Society in Nakhon Phanom Province
หัวหน้าโครงการ	: รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ
หน่วยงานต้นสังกัด	: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม
หน่วยงานร่วมโครงการ	: 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม 2) สำนักงานส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครพนม 3) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครพนม 4) สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครพนม 5) สำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม 6) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครพนม 7) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครพนม 8) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครพนม 9) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต1 และ2 จังหวัด นครพนม 10) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 11) สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 6 สาขานครพนม 12) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดนครพนม 13) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนครพนม
ระยะเวลาดำเนินการ	: 1 ปี (1 พฤศจิกายน 2558 ถึง 31 ตุลาคม 2559)

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

ตามที่มหาวิทยาลัยนครพนม ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการวิจัยมุ่งเป้าตอบสนองความต้องการของประเทศ ปี 2557 กลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ประเภทกลุ่มมหาวิทยาลัย)

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และได้มีการดำเนินงานโครงการพัฒนานวัตกรรมพัฒนา ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนมสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาศักยภาพการทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ โดยใช้ประเด็นความต้องการของพื้นที่เป็นตัวตั้ง ที่สอดคล้อง กับศักยภาพและความต้องการของพื้นที่และเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยให้กับคณาจารย์ รวมถึง การพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัย งานวิชาการของคณะ/วิทยาลัย ให้มีความเข้มแข็งและ เกื้อหนุนให้เกิดกลุ่มวิจัยในประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และความต้องการของจังหวัดอันเป็น พื้นฐาน เพื่อจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทางในอนาคต

จากการดำเนินการในระยะที่ 1 (ปีงบประมาณ 2558) ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยนครพนมได้ มีกระบวนการขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ทั้งงานวิชาการที่มาจากการ บริหารงานวิจัย โดยแรงขับเคลื่อนที่สำคัญ คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการหน่วยบริหารงานวิจัยระดับ มหาวิทยาลัย และระดับคณะ/วิทยาลัย โดยมีสถาบันวิจัยและพัฒนา ทำหน้าที่เป็นกลไกในการ ขับเคลื่อน พัฒนาระบบจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะ/วิทยาลัย พัฒนาระบบ และกระบวนการจัดการเพื่อส่งเสริมงานวิจัยสายรับใช้สังคม กระบวนการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยสาย รับใช้สังคม ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ โดยเริ่มจากการพัฒนาโจทย์วิจัยและข้อเสนอการวิจัยที่ตอบสนอง ความต้องการเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่และชุมชนท้องถิ่น การพัฒนานักวิจัยด้วยการฝึกการ ปฏิบัติงานจริง (On the job Training) เพื่อให้ นักวิจัยมีทักษะการวิจัยและมีกระบวนการหนุนเสริม ให้ นักวิจัยทำวิจัยได้สำเร็จและมีคุณภาพด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบทั้ง ในรูปแบบการนำรายงานความก้าวหน้าทุก 2 เดือน การบอกเล่าประสบการณ์การทำงานวิจัยในพื้นที่ ทั้งเรื่องที่ประสบผลสำเร็จและเรื่องที่มีปัญหาอุปสรรค การจัดเวทีสังเคราะห์ตามพื้นที่การวิจัย ตลอดจน การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และการนำเสนอผลการวิจัยต่อภาคีการพัฒนา พื้นที่และสาธารณชนอันนำไปสู่การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากความพยายามผลักดันให้เกิดการทำงานวิจัย จากการประกาศรับข้อเสนอทุนวิจัยรอบที่ 1 จนถึงการวิพากษ์ข้อเสนอโครงการวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย และผู้ทรงคุณวุฒิ ภายนอก มีโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจำนวน 9 โครงการ จาก 6 คณะ/วิทยาลัย และใน 9 โครงการนั้นมี 1 โครงการที่เป็นงานวิจัยที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างนักวิจัยจากหลายคณะ/ วิทยาลัย ในส่วนของงบประมาณที่ให้ทุนวิจัยทั้ง 9 โครงการ เป็นงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) 50% จำนวนเงิน 728,770 บาท และจากคณะ 447,147.50 คิดเป็น 30.68 % และจากมหาวิทยาลัย 281,622.50 บาท คิดเป็น 19.32% ซึ่ง โครงการวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่ในปีที่ 1 นี้เป็นการทำงานเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาพื้นที่ และ บูรณาการไปกับการเรียนการสอนของคณะ/วิทยาลัย

การขับเคลื่อนการบริหารงานวิจัยสายรับใช้สังคมในระดับมหาวิทยาลัย ในปีงบประมาณ 2558 ได้เริ่มกระบวนการตั้งแต่กระบวนการสร้างความเข้าใจกับผู้บริหารระดับอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี/ผู้อำนวยการ รวมถึงคณาจารย์ในคณะ/วิทยาลัย ตามลำดับ กิจกรรมการพัฒนาโจทย์วิจัยกับชุมชนท้องถิ่น และกระบวนการพัฒนานักวิชาการลงไปทำงานกับชุมชน นอกจากนี้มหาวิทยาลัยนครพนมยังได้ดำเนินการจัดเวทีระดมสมองเพื่อค้นหาประเด็นการพัฒนาพื้นที่ตามประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดโดยเชิญหน่วยงานภาคีเครือข่ายในระดับภูมิภาคและระดับจังหวัดเข้าร่วม ซึ่งผลการระดมสมองได้ประเด็นทั้งหมด 9 ประเด็น เรียงตามลำดับ ดังนี้ ผลผลิตชุมชนผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ (ข้าวอินทรีย์) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำสงคราม) การค้าขายแดน พลังงานทดแทน ผลิตภัณฑ์อาหารและผลไม้ การท่องเที่ยววัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ สุขภาพ โดยในปีงบประมาณ 2558 จะเน้นการทำวิจัยใน 2 ประเด็นแรก คือ ผลผลิตชุมชนผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ (ข้าวอินทรีย์) จึงได้มีการประกาศทุนวิจัยรอบ 2 โดยเน้น 2 ประเด็นดังกล่าว ได้มีนักวิจัยเสนอโครงการวิจัยจำนวน 6 โครงการและได้ผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิจากภายในมหาวิทยาลัย และจากผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ทำให้มีการเซ็นสัญญาทุนวิจัย จำนวน 1 ทุน ในประเด็นผ้าทอมือ ส่วนอีก 5 โครงการไม่ได้รับการเซ็นสัญญาเนื่องจากไม่ได้แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะไม่สมทบทุนวิจัย

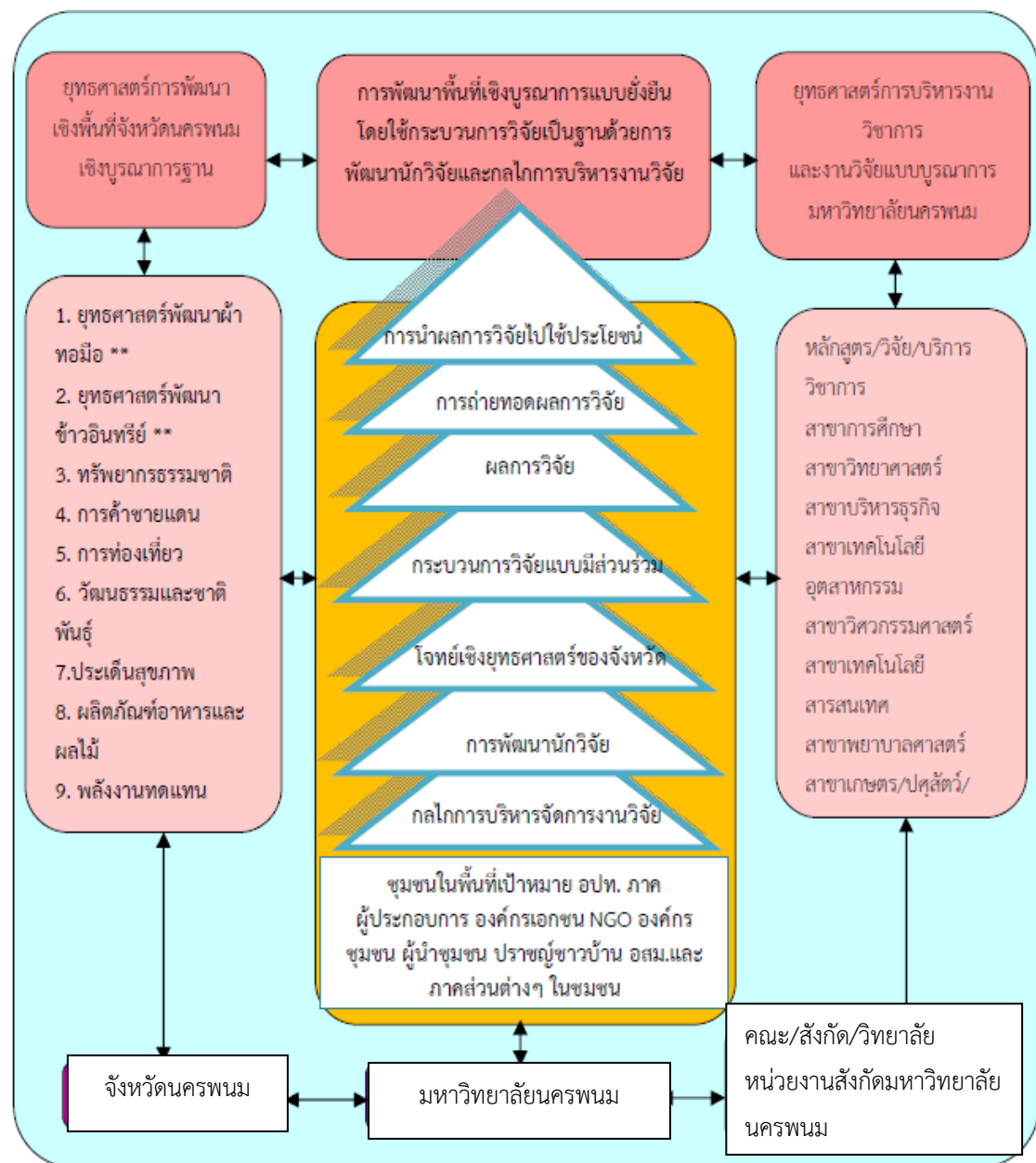
ในปี พ.ศ. 2559 มหาวิทยาลัยนครพนม ได้กำหนดที่จะดำเนินการในประเด็นที่ทำในปี 2558 อย่างต่อเนื่อง และดำเนินตามประเด็นยุทธศาสตร์เพิ่มเติม (ทั้งนี้ต้องอยู่ในความต้องการของพื้นที่ด้วย) อย่างไรก็ตามกระบวนการพัฒนาการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ต้องมีหน่วยงานกลางเป็นกลไกในการบริหารจัดการระบบการวิจัย เพื่อให้เกิดระบบบริหารจัดการงานวิจัยที่เข้มแข็ง อันจะนำไปสู่การพัฒนาวิจัยและงานวิจัยที่มีคุณภาพของมหาวิทยาลัย เพื่อเพิ่มบทบาทของมหาวิทยาลัยในการรับใช้สังคม ให้หน่วยบริหารจัดการงานวิจัยสายรับใช้สังคมของมหาวิทยาลัยนครพนมมีความเข้มแข็งและสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการทำงานอย่างต่อเนื่องและผลักดันให้วัตถุประสงค์ของโครงการบรรลุผลตามที่ตั้งไว้

2. แนวคิดและเป้าหมาย

2.1 แนวคิด

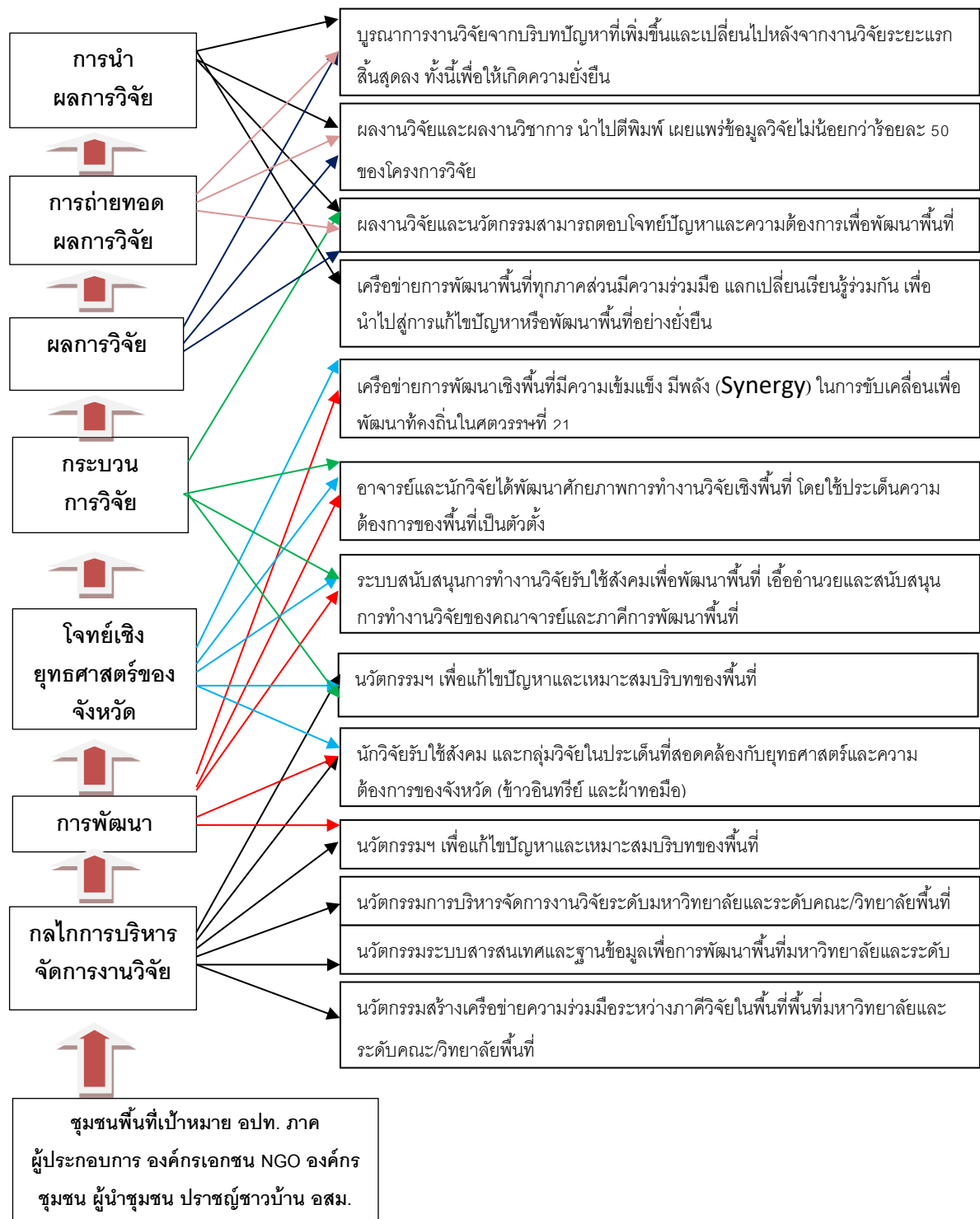
ตามที่มหาวิทยาลัยนครพนม ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการวิจัยมุ่งเป้าตอบสนองความต้องการของประเทศ ปี 2557 กลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ประเภทกลุ่มมหาวิทยาลัย) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และได้มีการดำเนินงานโครงการพัฒนานวัตกรรมพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนมสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ และได้ดำเนินการไประยะเกือบ 1 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ โดยใช้ประเด็นความต้องการของพื้นที่เป็นตัวตั้ง ที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของพื้นที่และเพื่อพัฒนา

ศักยภาพด้านการวิจัยให้กับคณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน รวมถึงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัย/งานวิชาการของคณะ/วิทยาลัย ให้มีความเข้มแข็งและเกื้อหนุนส่งเสริมการทำงานวิจัย และเกิดกลุ่มวิจัยในประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และความต้องการของจังหวัดอันเป็นพื้นฐานเพื่อจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทางในอนาคต ผนวกกับบริบทของมหาวิทยาลัยนครพนม ซึ่งเกิดจากการหลอมรวมสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ทำให้มหาวิทยาลัยนครพนมเป็นสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น ที่มีที่ตั้งหน่วยงานระดับคณะ/วิทยาลัยกระจายตัวอยู่ตามอำเภอต่างๆ ทั่วจังหวัด จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่ต่างๆ มีส่วนร่วมและเข้าถึงแหล่งความรู้ทางวิชาการได้โดยง่าย และคณาจารย์มีความเข้าใจในบริบทของพื้นที่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเอื้อประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของอาจารย์สายวิชาการรับใช้สังคมไทยคู่ขนานและเสริมพลังกับมหาวิทยาลัยวิชาการสายนานาชาติที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย “หนึ่งในมหาวิทยาลัยชั้นนำในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง” โดยภารกิจของความเป็นมหาวิทยาลัยฯ คือ ผลิตบัณฑิต เป็นแหล่งความรู้ สร้างความรู้/ผลิตภัณฑ์/นวัตกรรมใหม่ ตอบปัญหาให้แก่สังคม และชี้แนะทางปัญญา เพื่อพัฒนาสังคม-ประเทศชาติ โดยลักษณะงานสายวิชาการรับใช้สังคม มุ่งเน้นสร้างวิชาความรู้ขึ้นจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เน้นวิชาการแบบ Translational Research หรือ Action Research หรือ Applied Research ซึ่งคณาจารย์จะต้องทำงานวิชาการแบบเข้าไปทำงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้เคียงบ่าเคียงไหล่อย่างเท่าเทียมกันกับชาวบ้าน กับบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรที่ไม่คำกำไรในลักษณะที่เป็น Interactive learning through Action คือ เข้าไปทำกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนกัน และเรียนรู้ร่วมกัน ไม่ใช่เพียงการเอาความรู้ไปช่วยเหลือชาวบ้าน ไปสอนชาวบ้าน ไปถ่ายทอดความรู้หรือเทคโนโลยีให้ชาวบ้าน โดยทำตัวเป็นผู้รู้ แต่ต้องทำตัวเป็นผู้เรียนรู้ เข้าไปร่วมเรียนรู้กับพื้นที่จริง ชีวิตจริง คณาจารย์ซึ่งเป็นนักวิชาการรู้มากกว่าในเชิงทฤษฎี แต่ชุมชนซึ่งเป็นนักปฏิบัติรู้มากกว่าในเชิงปฏิบัติ ถ้าหากนักวิชาการไปร่วมทำงานกับฝ่ายปฏิบัติ และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (AAR: After Action Review) ร่วมกัน จะทำให้เกิดความเข้าใจปัจจัยที่ช่วยให้ทำงานได้คุณภาพสูงขึ้น มีประสิทธิผล หรือประสิทธิภาพมากขึ้น และนักวิชาการจะเอาความรู้เชิงทฤษฎีเข้าไปเสริมให้แก่ผู้ปฏิบัติแบบไม่ใช่สอน แต่เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันด้วยท่าทีของคนเสมอกัน ผู้ปฏิบัติจะได้ความรู้ ทฤษฎีสำหรับนำไปใช้พัฒนาปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Quality Improvement) ส่วนนักวิชาการเก็บประเด็นโจทย์วิจัยเพื่อไปทำงานวิจัยต่อได้ผลการวิจัยอย่างไร ก็ทดสอบการประยุกต์ใช้โดยเอามาตีความผลที่เกิดขึ้นจากการริเริ่มทำ CQI ของผู้ปฏิบัติงาน ทำเป็นวงจรอย่างต่อเนื่อง จะเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทำงานกับการปฏิบัติ วิชาการวิจัยในสายวิชาการรับใช้สังคมจนเป็นเนื้อเดียวกัน และจากผลการดำเนินงานในระยะที่ 1 และด้วยบริบทของมหาวิทยาลัยดังที่กล่าวมา มหาวิทยาลัยนครพนมจึงกำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบยั่งยืนโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานด้วยการพัฒนานักวิจัยและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัย

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิด การพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบยั่งยืนโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน
ด้วยการพัฒนานักวิจัยและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัย

การพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการแบบยั่งยืน โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน ด้วยการพัฒนา
นักวิจัยและกลไกการบริหารงานวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 2

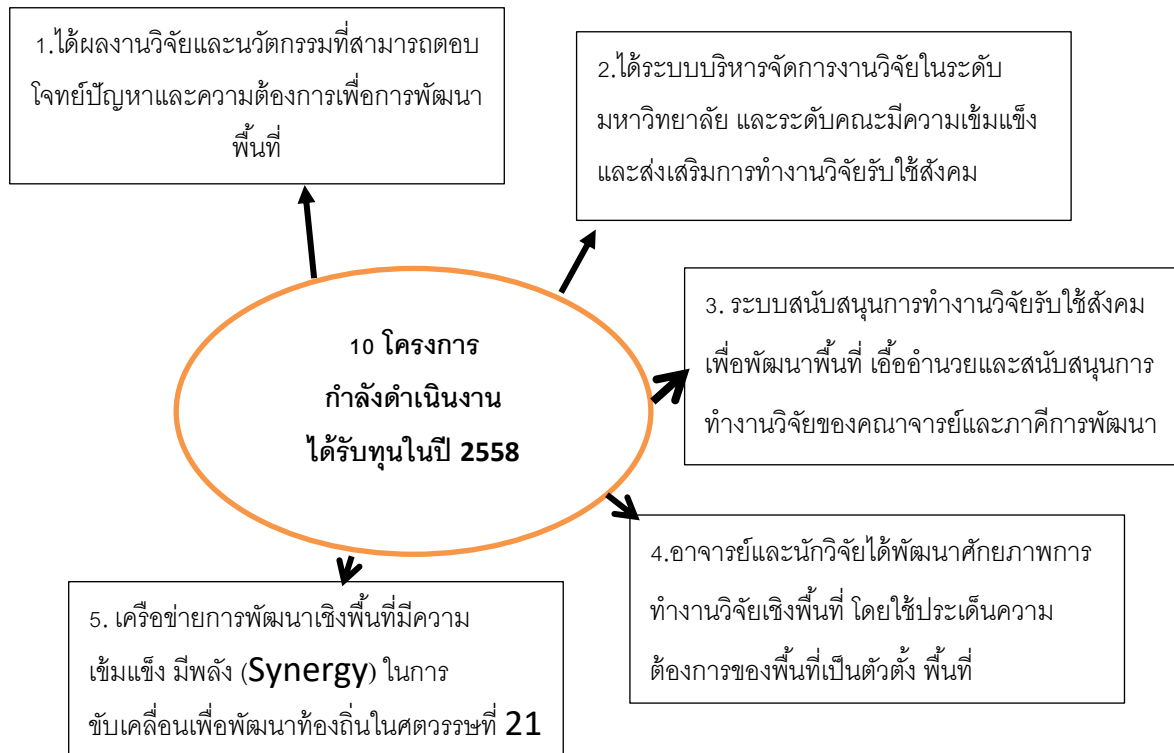

ภาพแสดง 1-2 กรอบแนวความคิดของชุดโครงการที่สะท้อนถึงเป้าหมายสุดท้าย

2.2 โครงการวิจัยที่ได้รับทุนปีงบประมาณ 2558 จำนวน 10 โครงการ ดังนี้

- 1) โครงการ การลดต้นทุนการเกษตรและเพิ่มคุณภาพชีวิตของเกษตรกรบ้านนาดี ตำบลหนองย่างชั้น : กรณีการผลิตข้าวนาปี
- 2) โครงการ การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตขนมจีนของกลุ่มผลิตขนมจีนชุมชนบ้านโคกสะอาด ตำบล ตำบลกุดตาไก อำเภอลำปลาย จ.จังหวัดนครพนม
- 3) โครงการ การพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมที่เหมาะสม กรณีศึกษา : อุตสาหกรรมผลิตมีดพร้าชุมชนนาถ่อน จังหวัดนครพนม
- 4) โครงการ ศึกษาการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว: กรณีศึกษา นครพนม – คำม่วน
- 5) โครงการ การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ตำบลนาคู อำเภอนาแก
- 6) โครงการ กระบวนการสืบค้นอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนพิมาน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
- 7) โครงการ การศึกษาวิถีชีวิตกับการใช้ประโยชน์จากป่าปุงป่าทาม อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหาดแพง
- 8) โครงการ การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมของพื้นที่ กรณีศึกษา : ตำบลยอดขาด อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม
- 9) โครงการ การพัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่ายแบบบูรณาการในการสร้างเสริมสุขภาพวัยทำงาน กรณีศึกษา ตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม
- 10) โครงการ การพัฒนากระบวนการย้อมครามธรรมชาติโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มทอผ้าย้อมคราม บ้านโนนสะอาด ตำบลนาจัว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

จากโครงการย่อย จำนวน 10 โครงการเป็นโครงการที่ดำเนินการตามระเบียบการจัดการวิจัยเชิงพื้นที่ ซึ่งสามารถสรุปเป้าหมายสุดท้ายที่ได้จากทั้ง 10 โครงการได้ดังนี้

ภาพแสดง 1-3 กรอบแนวคิดข้อสรุปของโครงการวิจัยในภาพรวมที่ดำเนินการกับเป้าหมายสุดท้าย ที่ตั้งไว้

2.3 เป้าหมายและรูปธรรมของสิ่งที่ต้องการขับเคลื่อนให้เห็นผลภายใน 12 เดือน

1) เป้าหมายของงานวิจัยสายรับใช้สังคมอยู่ที่ “คุณค่า พลัง และความสุข” ของนักวิจัย และชุมชน ตลอดจนภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน และเมื่อพิจารณาเป้าหมายย่อยรายทางกว่าจะ เดินทางไปถึงเป้าหมายสูงสุด พบว่า มีผลลัพธ์และผลกระทบเกิดขึ้นมากมาย เช่น นักวิจัยได้รายงาน การวิจัย ซึ่งเป็นชุดความรู้เพื่อถ่ายทอดสู่นักวิจัยรุ่นใหม่ ชุมชนใหม่ ภาคีการพัฒนาในพื้นที่ใหม่ เกิด กระบวนการแปลงจากปัญหาสู่ปัญญา ทำให้คนมีปัญญา เกิดกระบวนการแก้ปัญหาแบบ “เกาให้ถูกที่ คัน” นั่นคือ การทำงานที่ตอบโจทย์ประเด็นความต้องการของพื้นที่ เกิดนักวิจัยรุ่นใหม่ หน้าใหม่ เพิ่ม จำนวนมากขึ้นที่มีความรักในงาน และความเชื่อมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น เกิดกลไกการจัดการในชุมชน และท้องถิ่น เกิดกระบวนการพัฒนาชุมชน/ สถาบันชุมชน เช่น บ้าน-วัด-โรงเรียน-อปท. ในทุกด้าน เกิดกระบวนการปลูกจิตสำนึกรักชุมชน รักบ้านเกิด รักอาชีพ รักป่า-แม่น้ำ รักศักดิ์ศรี เกิด กระบวนการทางสังคมที่เชื่อมสายสัมพันธ์ระหว่างคนให้คนในชุมชนมีความรัก ความสามัคคี ความ เสียสละ ความเอื้ออาทร เกิดกระบวนการปลูกจิตสำนึกให้คนเป็นมนุษย์ มีจิตสาธารณะ

2) รูปธรรมของสิ่งที่ต้องการขับเคลื่อนให้เห็นผลภายใน 12 เดือน

2.1) มีหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย (RMU: Research Management Unit) ระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะ/ วิทยาลัย โดยระดับมหาวิทยาลัย มีรองอธิการบดีฝ่ายวิจัย เป็นประธาน ผู้ช่วยอธิการบดี เป็นรองประธาน รองคณบดีฝ่ายวิจัย เป็นกรรมการ และผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา เป็นกรรมการเลขานุการ ส่วนระดับคณะ/วิทยาลัย มีรองคณบดีฝ่ายวิจัย เป็นประธาน มีผู้รับผิดชอบงานวิจัยของสาขาวิชา เป็นกรรมการ และมีหัวหน้าฝ่ายวิจัย เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีบทบาทหน้าที่ในการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนงานวิจัยสายรับใช้สังคมด้วยกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย (RMU: Research Management Unit) ในแต่ละระดับจะบริหารจัดการงานวิจัยทั้งระดับต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ

2.2) แผนการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ใหม่ด้านการวิจัย โดยเน้นการวิจัยสายวิชาการรับใช้สังคมเป็นหลัก และมีกิจกรรมการฝึกทักษะความเป็นนักวิจัยสายรับใช้สังคมทั้งระบบจากฐานสู่ฐานอย่างต่อเนื่อง

2.3) มีการพิจารณาให้ทุนวิจัยสายวิชาการรับใช้สังคมแก่คณะ/วิทยาลัย โดยใช้พื้นที่ของโครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข เป็นพื้นที่นำร่อง อำเภอละ 1 ตำบล และ/หรือประเด็นที่เป็นโจทย์ร่วมของหลายพื้นที่ โดยเชื่อมโยงกันเป็นประเด็นในการพัฒนาระดับจังหวัด เช่น ประเด็นการพัฒนาอาหารและเกษตรปลอดภัย ประเด็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอทั้งระบบ ประเด็นการพัฒนาเมืองนครพนมเป็นเมืองแห่งสุขภาวะประเด็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งต้องควมามีโจทย์ร่วมอะไรบ้าง เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางแก้ไขปัญหา และการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยนครพนม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีการพัฒนาพื้นที่ทุกภาคส่วน

2.4) มีระบบและกระบวนการจัดการเพื่อส่งเสริมการวิจัยรับใช้สังคม ได้แก่

- การจัดการระบบการเรียนการสอน งานบริการวิชาการ หรืองานพัฒนา เพื่อให้ต่อยอดเป็นงานวิจัยสายรับใช้สังคม โดยกำหนดทุกหลักสูตรต้องมีรายวิชาที่บูรณาการการเรียนการสอนงานวิจัย และงานบริการวิชาการอย่างน้อย 2 รายวิชาต่อปี และอาจารย์ทุกท่านต้องมีรายวิชาที่บูรณาการการเรียนการสอน งานวิจัย และงานบริการวิชาการอย่างน้อย 1 รายวิชาต่อปี

- การกำหนดสัดส่วนภาระงานจากการทำงานวิชาการสายรับใช้สังคม โดยจัดทำประกาศกำหนดภาระงานให้กับคณาจารย์ที่ทำงานวิชาการสายรับใช้สังคม เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานแก่คณาจารย์และนักวิจัยของมหาวิทยาลัย

- การจัดการความสัมพันธ์กับพื้นที่/ชุมชน/สถานประกอบการ รวมทั้งจัดการความสัมพันธ์กับภาคีในการทำงานวิจัยรับใช้สังคม เช่น ความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยอื่น ความสัมพันธ์กับชุมชน, ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาครัฐ ความสัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความสัมพันธ์กับองค์กรชุมชน เป็นต้นโดยใช้ศักยภาพของมหาวิทยาลัยที่มีหน่วยงานกระจายอยู่ทั่วทั้งจังหวัด ทำให้คณาจารย์ นักวิจัยและนักศึกษาเข้าถึงชุมชนและพื้นที่ได้โดยง่าย ใน

ขณะเดียวกันภาคส่วนต่างๆ ของชุมชนสามารถเข้าถึงการให้บริการ และการใช้บริการของหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่ได้อย่างสะดวก และประหยัดเวลา

- การจัดการโจทย์พัฒนา ให้เป็นโจทย์วิจัยโดยการจัดเวทีในพื้นที่ เพื่อให้ชุมชนและภาคีทุกภาคส่วนได้ร่วมกันสะท้อนประเด็นความห่วงใย ความกังวล และประเด็นที่ต้องการพัฒนา เพื่อพัฒนาสู่โจทย์วิจัยที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่

- การจัดการความรู้ สู่การถอดบทเรียน และชุดองค์ความรู้งานวิจัยสายรับใช้สังคม โดยจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัย ชุมชน และภาคีการพัฒนาในพื้นที่ อย่างน้อยทุกๆ 2 เดือน เพื่อนำไปสู่เครือข่ายงานวิจัยสายรับใช้สังคมในระดับอำเภอและระดับจังหวัด

- การจัดการผลงานพัฒนาให้ต่อยอดเป็นผลงานวิจัยสายรับใช้สังคมโดยจัดเวทีสะท้อนปัญหากระบวนการผลิต กระบวนการแปรรูป ปัญหาจากเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ และความต้องการเทคโนโลยีที่เหมาะสม โดยภาคีในพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่ม OTOP สมาชิกชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อไปสู่การนำผลงานสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม หรือผลงานทางวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่เดิมไปพัฒนาต่อยอดเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสม หรือนำปรับใช้ในกระบวนการผลิต กระบวนการแปรรูปที่เหมาะสมกับชุมชน โดยเป็นมิตรเป็นสิ่งแวดล้อม

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมโครงการวิจัยที่สามารถตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการเพื่อการพัฒนาพื้นที่จังหวัดนครพนมอย่างต่อเนื่อง

3.2 เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิชาการและงานวิจัยของมหาวิทยาลัยและของคณะ/ วิทยาลัยให้มีความเข้มแข็งและเกื้อหนุน ส่งเสริมการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่องและเกิดกลุ่มวิจัยในประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และความต้องการของจังหวัด อันจะเป็นพื้นฐานที่จะจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทางต่อไปในอนาคต

3.3 เพื่อเปิดโอกาสและสนับสนุนคณาจารย์และนักวิจัยให้พัฒนางานวิชาการและงานวิจัยให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

3.4 เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยนครพนม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ องค์กรชุมชน ภาคผู้ประกอบการ และภาคีการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ขอบเขตการวิจัยด้านพื้นที่

จังหวัดนครพนม

4.2 กลุ่มเป้าหมาย

4.2.1 อาจารย์และบุคลากรในคณะ/วิทยาลัยต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยนครพนม ที่สนใจส่งข้อเสนอโครงการวิจัย

4.2.2 องค์กรภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่การวิจัย ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน และอื่น ๆ

4.2.3 นักศึกษาและประชาชนในพื้นที่ปฏิบัติการศึกษาวิจัยของคณะ/วิทยาลัย

4.3 ขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา

โครงการวิจัยนี้ มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนการทำงานวิจัยสายรับใช้สังคม เพื่อการพัฒนาพื้นที่ (Area-based) ระหว่างมหาวิทยาลัยนครพนมร่วมกับเครือข่ายภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการของพื้นที่ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญในฐานะมหาวิทยาลัยรับใช้ท้องถิ่น สังคมตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนครพนม โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ 1) กระบวนการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยสายรับใช้สังคม ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ โดยเริ่มจากพัฒนาโจทย์ และข้อเสนอการวิจัยที่ตอบสนองความต้องการเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ และชุมชนท้องถิ่น การพัฒนานักวิจัยด้วยการฝึกการปฏิบัติงานจริง (On the Job Training) เพื่อให้ นักวิจัยมีทักษะการทำงานวิจัย และมีกระบวนการสนับสนุน หนุนเสริมให้นักวิจัยทำวิจัยได้สำเร็จและมีคุณภาพ ด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ ทั้งในรูปแบบการนำรายงานความก้าวหน้าทุก 2 เดือน การบอกเล่าประสบการณ์การทำงานวิจัยในพื้นที่ ทั้งเรื่องที่ประสบผลสำเร็จ และเรื่องที่มีปัญหาอุปสรรค การจัดเวทีสังเคราะห์ตามพื้นที่การวิจัย ตลอดจนการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และการนำเสนอผลการวิจัยต่อภาคีการพัฒนาพื้นที่และสาธารณชน อันนำไปสู่การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ 2) กระบวนการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย กระบวนการพัฒนาระบบที่สนับสนุนงานวิจัยสายรับใช้สังคม ระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะ/วิทยาลัยให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพสูงในการสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการของพื้นที่

5. ทฤษฎีแนวคิด สมมุติฐาน และ/หรือกรอบแนวคิดการวิจัย

5.1 ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1) แนวคิดการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (ABC : Area-Based Collaborative Research for Development)

การวิจัยเชิงพื้นที่ มีลักษณะสำคัญ คือเป็นการเอาพื้นที่ที่ตั้งในการทำงาน โดยทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตัวจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการวิจัยที่จะใช้จัดการกับเรื่องสำคัญของจังหวัด เพื่อนำไปสู่การพัฒนางานวิจัย และเป็นการทำงานเพื่อไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และการเมือง) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัด (ที่มีหลายระดับของผู้ที่เกี่ยวข้อง) ที่หวังผลทั้งในระยะสั้น และระยะยาว โดยอยู่บนปรัชญา ความเชื่อว่าความเข้มแข็งที่แท้จริงต้องเกิดจากภายใน ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเป็นผู้ทำ และสมัครใจที่จะทำงานร่วมกัน ภายใต้ความตระหนักว่าภาครัฐ คือผู้กุมทรัพยากรในการพัฒนา (เงินและกฎกติกา) จึงต้องทำงานกับภาครัฐ ซึ่งเป้าหมาย คือ การพัฒนาความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจ สังคมของพื้นที่ด้วยการพัฒนากลไกการจัดการของจังหวัดให้มีข้อมูลและความรู้ที่จำเป็น เพื่อกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับจังหวัด โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ โดยคาดหวังผลลัพธ์ของงาน 3 เรื่อง คือ 1) ด้านความรู้ มุ่งเน้นการสร้างความรู้เพื่อเพิ่มทางเลือกและโอกาสการประกอบอาชีพ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ การสร้างความยั่งยืนและสมดุลของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นและการสร้างประชาธิปไตยฐานราก 2) ผลสำเร็จของการแก้ปัญหาที่เป็นโจทย์ร่วมของภาคีพัฒนาในพื้นที่ได้ หมายถึงสิ่งที่ปัญหาอยู่เปลี่ยนให้ดีขึ้น สิ่งที่เป็นโอกาส แต่ยังไม่ได้ใช้ให้ใช้ให้มากขึ้น 3) เกิดกลไกที่มีความสามารถจัดการกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ โดยเป็นกลไกที่ทำงานบนข้อมูลและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัด มีความเป็นธรรมพอสมควรระหว่างกัน มีความสามารถในการจัดการเรื่องใหม่ ๆ ในอนาคตได้ ทั้งนี้ กลไกที่มุ่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งของโครงสร้างรองรับการพัฒนาที่สำคัญของพื้นที่ 3 ส่วน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ เด็กและเยาวชนในพื้นที่

แนวคิดหลักของการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ คือ แนวคิดเรื่องของ “ความร่วมมือ” และ “การเรียนรู้ร่วมกัน” เน้นการทำงานแบบเสริมแรงกัน ระหว่างคนที่มีจุดแข็งแตกต่างกัน เช่น ชาวบ้านมีความมุ่งมั่นพร้อมที่จะลงแรงทำ หน่วยงานภาครัฐมีความชอบธรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณ นักพัฒนาเอกชนถนัดการวิ่งประสานงานข้ามตำบลอำเภอ นักวิชาการถนัดการวิเคราะห์ เป็นต้น โดยเปิดพื้นที่เพื่อตั้งทุกฝ่ายให้ทำงานร่วมกันได้ ทำให้สามารถใช้จุดเด่น จุดแข็งของแต่ละฝ่ายมาเสริมแรงซึ่งกันและกัน และทำให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าปล่อยให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดทำเพียงลำพัง การทำงานเชิงพื้นที่ (Area-based) เป็นการทำงานในแนวราบ คือ เสริมให้เกิดการรวมกำลังของหน่วยงานที่ทำงานร่วมกันได้ เครื่องมือสำคัญในการรวมพลังให้เกิดการเสริมแรงกันได้ คือ ข้อมูลและการเรียนรู้ร่วมกันที่นำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน ซึ่งคือ กระบวนการวิจัย และหน่วยพื้นที่ คือ จังหวัด ด้วยทรัพยากรเพื่อการพัฒนาที่รัฐลงทุนไป ส่วนใหญ่อยู่ในหน่วยงานในระดับจังหวัด การบูรณาการจึงจำเป็นต้องทำที่ระดับจังหวัด เพื่อให้สามารถดึงทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งคน ความรู้เชิงเทคนิค และเงินลงมาทำงานร่วมกันด้วยการมองโจทย์ของการพัฒนาจังหวัดนั้น ๆ เป็นตัวตั้ง และมองภาพการพัฒนาพื้นที่ในภาพรวม โดยมี

ตัวชี้วัดความสำเร็จของงาน 2 ระดับ คือ ระดับผลผลิต (Output) อยู่ที่ได้ข้อมูลเพื่อช่วยในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ ช่วยให้กำหนดนโยบายกำกับแผนพัฒนาด้วยความสบายใจว่าแผนอยู่บนฐานของข้อมูลความเป็นจริงในพื้นที่ นอกจากนี้ ผลผลิตยังได้แก่ความรู้ที่ให้ทางเลือก ทางออกต่อการแก้ปัญหาในพื้นที่ด้วย ระดับผลลัพธ์ (Outcome) อยู่ที่ได้เห็นการพัฒนาจังหวัดประสบความสำเร็จตามที่วางแผน คุณภาพชีวิตของคนในจังหวัดดีขึ้น คนรุ่นใหม่มีคุณภาพ สิ่งแวดล้อมไม่เสื่อมโทรม (ต้องรอดูในระยะยาว)

การทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ เป็นการปรับกระบวนการทำงานวิจัย โดย 1) โจทย์วิจัยที่ดีต้องมาจากปัญหาจริง ซึ่งมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) หลายฝ่าย งานวิจัยที่ดีต้องเป็นส่วนนอก (Outgrowth) จากการปฏิบัติจริงโดยผู้มีส่วนได้เสีย 2) Networking กับ Stakeholders เป็นเรื่องสำคัญมากในการจะใช้งานวิจัยเพื่อแก้ปัญหา ด้วยลำพังเพียงความรู้จากงานของนักวิจัยฝ่ายเดียวไม่เพียงพอสำหรับการแก้ปัญหาให้บรรลุผล 3) นักวิจัยที่ดีต้องเก่งในศาสตร์ของตนและร่วมทำงานกับศาสตร์อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ผู้บริหาร (รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน) ที่ดีต้องใช้งานวิจัยช่วยในการทำงาน

(ที่มา : ABC : กระบวนทัศน์การวิจัย เพื่อวางโครงสร้างการพัฒนาประเทศ, ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย และ คุณเบญจมาศ ศิริมาศวณิช สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย)

2) แนวคิด 1 มหาวิทยาลัย 1 จังหวัด

แนวคิดในการปฏิรูปประเทศไทยโดยสถาบันอุดมศึกษาร่วมสร้างประเทศไทยน่าอยู่ เป็นแนวคิด แนวทางที่มีความเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน โดยมุ่งเน้นใช้บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการมีส่วนร่วม มีบทบาทและการกิจความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น และเป็นแกนหลักในกระบวนการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำของสังคม ที่ผ่านมามีสังคมได้มีมุมมองที่มีความคาดหวังกับสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างมากว่า เป็นสถาบันศูนย์รวมแห่งองค์ความรู้ในระดับสูงของประเทศที่จะนำพาและชี้นำสังคมให้ไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาที่ดีขึ้น แต่ในความเป็นจริงยังมีช่องว่างอยู่ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสังคม ขาดการเชื่อมต่อ เชื่อมโยง ขาดการมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ “หนึ่งมหาวิทยาลัย : หนึ่งจังหวัด” จึงเป็นยุทธศาสตร์แนวทางหนึ่งที่จะไปเชื่อมต่อและปิดช่องว่างตรงนั้น โดยดำเนินการปรับเพิ่มบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสังคม เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเข้าถึง เข้าใจ และสัมผัสกับความเป็นจริงของสังคม ชุมชนในระดับพื้นที่ได้มากขึ้น

โครงการ “หนึ่งมหาวิทยาลัย : หนึ่งจังหวัด” มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สถาบัน - อุดมศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรส่วนท้องถิ่นในการวางแผนพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยการบูรณาการองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมให้เหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ โดยแต่ละจังหวัดต้องมีสถาบันอุดมศึกษาอย่างน้อย 1 แห่ง ซึ่งบางจังหวัดอาจมีสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งเป็น

เจ้าภาพรวมกันภายใต้กลไกการบริหารราชการภูมิภาคในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ หลักการของโครงการ คือ การใช้ประโยชน์จากบทบาท ภารกิจ และศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการให้สอดคล้อง เชื่อมโยง สัมพันธ์กับความต้องการของสังคม ชุมชน ท้องถิ่น ด้วยการบูรณาการการดำเนินการร่วมกันระหว่างประชาคมอุดมศึกษาที่มีทรัพยากรในด้านองค์ความรู้วิชาการ และบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ รวมทั้งพลังศักยภาพของนิสิต นักศึกษาจำนวนมาก ร่วมกับองค์กรหน่วยงาน ส่วนราชการภูมิภาคของทุกกระทรวง และภาคส่วนเอกชนต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคในทุกจังหวัดพื้นที่ เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหา ฝ่าวิกฤติชาติ ร่วมกันพัฒนานำพาความสุขสู่สังคมไทย เพื่อให้ประเทศไทยน่าอยู่

เดือนพฤศจิกายน ปี 2553 กระทรวงศึกษาธิการได้ MOU ร่วมกับ 7 กระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงอุตสาหกรรมโดยกำหนดกรอบแนวทางความร่วมมือ บทบาท และภารกิจความร่วมมือ ในระยะเวลา 2 ปี ตั้งแต่วันที่ 7 มีนาคม 2554 ดังนี้

(1) สนับสนุน ส่งเสริม และประสานสถาบันอุดมศึกษา เพื่อดำเนินกิจกรรมร่วม พัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ระดับจังหวัด โดยบูรณาการความร่วมมือกับส่วนราชการ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและนำไปสู่การปฏิบัติ

(2) สนับสนุนองค์ความรู้วิชาการ ทรัพยากร และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อดำเนินการพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัด แผนกลยุทธ์ และมาตรการที่เหมาะสม

(3) สนับสนุนการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนองค์ความรู้วิชาการ และข้อมูลด้านต่าง ๆ เพื่อบูรณาการสู่การดำเนินการวิจัย และพัฒนาศักยภาพในพื้นที่ตามการพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัด

(4) สนับสนุนและส่งเสริมศูนย์จัดการความรู้เพื่อพัฒนาจังหวัดในด้านการกำกับนโยบาย ทิศทางการดำเนินงาน ศึกษาวิจัย และร่วมพัฒนานโยบายสาธารณะ

(5) การมีส่วนร่วมนำผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปสู่การปฏิบัติ เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนตามยุทธศาสตร์จังหวัด

และมีการ MOU ร่วมกันระหว่างเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา 9 เครือข่าย 169 แห่งกับชุมชนและทุกภาคส่วนในจังหวัดทั้ง 77 จังหวัด โดยเน้นรายละเอียดของแนวทางตามยุทธศาสตร์/วิธีการ/กิจกรรม/โครงการ/เงื่อนไข ที่จะดำเนินการโดยบูรณาการศักยภาพด้านองค์ความรู้และการวิจัย อาจารย์ นักวิจัย บุคลากรและนิสิตนักศึกษา รวมถึงทรัพยากรและเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ และกำหนดอย่างชัดเจนว่าพื้นที่จังหวัดใด มีมหาวิทยาลัยใดเป็นสถาบันรับผิดชอบ ซึ่งโดยหลักการนี้ทุกจังหวัดจะต้องมีมหาวิทยาลัยรับผิดชอบอย่างน้อย 1 สถาบัน แต่โดยความเป็นจริงแล้ว อาจจะมีหลายมหาวิทยาลัยร่วมกันไปรับผิดชอบในแต่ละจังหวัด ขึ้นอยู่กับความ

เหมาะสม ความแตกต่าง ความหลากหลายของพื้นที่ โจทย์ปัญหาของแต่ละท้องถิ่น และศักยภาพของมหาวิทยาลัย มียุทธศาสตร์สนับสนุน “ศูนย์จัดการความรู้เพื่อพัฒนาจังหวัดในทุกสถาบันอุดมศึกษา” ซึ่งจะกลไกในการจัดบริการวิชาการที่ตอบสนองความต้องการของสังคมที่เป็นการบูรณาการภารกิจของทุกหน่วยงานในสถาบันอุดมศึกษาในตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น

ทั้งนี้ ทุกภาคส่วนคาดหวังว่า โครงการหนึ่งมหาวิทยาลัย : หนึ่งจังหวัด จะเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาสังคมประเทศชาติอย่างยั่งยืน สถาบันอุดมศึกษาต้องมีส่วนร่วมปรับแก้กันที่ต้นตอของปัญหา และดำเนินการอย่างเป็นระบบครบวงจร เชื่อมโยงกันตั้งแต่ระดับท้องถิ่น และระดับชาติอย่างต่อเนื่อง และเป็นเครือข่ายที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมชุมชน ท้องถิ่น และของประเทศ โดยมุ่งเป้าหมายหลักในการปรับปรุงโครงสร้างสังคมให้เป็นสังคมคุณภาพ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกัน มีค่านิยมร่วม มีความสมานฉันท์ มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีอากาศอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม มีพลังและเป็นธรรมมาธิปไตย และเพื่อพัฒนาคนให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นที่ภาคประชาชน ให้ชุมชนสังคมมีความรู้ มีทักษะที่พึงประสงค์อย่างมีโอกาสเท่าเทียมกัน (Knowledge Society) มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีโอกาสได้รับการพัฒนาตามศักยภาพและความสามารถอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ของประเทศชาติ (Civic Education)

ยุทธศาสตร์สนับสนุน ขับเคลื่อนเพื่อความเข้มแข็งและศักยภาพของประชาคมอุดมศึกษา ประกอบด้วย

(1) การพัฒนาวิชาการสายรับใช้สังคม

การปฏิรูประบบอุดมศึกษาให้มีความใกล้ชิดกับสังคมไทย ให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมอุดมปัญญา ด้วยการเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาและภาคส่วนอื่นๆ ของสังคมร่วมกันทำงานสร้างสรรค์งานวิชาการสายรับใช้สังคม เพื่อตอบโจทย์ปัญหาของสังคม ชุมชน ท้องถิ่น รวมทั้งการสนับสนุนให้ผลงานวิชาการสายรับใช้สังคมได้รับการยอมรับ การนำเสนอ และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ การประเมินคุณภาพ/คุณค่า เพื่อใช้เป็นผลงานเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ และผลประโยชน์อื่นด้วยการสร้างแหล่งเผยแพร่งานวิชาการรับใช้สังคมไทย (Public library of Thailand : PLOT) ทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ทุกคนสามารถเข้ามาเรียนรู้ มีบทสรุปด้วยภาษาที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ง่าย โดยเน้นบริบทของการประยุกต์ใช้โดยต้องรวมงานกันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การอุดหนุนงานวิจัยรับใช้สังคมไทยที่เป็นวิจัยประยุกต์ตามโจทย์ที่ชุมชนและท้องถิ่นต้องการ โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของงานวิจัย การสร้างพื้นที่ทางสังคม และขยายผลงานวิชาการรับใช้สังคม ใช้สื่อสารสาธารณะ (Public Communication) ในการเผยแพร่และสร้างวัฒนธรรมใหม่ เพื่อก่อให้เกิดระบบอุดมศึกษาในมิติใหม่ กระบวนทัศน์ใหม่ เกิดพลังขับเคลื่อนประสานกัน (Synergy) กับวิชาการสายนานาชาติ

(2) การสร้างความเป็นพลเมืองของนิสิตนักศึกษา

อาจารย์และบุคลากร การพัฒนาองค์ความรู้และกระบวนการกำหนดวิชาความเป็นพลเมืองแก่นิสิตนักศึกษาทุกคน เพื่อปลูกฝังจิตอาสา ความเป็นธรรม รู้จักเหตุผล มีจิตสำนึก สร้างทักษะการประมวลความรู้ วิเคราะห์ข้อเท็จจริง กลั่นกรองรอบด้าน รู้เท่าทันสถานการณ์ที่แท้จริง การสร้างความปรองดองต้องเน้นกระบวนการส่งเสริมบทบาทของการมีส่วนร่วมของเยาวชนในสังคมท้องถิ่นและชุมชน รูปแบบการมีส่วนร่วมจากภายในมหาวิทยาลัยสู่การมีส่วนร่วมที่เป็นเครือข่ายภายนอกมหาวิทยาลัย

(3) การสร้างบรรยากาศเพื่อการปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษา

การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อร่วมสร้างประเทศไทยน่าอยู่ มีกระบวนการที่สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาปรับบทบาทและวิธีทำงานที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนในการจัดการความเหลื่อมล้ำ ซึ่งถือว่าเป็นการปฏิรูปอุดมศึกษาในบทบาทและการมีส่วนร่วมในการรับใช้สังคมด้วยกลไกดังต่อไปนี้

- การปรับมาตรฐานอุดมศึกษา ให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถปรับบทบาทไปสู่สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้สังคม ประกอบด้วย มาตรฐานหลักสูตรต้องยืดหยุ่นเอื้อต่อสถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดเนื้อหา สาระ กระบวนการเรียนรู้/ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาเป็นเครื่องมือในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา/ ยกระดับมาตรฐานการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคมด้วยการสนับสนุนเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กรระดับอุดมศึกษา

- ระบบแผนงาน แผนเงิน และแผนคน กำหนดให้เพิ่มแผนงานพัฒนาวิชาการรับใช้สังคมและจัดตั้งงบประมาณตามแผนงานดังกล่าว สำหรับแผนคน ส่งเสริมให้ปรับหลักเกณฑ์การสู่ตำแหน่งทางวิชาการให้สามารถรองรับกลุ่มวิชาการรับใช้สังคม

- การจัดโครงสร้างพื้นฐาน เครือข่ายเทคโนโลยีเพื่อรองรับผลงานหรือเผยแพร่วารสารงานวิชาการรับใช้สังคมไทย (Public library of Thailand : PLoT) ที่ทุกคนสามารถเข้ามาเรียนรู้ โดยเน้นบริบทของการประยุกต์ใช้ และเนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของระบบวิจัยจึงต้องร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

- การจัดเวทีนำเสนอผลงานทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ การเปิดพื้นที่สำหรับนักวิชาการ นักวิจัยที่ทำงานสายรับใช้สังคมมีโอกาสนำเสนอผลงานวิจัยเพื่อสังคม เผยแพร่สู่สาธารณชน และมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิด ความรู้ ประสบการณ์ระหว่างกัน เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนางานวิจัย หรือทำงานวิชาการร่วมกันเพื่อรับใช้สังคมตามเป้าประสงค์

- การชมเชย การให้กำลังใจแก่ผู้ดำเนินการ การเผยแพร่กรณีตัวอย่างที่ดี (Best Practice) สำหรับการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ แรงจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน และสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้สังคมให้มุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์ผลงานและพัฒนางานเพื่อสังคม อันนำไปสู่การดำเนินงานที่เกิดประโยชน์แก่ชุมชน ท้องถิ่น (ที่มา : การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ “หนึ่งมหาวิทยาลัย :

หนึ่งจังหวัด” เพื่อให้อุดมศึกษาร่วมสร้างประเทศไทยน่าอยู่, อนุสารอุดมศึกษา ปีที่ 77 ฉบับที่ 394 ประจำเดือนเมษายน 2554)

3) แนวคิดงานวิชาการสายรับใช้สังคม

คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบต่อแนวคิด “อุดมศึกษาเพื่อร่วมสร้างประเทศไทยน่าอยู่” ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2553 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อมุ่งส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม และร่วมเป็นแกนหลักในแต่ละพื้นที่ในกระบวนการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยมุ่งพัฒนาให้มีสายงานวิชาการรับใช้สังคม (Social Impact) พัฒนาระบบการผลิตกำลังคนของประเทศที่มีอุดมการณ์เพื่อส่วนรวมและมีความเป็นพลเมือง และมีการให้บริการวิชาการที่มาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและสอดคล้องกับแผนพัฒนาพื้นที่ ซึ่งนำไปสู่ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาการสายรับใช้สังคม” หนึ่งในห้ายุทธศาสตร์อุดมศึกษาเพื่อร่วมสร้างประเทศไทยน่าอยู่ ด้วยการปฏิรูประบบอุดมศึกษาให้แนบแน่นกับสังคมไทย เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมอุดมปัญญา ด้วยการเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาและภาคส่วนอื่น ๆ ของสังคม ได้มาร่วมกันทำงานในการสร้างสรรค์งานวิชาการสายรับใช้สังคม เพื่อตอบโจทย์ปัญหาของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น รวมทั้งการสนับสนุนให้นำผลงานทางวิชาการในสายรับใช้สังคมไปสู่กระบวนการที่มีการยอมรับในเชิงวิชาการ และนำไปสู่การเผยแพร่ การนำเสนอทางวิชาการ ตลอดจนการประเมินคุณค่าและคุณภาพของผลงานต่างๆ เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของผลงานเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ และมีการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ปรับปรุงการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ และพัฒนาบุคลากรเพื่อให้พร้อมที่จะผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ

การพัฒนางานวิชาการสายรับใช้สังคม ต้องพัฒนาอย่างเป็นระบบ ให้เกิด “ระบบงานวิชาการสายรับใช้สังคม” ขึ้นคู่ขนานกับระบบวิชาการแบบที่อยู่แล้ว ซึ่งอาจเรียกว่า “ระบบงานวิชาการสายนานาชาติ ภายใต้หลักการว่า วิชาการทั้งสองสายมีความสำคัญเท่าเทียมกัน และควรมีการจัดการให้เกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดย นพ.วิจารณ์ พานิช เสนอให้ประเทศไทยมีแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของระบบวิชาการสายรับใช้สังคม โดยคำนึงถึงประเด็นหลัก 6 ประเด็น ได้แก่

1) การมีทุนสนับสนุน และมีระบบการจัดการทุนวิจัยสายรับใช้สังคม

โดยเน้นที่วิธีการบริหารจัดการทุนวิจัยเป็นหลัก ที่จะให้ฝ่ายผู้รับผลประโยชน์เข้ามามีสิทธิมีเสียงมีบทบาทมากขึ้น เช่น กรณีทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นของ สกว. รวมทั้งมีการสื่อสารกิจกรรมและผลงานต่อสาธารณชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยใช้ช่องทางที่เข้าถึงคนส่วนใหญ่ของประเทศอย่างแท้จริง เพิ่มทุนวิจัย สนับสนุนการแก้ปัญหา หรือประเด็นพัฒนาที่เสนอมาจากกลุ่มผู้รับประโยชน์เป็นหลัก

2) ระบบสร้างความเข้มแข็งของนักวิชาการสายรับใช้สังคม

งานวิจัยสายรับใช้สังคมมีธรรมชาติเป็นสหวิทยาการ (Multi-disciplinary) ไม่เป็นวิชาการเดี่ยว (Single discipline) อย่างงานวิจัยพื้นฐาน จึงต้องสร้างกระบวนการทัศน์ของการทำงานร่วมมือกับนักวิชาการในสาขาอื่น เพื่อเข้าไปจัดการประเด็นสำคัญของสังคม คือ อาศัยกลไกความกว้างจากการร่วมมือหลายสาขาวิชาการ หรือมีฉันทันทีนักวิจัยสายรับใช้สังคมแต่ละคนต้องฝึกฝนตนเองผ่านหลายสาขาวิชา โดยต้องได้รับการฝึกให้กล้าเข้าไปทำงานในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน แสวงหาความชัดเจนไปพร้อมๆ กับการทำความเข้าใจประเด็น และการทำงานพัฒนาหรือแก้ปัญหา ต้องฝึกทักษะและความกว้างในการทำงานในสภาพดังกล่าว เพราะประเด็นที่เป็นโอกาสหรือปัญหาของสังคมมีลักษณะไม่ชัดเจน หรือมีความกำกวมทั้งสิ้น ซึ่งนักวิจัยสายรับใช้สังคม ต้องมีจิตกว้างและทำงานเกาะติดประเด็นหรือเรื่องราวเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างต่อเนื่องยาวนาน จนเกิดความคุ้นเคยกับฝ่ายผู้ใช้ประโยชน์ (User) ในเรื่องนั้นๆ ไม่ใช่ให้นักวิชาการรับจ้างที่ใครมีเงินจ้างให้ทำวิจัยเรื่องอะไร ก็หันไปทำเรื่องนั้น และต้องมีจิตของความร่วมมือ เพราะงานวิจัยรับใช้สังคมที่ได้ผลจริงจะต้องทำร่วมกันในหลากหลายมิติและต้องทำต่อเนื่องยาวนาน และเพื่อให้มีคนเก่ง (และดี) เข้ามาทำงานวิชาการด้านนี้ ต้องทำให้คนที่ต้องการสร้างตนเองเห็นอนาคต หากอุทิศชีวิตเข้าทำงานวิชาการรับใช้สังคมด้วยการมีระบบสร้างการยอมรับระบบผลสำเร็จ ได้แก่ มีการพัฒนาระบบประเมินผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ (Social & Economic Impact) ของผลงาน รวมทั้งมีวิธีเผยแพร่วิธีการวิจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จนั้น เพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้หรือต่อยอดได้ คือ ต้องค่อยๆ สร้าง “ประชาคม” หรือ “ชุมชน” ของนักวิชาการสายรับใช้ชุมชนขึ้นอย่างเป็นปึกแผ่น วารสารวิชาการสายรับใช้สังคม และการประชุมวิชาการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานวิชาการสายรับใช้สังคมเฉพาะด้านอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เป็นกลไกสำคัญมากต่อการสร้างความเข้มแข็งของนักวิชาการสายรับใช้สังคม จุดที่สำคัญยิ่ง คือ นักวิชาการสายรับใช้สังคมไม่ใช่ นักวิชาการ

3) การจัดการภายในหน่วยงานที่ทำงานวิจัยรับใช้สังคม ทั้งกิจกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของงานวิจัยรับใช้สังคม ประกอบด้วย

- การจัดการเชิงธุรการ ทำงานดูแลทุนสนับสนุน ทำบัญชี และรายงานความก้าวหน้า ติดต่อประสานงานกับแหล่งทุน แหล่งสื่อสารเผยแพร่ผลงาน และกับหน่วยงานร่วมมือ เป็นต้น

- การจัดการเวลาทำงานของนักวิจัย คือ การจัดการออกกฎเกณฑ์กติกาของสถาบัน เพื่อให้เวลาออกไปพบปะรับรู้และคลุกคลีกับสภาพความเป็นจริงของสังคมและเศรษฐกิจ ได้รับการยอมรับเป็นเวลาทำงาน โดยในที่สุดแล้ว เวลาที่ใช้ไปจะต้องนำมาซึ่งโครงการวิจัย ผลงานวิจัย และ/หรือความร่วมมือสร้างสรรค์แบบอื่น เช่น การสร้างบัณฑิตร่วมกัน การจัดการโจทย์วิจัย ประสานงานกับกลุ่มผู้ใช้หรือผู้รับผลประโยชน์ในการพัฒนาโจทย์วิจัย และประสานงานกับแหล่งทุนสนับสนุน โดยกิจกรรมนี้ ไม่ควรปล่อยให้เป็นการรับผิดชอบโดยอาจารย์/นักวิจัยคนเดียว ไม่ควรให้ต่างคนต่างทำอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ควรมีการจัดการระดับสถาบัน มีผู้รับผิดชอบในการ

บริหารจัดการ และการรวมพลังของนักวิจัยภายในสถาบัน เพื่อทำงานด้านใดด้านหนึ่งอย่างจริงจัง และต่อเนื่องยาวนาน ให้เกิดการทุ่มเทระดับสถาบัน (Institution Commitment)

- การจัดการระบบสนับสนุนการทำงานวิจัย ได้แก่ ระบบการจัดการเพื่อตั้งโจทย์วิจัย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบข้อมูลและสารสนเทศ ระบบประมวลผลข้อมูล ระบบการตรวจทางห้องปฏิบัติ ระบบเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญยิ่งต่อการเก็บข้อมูล และเปิดช่องทางให้นักวิชาการภายนอกเข้ามาค้นหาและตรวจสอบข้อมูลดิบ (ข้อมูลปฐมภูมิ) ได้ เพราะในการตีพิมพ์ไม่สามารถตีพิมพ์ข้อมูลที่มาทั้งหมดได้ ประกอบกับงานวิชาการสายรับใช้สังคมมักมีข้อมูลมากมายและซับซ้อน ความน่าเชื่อถือของผลงาน ส่วนคำอธิบายหรือตีความผลงาน ขึ้นอยู่กับการมีข้อมูลให้ตรวจสอบได้ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถาบันจึงมีความสำคัญต่องานวิชาการสายรับใช้สังคมในทุกขั้นตอนของการทำงาน

- การจัดการระบบประเมินผลกระทบ ที่เป็นระบบของสถาบัน หรือใช้ร่วมกันหลายสถาบัน ซึ่งมีประโยชน์อย่างน้อยใน 3 สถาน ประการแรก คือ เพื่อใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ประกอบการพัฒนาระบบการทำงานวิจัยสายรับใช้สังคมของสถาบัน (และของประเทศ) ประการที่ 3 เพื่อสื่อสารกับสังคมในวงกว้างให้รู้จักเห็นคุณค่าประโยชน์ และเห็นข้อจำกัดของงานวิชาการสายรับใช้สังคม ประการที่ 3 เพื่อเป็นข้อมูลหลักฐานยืนยันคุณค่าต่อสังคมของผลงานวิชาการแต่ละชิ้น แต่ละเรื่องนำไปใช้อ้างอิงในการเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการ หรือความก้าวหน้า หรือเกียรติยศอื่น ๆ

- การจัดการระบบเผยแพร่กิจกรรมโครงการ เผยแพร่ผลกระทบ และเผยแพร่ส่วนของการยกระดับวิชาการ โดยใช้กิจกรรมสื่อสารสังคม การสื่อสารผลงานวิชาการสายรับใช้สังคมต่อสังคมในวงกว้าง แตกต่างจากการสื่อสารผลงานวิชาการพื้นฐาน คุณค่าของผลงานแตกต่างกัน ต้องการทักษะในการสื่อสารแตกต่างกัน และต้องมีการเผยแพร่ในแวดวงวิชาการด้วย

- การจัดการเพื่อให้คุณแก่เจ้าของผลงาน โดยมีการจัดระบบเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการด้วยผลงานวิชาการสายรับใช้สังคม ซึ่งจะต้องมีการดำเนินอย่างครอบคลุมรอบด้านอย่างเป็นระบบอย่างน้อย 10 ปี ระบบนี้จึงจะเข้มแข็งและมีรูปแบบที่ชัดเจนและต้องนำไปสู่ความยอมรับนับถือหลากหลายด้านในแวดวงสังคม/เศรษฐกิจ และแวดวงวิชาการ ซึ่งสถาบันเจ้าของเรื่องต้องจัดการพัฒนา Reader ของผลงานให้เข้าใจว่าเกณฑ์ในการพิจารณาเป็นอย่างไร ต้องไม่ส่งผลงานไปให้ Reader ที่คุ้นเคยยึดมั่นอยู่กับวัฒนธรรมวิชาการสายนานาชาติตัดสินด้วยเกณฑ์ของตนเอง Reader กลุ่มนี้ ต้องช่วยกันพัฒนาเกณฑ์ความเป็นเลิศของวิชาการสาย Knowledge Utilization / Knowledge Translation ซึ่งเป็นธรรมชาติของงานวิชาการสายรับใช้สังคม ไม่ใช่เกณฑ์ความเป็นเลิศของวิชาการสาย Knowledge Discovery / Knowledge Creation ซึ่งเป็นธรรมชาติของงานวิชาการสายนานาชาติ เนื่องจากงานวิชาการสายรับใช้สังคมเกือบทั้งหมดเป็นงานสหวิทยาการ และต้องร่วมมือกันทำงานเป็นทีมใหญ่ วิธีการจัดการแบ่งปันความเป็นเจ้าของผลงาน จึงมีความสำคัญยิ่ง ดังนั้น นายแพทย์วิจารณ์ พานิช จึงเสนอวิธีการ “ร่วมกันทำงาน แยกกันตีความ” กล่าวคือ ในผลงาน

ขึ้นเดียวกันมีการรายงานตีพิมพ์ทางวิชาการหลายฉบับ แต่ละฉบับมีการตีความวิธีการประยุกต์ใช้ความรู้ที่เน้นหนักตามบทบาทของผู้ตีพิมพ์เผยแพร่ชื่อแรก เวลาประเมินผลกระทบของโครงการผู้ร่วมงานทุกคนได้ผลงานเต็มที่เท่าเทียมกัน (ไม่แบ่ง) ส่วนการประเมินด้านคำอธิบายหรือตีความการประยุกต์ใช้ความรู้ ผลงานเป็นของผู้เขียนท่านแรก เรื่องทำนองนี้มีความซับซ้อนต้องมีการปรึกษาหารือกันและทดลองดำเนินการ การพัฒนาเกณฑ์ความเป็นเลิศสายใหม่นี้ ควรทำร่วมกันหลายๆ สถาบัน หรือเป็นกิจกรรมระดับประเทศ โดยที่แต่ละสถาบันเลือกแนวทางที่จำเพาะของตนเองได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นกติกาเดียวกันประเทศ จะเห็นว่า การจัดการ/ จัดระบบภายในหน่วยงานนั้น หลายเรื่องต้องร่วมมือหลายหน่วยงาน หรือควรมีหน่วยงานกลางระดับประเทศทำหน้าที่ประสานงาน

4) ระบบการเผยแพร่ผลงานวิชาการรับใช้สังคม

โดยระบบนี้จะเอื้อต่อการนำผลงานวิชาการชนิดนี้ไปอ้างอิงเพื่อการเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการ หรือเพื่อผลประโยชน์อย่างอื่นของเจ้าของผลงาน ทั้งเจ้าของที่เป็นบุคคล/นักวิจัย/กลุ่มวิจัย สถาบัน และที่เป็นแหล่งทุนสนับสนุน การเผยแพร่ผลงานวิชาการรับใช้สังคม มีเป้าหมาย 2 อย่างที่ให้น้ำหนักเท่ากัน คือ เพื่อส่งเสริมการนำไปใช้ประโยชน์กับเพื่อเปิดโอกาสให้มีการนำไปต่อยอดทางวิชาการ โดยระบบงานวิชาการสายรับใช้สังคม เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศไทย ดังนั้น จึงควรเผยแพร่แก่สังคมไทยเป็นหลัก ส่วนระบบงานวิชาการสายนานาชาติเน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ออกเผยแพร่และต่อยอดความรู้ของโลก จึงเน้นผลงานตีพิมพ์ในวารสารวิชาการนานาชาติ ดังนั้น เราจึงควรมีวารสารวิชาการประเภทนี้ขึ้นเองภายในประเทศและตีพิมพ์เป็นภาษาไทย โดยมีหลักการสำคัญ คือ ในการเผยแพร่นั้นหากเผยแพร่ในวารสารวิชาการต้องมีส่วนที่นำเสนอโดยใช้ภาษาธรรมดา ไม่ใช่ภาษาวิชาการ เพื่อให้คนทั่วไปอ่านเข้าใจได้ ดังนั้น กองจัดการวารสารวิชาการรับใช้สังคม ควรมีเจ้าหน้าที่ที่ฝึกทักษะการเขียนสรุปงานวิชาการให้เป็นภาษาที่คนทั่วไปอ่านเข้าใจง่าย ทำหน้าที่เขียนส่วนที่เป็นรายงานต่อบุคคลทั่วไป และมีประเด็นรายละเอียดเกี่ยวกับวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยสายรับใช้สังคมหลากหลายประเด็นที่ควรปรึกษาหารือ และดำเนินการร่วมกันในระดับประเทศ เช่น การจัดระบบของวารสารฯ ซึ่งมีธรรมชาติเป็นสหสาขาวิชา จึงควรจำแนกตามกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ เช่น วารสารอุตสาหกรรม โรงงาน วารสารอุตสาหกรรมบริการ วารสารอุตสาหกรรมเกษตร วารสารการจัดการความรู้ วารสารระบบนิเวศ เป็นต้น

5) ระบบการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชุมชนและสังคม

การเรียนรู้สมัยใหม่ต้องเน้นที่การเรียนรู้แบบลงมือทำ (Learning by doing) และคิด ที่เรียกว่า Active Learning รูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้แบบนี้ คือ PBL (Project-Based Learning) ที่นักเรียน/นักศึกษาเรียนแบบทำกิจกรรมโครงการเป็นทีม ซึ่งก็คือ “ทำงาน”

นั่นเอง โดยหากโครงการเป็นการทำงานจริงในชุมชน/สังคม และโจทย์ของชิ้นงานเป็นโจทย์สำคัญต่อชีวิตของผู้คนในชุมชน/สังคม ผลงานของโครงการจะเป็นผลงานวิชาการสายรับใช้สังคมไปในตัว สำหรับการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา ควรปรับให้เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ในสภาพความเป็นจริงที่ซับซ้อนอย่างนี้ โดยครู/อาจารย์ เปลี่ยนไปทำหน้าที่โค้ช/คุณอำนวย (facilitator) ของการเรียนรู้แบบลงมือทำในพื้นที่จริง สถานการณ์จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหาโจทย์ที่เหมาะสมพร้อมแหล่งสนับสนุน เพื่อให้นักเรียน/นักศึกษาได้เรียนรู้/ฝึกฝน เพื่อพัฒนาทักษะที่ซับซ้อนที่เรียกว่า "ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21" ในสภาพของการเรียนรู้แบบนี้ การเรียนกับการรับใช้ชุมชน/สังคม เป็นสิ่งเดียวกัน การปลูกฝังจิตสาธารณะหรือความเป็นพลเมืองดีบูรณาการอยู่ในกระบวนการทำงานเพื่อการเรียนรู้นั่นเอง

6) การจัดการระดับประเทศ

ในขณะนี้ ก.พ.อ. ได้ออกประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2556 ลงในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 8 มีนาคม 2556 แต่ยังมีขั้นตอนสำคัญอีกหลายขั้นตอนที่จะนำไปสู่การสถาปนาวัฒนธรรมวิชาการสายรับใช้สังคมขึ้นในสังคมไทยอย่างมั่นคงและเหมาะสม นั่นคือ จะต้องมีการจัดการเปลี่ยนแปลง (Change Management) เพื่อพัฒนาระบบและวัฒนธรรมวิชาการสายรับใช้สังคมอย่างมั่นคงขึ้นในสังคมไทย นำไปสู่การทำประโยชน์ให้แก่สังคมและเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างแท้จริง

แผนยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ข้อ ที่นายแพทย์วิจารณ์ พานิช ระบุไว้ คือ กลไกของการจัดการการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยที่ควรมีกลไกระดับชาติสนับสนุนแผนยุทธศาสตร์ 5 ข้อแรก นอกจากนั้นควรดำเนินการกลไกระดับชาติอีกอย่างน้อย 4 กลไก คือ

1) โครงการพัฒนาวิชาการสายรับใช้สังคมไทย ดำเนินการโดยสถาบันคลังสมองของชาติ ซึ่งทำหน้าที่ประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ตามยุทธศาสตร์ 5 ข้อแรก

2) การประชุมวิชาการระดับประเทศของผลงานวิชาการสายรับใช้สังคมไทย เป็นการประชุมรายปี แยกตามประเภทของผลงาน การประชุมนี้ควรประสานงานโดยสถาบันคลังสมองของชาติ และจัดร่วมกับภาคีหลายฝ่าย

3) คณะกรรมการชี้ทิศทาง ภาพรวมของการดำเนินการจัดการเปลี่ยนแปลง โดยมีสถาบันคลังสมองของชาติทำหน้าที่เลขานุการ

4) แต่งตั้งคณะกรรมการตำแหน่งวิชาการสายรับใช้สังคมไทยของอนุกรรมการ ก.พ.อ. ตำแหน่งวิชาการคู่ขนานกับคณะกรรมการตำแหน่งวิชาการชุดที่มีอยู่ปัจจุบัน เรื่องนี้เป็นอำนาจของ ก.พ.อ. (คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา)

สรุป ผลงานวิชาการสายรับใช้สังคม ไม่ใช่งานวิชาการชั้นสองที่เป็นผลงานที่มีคุณค่าต่อสังคม และต่อวงการวิชาการไทย แต่เป็นผลงานที่มีจุดเน้นที่การประยุกต์ใช้ความรู้ (Knowledge Application / utilization / translation) ในสถานการณ์ที่จำเพาะของสังคมไทย

แตกต่างจากผลงานวิชาการสายนานาชาติที่เน้นการค้นหาคำรู้ใหม่ (Knowledge Discovery / Creation) ที่มีความเป็นสากล จึงต้องมีการพัฒนาระบบการจัดการ และพัฒนาวัฒนธรรมวิชาการสายรับใช้สังคมขึ้นในประเทศไทย (วิจารณ์ พานิช, 2553, ทศวรรษเพื่อการพัฒนากระบวนการวิชาการรับใช้สังคม วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต หน้า 1-7)

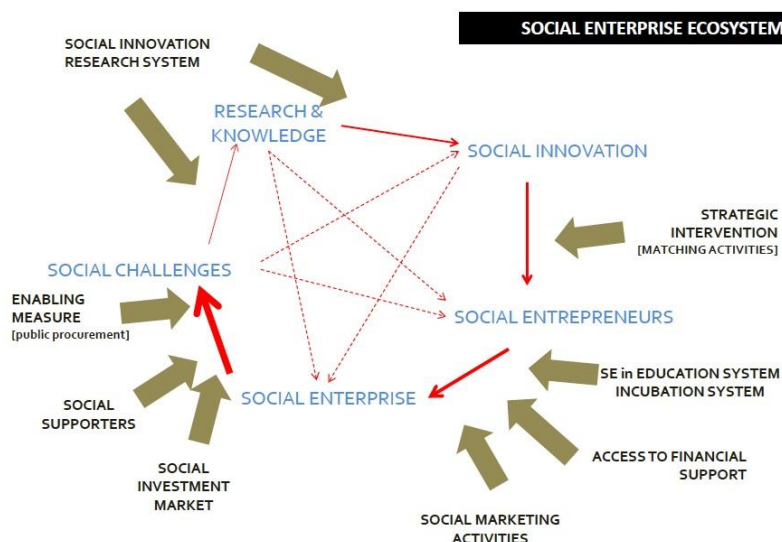
4) แนวคิดกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) ของสถาบันการศึกษา

แนวคิดกิจการเพื่อสังคม เป็นการปรับความคิดหรือจุดประกายให้ผู้ประกอบการเดิมหรือรายใหม่ ผู้บริหาร บัณฑิต ให้มุ่งพิจารณาและตระหนักถึงความสำคัญของต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นผ่านช่องทางของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยนำประเด็นปัญหาต่าง ๆ มาเป็นตัวตั้งในการเริ่มดำเนินธุรกิจหรือกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งให้เกิดการสร้างสมดุลใหม่ระหว่างการผลิตผลตอบแทนทางธุรกิจและการช่วยเหลือสังคมอย่างมีคุณธรรม ซึ่งจะสะท้อนภาพถึงทัศนียภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรมใหม่ที่มีคุณภาพ ความเป็นไปได้ใหม่นี้เป็นหน่วยธุรกิจที่เรียกว่า “กิจการเพื่อสังคม” (Social Enterprise) ซึ่งหากมีหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรชุมชนที่เริ่มสนใจและส่งเสริมกิจการเพื่อสังคม เพื่อพัฒนาโอกาสสำหรับองค์กร ก็จะทำให้กิจการเพื่อสังคมเหล่านี้ เป็นผู้สร้างเสริมเศรษฐกิจยั่งยืนและสร้างสรรค์ไปพร้อมๆ กับสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ รวมทั้งสามารถดึงดูดเยาวชนที่มีพรสวรรค์เพื่อทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหาทางการตลาด เปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในเชิงนวัตกรรมและให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งเป็นการสร้างรากฐานที่มีความแข็งแกร่งสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) และสังคมโดยรวมของไทย

สถาบันอุดมศึกษาไทยนับเป็นพื้นที่หนึ่งที่สำคัญในโลกของการสนับสนุนและส่งเสริมกิจการเพื่อสังคม ร่วมกับภาครัฐและเอกชน เนื่องจากเป็นองค์กรที่มีลักษณะเฉพาะที่ผลิตคน ผลิตงานวิจัย นวัตกรรมทางสังคม และงานบริการวิชาการ ซึ่งแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านกิจวัตรหรือพันธกิจองค์กรในทุกด้านที่ผสมผสานเป็นเนื้อเดียวกันกับการปฏิบัติงานของคณาจารย์และบุคลากรตามแผนงานและกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยที่บริหารและกำกับดูแลโดยฝ่ายบริหารและสภามหาวิทยาลัย ตามลำดับ ดังนั้น กิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัยมากมายที่ได้ดำเนินการตามพันธกิจทั้ง 4 มาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันนั้น ล้วนสามารถนับเป็นงานที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีคุณค่า ยิ่งสมควรถูกเผยแพร่สู่สาธารณะและต่อยอดพัฒนาเพื่อเสริมคุณค่าอย่างต่อเนื่อง

หากพิจารณาจากภาพที่ 1-4 Social Enterprise Eco System จะพบว่า อุดมศึกษาสามารถเป็นตัวกลางที่จะช่วยส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมของประเทศผ่านพันธกิจของมหาวิทยาลัย อาทิ เช่น (1) การเรียนการสอนเพื่อมุ่งสร้าง Social Entrepreneurs (2) การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เพื่อสร้าง Social Innovation (3) การบริการวิชาการเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านกิจการเพื่อสังคมแก่ชุมชนและสังคมรอบข้าง (4) การส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

ที่สามารถพัฒนาเป็นกิจการเพื่อสังคมรวมถึงการประกอบกิจการเพื่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาในระดับที่ เหมาะสมภายใต้กรอบกฎหมายที่กำหนด

ภาพที่ 1-4 Social Enterprise EcoSystem

(ที่มา: เอกสารสรุปการสัมมนาทางวิชาการ 19th Seminar : A Socially Enterprising University, 17 พฤษภาคม 2556, สถาบันคลังสมอง)

ภายใต้ภารกิจหลักด้านการเรียนการสอน พบว่า สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ สามารถดำเนินการเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับงานกิจการเพื่อสังคมได้อย่างมากมายหลากหลายรูปแบบ เช่น การพัฒนาเป็นวิชาเรียนพื้นฐาน การพัฒนาเป็นวิชาแทรกอยู่ในรายวิชาปกติ การพัฒนาเป็นวิชาเลือกเฉพาะ การพัฒนาเป็นหลักสูตรตรงหรือสาขาวิชา หรือแม้แต่การพัฒนาขึ้นเป็นคณะหรือวิทยาลัยเพื่อให้นักศึกษาเรื่องกิจการเพื่อสังคมโดยตรง โดยมีตัวอย่างมากมายในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ เช่น หลักสูตร The Public Management and Social Innovation Programs (PM/SI) ของมหาวิทยาลัย Stanford และหลักสูตรของ The Social Enterprise Initiative ของ Harvard Business School มหาวิทยาลัย Harvard

นอกจากนี้ การจัดการให้มีการฝึกการเป็นผู้ประกอบการสังคมของนิสิตนักศึกษา หรือการต่อยอดพัฒนางานวิจัยหรือนวัตกรรมสังคม ยกระดับและพัฒนากิจการเพื่อสังคม โดยต่อยอดจากผลการเรียนการสอนและนำมาเชื่อมโยงกับบุคลากร ทรัพยากร และนำไปสู่โครงการระยะยาวที่ทั้งช่วยแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม และนำมาซึ่งรายได้ไม่มากนักที่สามารถช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนทางการเงินของมหาวิทยาลัยในระยะยาว ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้หลายกิจกรรมมีจุด

เริ่มจากงานด้านรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย (University Social Responsibility : USR) และพัฒนาจนสามารถสร้างรายได้ลดการพึ่งพิงจากแหล่งทุนภายนอก ดังนั้น หากมีการยกระดับคุณค่าของงานนำมาต่อยอดพัฒนาให้มีความยั่งยืน จะส่งผลให้พันธกิจของอุดมศึกษาเหล่านี้เพิ่มคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศอย่างมีทิศทางสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11

การสนับสนุนและส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมจึงมีความสำคัญในสังคมสมัยใหม่อย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการสนับสนุนกลุ่มกิจการเพื่อสังคมที่ทำงานในประเด็นปัญหาของสังคมและสิ่งแวดล้อม กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส และคนรุ่นใหม่ที่มีพลังความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาและพัฒนาได้ การสนับสนุนกลุ่มคนเหล่านี้ทำให้เกิดกิจการเพื่อสังคมจำนวนมาก รวมทั้งเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจที่มีคุณธรรมและคุณค่าเชิงสังคม สามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและสังคมที่มีความเท่าเทียมยุติธรรมและมีปัญญามากขึ้น ซึ่งหากสถาบันอุดมศึกษาเข้าร่วมสนับสนุนส่งเสริมกิจการเพื่อสังคม เพื่อพัฒนาโอกาสแห่งความยั่งยืนสำหรับบัณฑิต นวัตกรรม องค์ความรู้ และประเทศชาติ ก็จะทำให้กิจการเพื่อสังคมเหล่านี้เป็นผู้สร้างเสริมเศรษฐกิจยั่งยืนและสร้างสรรค์ไปพร้อมๆ กับสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ รวมทั้งยังสามารถดึงดูดเยาวชนที่มีพรสวรรค์เข้ามาทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหาทางการตลาด เปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในเชิงนวัตกรรมและให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งเป็นการสร้างรากฐานที่มีความแข็งแกร่งสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียวและสังคมโดยรวมของไทย และเป็นโอกาสในการสร้างภาวะการมีงานทำ (Employability) ของบัณฑิตรุ่นใหม่ด้วย (ที่มา : เอกสารสรุปการสัมมนาทางวิชาการ 19th Seminar : A Socially Enterprising University, 17 พฤษภาคม 2556, สถาบันคลังสมอง)

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ชุดความรู้และนวัตกรรมของการขับเคลื่อนงานวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพื่อพัฒนาพื้นที่ โดยภาศการพัฒนาพื้นที่ทุกภาคส่วน เช่น ชุดความรู้ในการวิจัยและการแก้ปัญหาของพื้นที่และชุดความรู้ตามยุทธศาสตร์ ชุดความรู้ผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ ชุดความรู้เกษตรอินทรีย์ (ข้าวอินทรีย์)

6.2 ภาศการพัฒนาพื้นที่ทุกภาคส่วนได้พัฒนาศักยภาพพร้อมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน อันนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและสังคมที่ยั่งยืน

6.3 การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาศพัฒนาพื้นที่ ทั้งบุคลากรงบประมาณ และกิจกรรม/โครงการของหน่วยงาน เพื่อดำเนินงานวิจัยร่วมกัน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ให้เข้มแข็ง ยั่งยืน

6.4 มหาวิทยาลัยนครพนมได้ทำหน้าที่ในฐานะมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ควบคู่กับการเป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยชั้นนำในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง

7. ระยะเวลาการดำเนินงานและแผนการบริหารจัดการโครงการ

7.1 ระยะเวลาการดำเนินงาน

ระยะเวลา 1 ปี นับตั้งแต่เดือนตุลาคม 2559

7.2 แผนการบริหารจัดการโครงการ

แผนการบริหารจัดการโครงการนวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากร มนุษย์ สู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ สามารถแบ่งออกได้ 3 ระดับ

7.2.1 การบริหารจัดการการวิจัยระดับต้นน้ำ

1) ประชุมคณะกรรมการบริหารงานวิจัยสายรับใช้สังคมของมหาวิทยาลัย ร่วมกับคณะกรรมการบริหารงานวิจัยของคณะต่างๆ เพื่อวางแผนและทำความเข้าใจต่อการ ดำเนินงานโครงการ ตลอดจนกระตุ้นให้คณะเห็นความสำคัญของการทำงานวิชาการรับใช้สังคมอย่าง ต่อเนื่อง

2) เปิดรับสมัครอาจารย์และบุคลากรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ

3) ประกาศทุนวิจัยสายรับใช้สังคม

4) จัดเวทีอบรมการออกแบบกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยและการเป็น วิทยากรดำเนินกระบวนการ (Facilitator) ให้กับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัย

5) จัดเวทีอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างความเข้าใจเรื่องงานวิจัยสายรับใช้สังคม ให้กับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยระดับคณะและคณาจารย์/บุคลากรที่สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการ

6) จัดเวทีพัฒนาโจทย์วิจัยสายรับใช้สังคมตามความต้องการของพื้นที่

(1) โจทย์จากพื้นที่ที่แต่ละคณะวิทยาลัยรับผิดชอบ

(2) โจทย์ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด (การพัฒนาข้าวอินทรีย์)

(3) โจทย์ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด (การพัฒนาผ้าทอมือ)

7) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการวิธีการเขียนเอกสารเชิงหลักการ (Concept Paper) และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

8) จัดเวทีเชิญผู้ทรงคุณวุฒิวิจารณ์เอกสารเชิงหลักการ

9) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาเอกสารเชิงหลักการเป็น

โครงการวิจัย

- 10) ตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณภาพ กลั่นกรองโครงการวิจัยใน กรณีโครงการที่ไม่ผ่านการกลั่นกรอง กรรมการจะส่งให้เจ้าของโครงการปรับแก้ไขจนกว่าโครงการจะมีคุณภาพ
- 11) ส่งโครงการวิจัยที่ผ่านการกลั่นกรองให้ผู้ทรงคุณวุฒิจากเครือข่าย คอบช. ประเมินคุณภาพโครงการเพื่อพิจารณาให้ทุน
- 12) ประกาศให้ทุนแก่โครงการที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ
- 13) ดำเนินการทำสัญญาระหว่างมหาวิทยาลัยกับผู้ได้รับทุน
- 14) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัยระดับต้นน้ำทั้งในระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัย

7.2.2 การบริหารจัดการงานวิจัยระดับกลางน้ำ

- 1) จัดเวทีเพื่อพัฒนาคณาจารย์/นักวิจัย/บุคลากร เรื่องวิธีการทำงานกับชุมชน ทำความรู้จักและเรียนรู้การใช้เครื่องมือการวิจัยแบบ PAR – Participatory Action Research โดยเป็นลักษณะการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- 2) จัดเวทีติดตามผลการนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมของโครงการวิจัย เพื่อให้ นักวิจัยทั้งที่เป็นนักวิชาการ องค์กรภาคีที่เกี่ยวข้องได้เรียนรู้และยกระดับการพัฒนาเครื่องมือในการทำงานวิจัยชุมชนร่วมกัน
- 3) ติดตามการปฏิบัติงานวิจัยของโครงการวิจัยในพื้นที่เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของการทำงาน ปัญหาอุปสรรคการดำเนินการและหาแนวทางในการทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการต่อไป
- 4) จัดเวทีรายงานความก้าวหน้าการทำงานโครงการวิจัย (รอบ 3 เดือน และ 6 เดือน) เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากเครือข่าย คอบช. ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ทราบความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคการทำงานโครงการวิจัยทุกโครงการ และเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทีมวิจัย
- 5) จัดเวทีสัญจรงานวิจัยในระดับพื้นที่เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับชาวบ้านและนักวิจัยวิชาการ รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ข้ามชุมชน ข้ามพื้นที่และข้ามสาขาวิชาชีพของนักวิจัยด้วย

6) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัย
ระดับกลางน้ำทั้งในระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัย

7.2.3 การบริหารจัดการงานวิจัยระดับปลายน้ำ

- 1) จัดเวทีฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการเขียนรายงานการวิจัย การสังเคราะห์ผลการวิจัย
- 2) จัดเวทีฝึกอบรมการเขียนบทความวิจัยสายรับใช้สังคม
- 3) เวทีเขียนรายงานวิจัย และเขียนบทความวิจัยโดยนักวิจัย รวมทั้งโครงการชุดใหญ่เขียนสังเคราะห์งานวิจัยรับใช้สังคม และบทเรียนจากการทำงานโครงการวิจัย
- 4) จัดเวทีนำเสนอผลงานวิจัย โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิอ่านงานและวิพากษ์งานวิจัย รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเขียนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
- 5) ให้นักวิจัยทุกโครงการกลับไปปรับปรุงรายงานฉบับสมบูรณ์ และเขียนบทความวิจัย เพื่อเตรียมนำเสนอสู่สาธารณะ
- 6) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัยระดับปลายน้ำทั้งในระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัย
- 7) จัดมหกรรมงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานวิจัยของนักวิชาการ และองค์กรเครือข่าย โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการจากสถาบันอื่นๆ มาร่วมเวทีด้วย รวมทั้งมอบรางวัลผลงานวิจัยคุณภาพ

ทั้งนี้ แผนการบริหารจัดการโครงการนวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ สู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ สามารถนำเสนอในรูปแบบ Gantt Chart เพื่อสะท้อนให้เห็นกระบวนการการทำงานในแต่ละเดือน ได้ดังนี้

[illegible]

ที่	กิจกรรม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	ความเข้าใจต่อการดำเนินงานโครงการ ตลอดจนกระตุ้นให้คณะเห็นความสำคัญของ การทำงานวิชาการรับใช้สังคมอย่างต่อเนื่อง												
2.	เปิดรับสมัครอาจารย์และบุคลากรที่สนใจเข้า ร่วมโครงการ	→											
3.	ประกาศทุนวิจัยสายรับใช้สังคม	→	→										
4.	จัดเวทีอบรมการออกแบบกระบวนการพัฒนา โจทย์วิจัยและการเป็นวิทยากรดำเนิน กระบวนการ (Facilitator) ให้กับหน่วย บริหารจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัย	→											
5.	จัดเวทีอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างความเข้าใจ เรื่องงานวิจัยสายรับใช้สังคมให้กับหน่วย บริหารจัดการงานวิจัยระดับคณะและ คณาจารย์/บุคลากรที่สนใจสมัครเข้าร่วม โครงการ		→										
6.	จัดเวทีพัฒนาโจทย์วิจัยสายรับใช้สังคมตาม ความต้องการของพื้นที่ 1) โจทย์จากพื้นที่ที่แต่ละคณะวิทยาลัย รับผิดชอบ (หน่วยบริหารจัดการระดับคณะ เป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาโจทย์วิจัย) 2) โจทย์ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด (การ พัฒนาข้าวอินทรีย์) (หน่วยงานบริหารจัดการ ระดับมหาวิทยาลัย/สถาบันวิจัยและพัฒนา รับผิดชอบ) 3) โจทย์ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด (การ พัฒนาผ้าทอมือ) (หน่วยงานบริหารจัดการ ระดับมหาวิทยาลัย/สถาบันวิจัยและพัฒนา รับผิดชอบ)			→									
7.	จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการวิธีการเขียน เอกสารเชิงหลักการ (Concept Paper) และ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง				→								
8.	จัดเวทีเชิญผู้ทรงคุณวุฒิวิจารณ์เอกสารเชิง หลักการ				→								
9.	จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนา เอกสารเชิงหลักการเป็นโครงการวิจัย				→								

[illegible]

ที่	กิจกรรม	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
5.	จัดเวทีสัญจรงานวิจัยในระดับพื้นที่เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับชาวบ้านและนักวิจัยวิชาการ รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ข้ามชุมชน ข้ามพื้นที่และข้ามสาขาวิชาชีพของนักวิจัยด้วย									→			
6.	จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัยระดับกลางน้ำทั้งในระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัย									→			
การบริหารจัดการงานวิจัยระดับปลายน้ำ													
1.	จัดเวทีฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการเขียนรายงานการวิจัย การสังเคราะห์ผลการวิจัย									→			
2.	จัดเวทีฝึกอบรมการเขียนบทความวิจัยสายรับใช้สังคม									→			
3.	เวทีเขียนรายงานวิจัย และเขียนบทความวิจัย โดยนักวิจัย รวมทั้งโครงการชุดใหญ่เขียนสังเคราะห์งานวิจัยรับใช้สังคม และบทเรียนจากการทำงานโครงการวิจัย											→	
4.	จัดเวทีนำเสนอผลงานวิจัย โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิอ่านงานและวิพากษ์งานวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเขียนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์										→		
5.	ให้นักวิจัยทุกโครงการกลับไปปรับปรุงรายงานฉบับสมบูรณ์ และเขียนบทความวิจัย เพื่อเตรียมนำเสนอสู่สาธารณะ									→			
6.	จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัยระดับปลายน้ำทั้งในระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัย									→			
7.	จัดมหกรรมงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานวิจัยของนักวิชาการ และองค์กรเครือข่าย โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการจากสถาบันอื่น ๆ มาร่วมเวทีด้วย รวมทั้งมอบรางวัลผลงานวิจัยคุณภาพ												→

8. เป้าหมายของผลผลิต(output) ผลลัพธ์ (outcome) และตัวชี้วัด

ผลผลิต	ตัวชี้วัด		
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา
1.งานวิจัยและนวัตกรรมที่สามารถตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการเพื่อการพัฒนาพื้นที่ได้แก่ 1.1 นวัตกรรมฯ เพื่อแก้ไขปัญหาและเหมาะสมบริบทของพื้นที่ 1.2 นวัตกรรมการบริหารจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะ/วิทยาลัย 1.3 นวัตกรรมระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาพื้นที่ 1.4 นวัตกรรมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาควิชาวิจัยในพื้นที่	1. ได้จำนวนงานวิจัยและนวัตกรรมที่สามารถตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการเพื่อพัฒนาพื้นที่ ซึ่งได้งานวิจัยเพื่อตอบโจทย์การพัฒนา จำนวน 7 เรื่อง และมีงานวิจัยเชิงพัฒนานวัตกรรม 1 เรื่องจากที่ตั้งเป้าไว้ 10 เรื่อง 2. ได้คู่มือระบบการบริหารจัดการงานวิจัย จำนวน 1 ชุด ซึ่งเป็นคู่มือการบริหารจัดการงบประมาณ โดยใช้ควบคู่กับการบริหารจัดการกองทุนวิจัยและนวัตกรรม	1. งานวิจัยและนวัตกรรมที่สามารถตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการเพื่อการพัฒนาพื้นที่ 2. ได้แนวทางในการดำเนินงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการพัฒนาพื้นที่	1 ปี
2.ระบบบริหารจัดการงานวิจัยในระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะมีความเข้มแข็งและส่งเสริมการทำงานวิจัยรับใช้สังคม 2.1 เกิดกลุ่มวิจัยในประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และความต้องการของจังหวัด (ข้าวอินทรีย์ และผ้าทอมือ) 2.2 ศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะ	1. ร้อยละของความสำเร็จในการขับเคลื่อนกิจกรรมสนับสนุนงานวิจัยรับใช้สังคมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2. จำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับผ้าทอมือและข้าวอินทรีย์ตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัด ซึ่งในระยะที่ 2 ได้โครงการวิจัยเฉพาะด้านผ้าทอมือ ส่วนด้านข้าวอินทรีย์ไม่มีข้อเสนอโครงการส่งเข้ามา 3. จำนวนศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะจากการตั้งเป้าไว้ 1 ศูนย์ การดำเนินงานด้านที่ผ่านมาไม่มีความเคลื่อนไหว ไม่สามารถผลักดันแนวคิดไปสู่ผู้บริหารระดับสูงได้ อาจต้องใช้เวลาดำเนินการต่อเนื่องในระยะที่ 3	1. ระบบบริหารจัดการงานวิจัยในระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะ สามารถรองรับการทำงานวิจัยสายรับใช้สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. งานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และความต้องการของจังหวัด 3. ศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะ	1 ปี
2.3 จัดกระบวนการพัฒนาให้เกิดกลุ่มงานวิจัยข้ามสาขา/คณะ เพื่อบูรณาการทุกศาสตร์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาโจทย์เชิงพื้นที่ และต่อเนื่อง เช่น กลุ่มศึกษาเกษตร	1.ได้งานวิจัยชุมชนแบบบูรณาการระดับมหาวิทยาลัยและคณะเพิ่มขึ้น 2.มีจำนวนความเป็นเลิศเฉพาะทาง	1.ได้งานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย/คณะมีความเข้มแข็งและเกื้อหนุน 2.เกิดการพัฒนาย่าง	

ผลผลิต	ตัวชี้วัด		
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา
และอาหารปลอดภัย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้า เป็นต้น	เช่นกลุ่มทอผ้า ในส่วนนี้ยังไม่สามารถดำเนินการได้	ต่อเนื่องและยั่งยืน 3.มีศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทางต่อไปในอนาคต	
3. ระบบสนับสนุนการทำงานวิจัยรับใช้สังคม เพื่อพัฒนาพื้นที่ เอื้ออำนวยและสนับสนุนการทำงานวิจัยของคณาจารย์และภาคีการพัฒนาพื้นที่	1. ร้อยละของความสำเร็จในการสนับสนุนการทำงานวิจัยรับใช้สังคมของคณาจารย์และภาคีการพัฒนาพื้นที่	1.ระบบสนับสนุนการทำงานวิจัยสายรับใช้สังคมสามารถรองรับการทำงานวิจัยของคณาจารย์และภาคีการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ	1 ปี
4. อาจารย์และนักวิจัยได้พัฒนาศักยภาพการทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ โดยใช้ประเด็นความต้องการของพื้นที่เป็นตัวตั้ง	1.ร้อยละของอาจารย์และนักวิจัยรุ่นใหม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพการทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 จากจำนวนอาจารย์ทั้งสิ้น 324 คนมีอาจารย์ที่เข้าร่วมกิจกรรมและพัฒนาข้อเสนอโครงการในระยะที่ 2 ตลอดกิจกรรมจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 2. มีจำนวนงานวิจัยที่บูรณาการด้านการเรียน การสอนและการลงพื้นที่เพื่อหาโจทย์ชุมชน จากงานวิจัย 8 โครงการ มีงานวิจัยที่บูรณาการการวิจัยสู่การเรียนการสอน 4 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 50 3. ผลงานวิจัย และผลิตผลงานวิชาการเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของโครงการวิจัย จากการดำเนินการมาจนสิ้นสุดโครงการ มี 1 โครงการที่สามารถผลิตผลงานเผยแพร่ คิดเป็นร้อยละ 12.5	1.คณาจารย์และนักวิจัยรุ่นใหม่มีศักยภาพในการทำงานวิจัยรับใช้สังคม เพื่อก้าวไปสู่ความเป็นนักวิจัยมืออาชีพ 2.เกิดงานวิจัยเชิงบูรณาการงานวิจัยกับการเรียนการสอน และการบริการวิชาการที่มหาวิทยาลัยรับผิดชอบต่อสังคม (University Responsibility) 3. ได้เผยแพร่ผลงานวิชาการเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ	1 ปี
5. เครือข่ายการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง มีพลัง (Synergy) ในการขับเคลื่อน	จากจำนวนภาคีเครือข่าย 13 เครือข่าย มี 6 เครือข่าย ที่มีส่วน	เครือข่ายการพัฒนาพื้นที่ทุกภาคส่วนมีความร่วมมือ	1 ปี

ผลผลิต	ตัวชี้วัด		
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา
เพื่อพัฒนาท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 5.1 สถาบันอุดมศึกษา 5.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5.3 หน่วยงานภาครัฐในภูมิภาค 5.4 กลุ่มวิสาหกิจ/กลุ่มเกษตรกร 5.5 กลุ่มเยาวชน 5.6 องค์กรภาคเอกชน 5.7 ภาคผู้ประกอบการ 5.8 สมาชิกชุมชน	ร่วมในการพัฒนาในระดับพื้นที่และตามประเด็นปัญหาหรือประเด็นความต้องการพัฒนา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการมีส่วนร่วมในระดับการให้ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 46.15	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน	

บทที่ 2

การดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย

2.1 กลไกการบริหารงานวิจัยและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย ABC

กลไกที่ใช้ในการจัดการบริหารงานวิจัย ใช้กระบวนการประชุมและการมีส่วนร่วม กระบวนการจัดการความรู้ทั้งระหว่างหน่วยระดับมหาวิทยาลัย ระหว่างคณะและนักวิจัย ระหว่างนักวิจัยพี่เลี้ยงและนักวิจัยรุ่นใหม่ มีการ work shop เพื่อพัฒนานักวิจัย พัฒนานักบริหารจัดการงานวิจัยตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ มีระบบพี่เลี้ยงนักวิจัย การพัฒนานักวิจัยรุ่นก่อนให้เป็นพี่เลี้ยงนักวิจัย/พัฒนานักวิจัยที่มีประสบการณ์ให้เป็นนักวิจัยมืออาชีพ (Coaching) มีระบบคลินิกวิจัยให้คำปรึกษา (Coaching) และให้คำปรึกษาเป็นรายโครงการ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป คือมีระบบการจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัยตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำระบบกระบวนการพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ

กลไกที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยสายรับใช้สังคมตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ใช้กระบวนการให้ทุน

วิจัยเพื่อให้ นักวิจัยศึกษาบริบทและค้นหาโจทย์วิจัยในพื้นที่ โดยใช้เวทีระดมสมองค้นหาโจทย์วิจัยร่วมกับภาคีต่างๆ ในพื้นที่ นำเสนอกระบวนการค้นหาการจัดการความรู้ (KM) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มนักวิจัย ในการนำเสนอประสบการณ์ ใช้กระบวนการ Training เป็นรายโครงการ จัดเวทีวิพากษ์โครงการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจากเครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

2.2 กระบวนการบริหารงานวิจัยแบบ ABC ระดับมหาวิทยาลัยและคณะ/สถาบัน

2.2.1 กระบวนการบริหารงานวิจัยแบบ ABC (ช่วงต้นน้ำ)

1) กระบวนการบริหารงานวิจัยแบบ ABC จะมีการสนับสนุนทุนคณะไปพัฒนาโจทย์ โดยมีการพิจารณาให้ทุนวิจัยสายวิชาการรับใช้สังคมแก่คณะ/วิทยาลัย โดยใช้พื้นที่ของโครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข เป็นพื้นที่นำร่อง อำเภอละ 1 ตำบล และ/หรือ ประเด็นที่เป็นโจทย์ร่วมของหลายพื้นที่ โดยเชื่อมโยงกันเป็นประเด็นในการพัฒนาระดับจังหวัด เช่น ประเด็นการพัฒนาอาหารและเกษตรปลอดภัย ประเด็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอทั้งระบบ ประเด็นการพัฒนาเมืองนครพนมเป็นเมือง

แห่งสุขภาพะประเด็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งต้องความีโจทย์ร่วมอะไรบ้าง เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางแก้ไขปัญหา และการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยนครพนม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีการพัฒนาพื้นที่ทุกภาคส่วน

2) กระบวนการส่งเสริมให้คณะไปพัฒนาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่ สามารถนำไปบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน และการบริการวิชาการ ด้วยการพานักศึกษาลงพื้นที่ของโครงการ ผลที่ได้คือ ได้โจทย์จากชุมชนด้วยกระบวนการบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน

3) กระบวนการจัดเวทีนำเสนอเอกสารเชิงหลักการของคณะผู้วิจัย ต่อผู้ทรงคุณวุฒิจาก สกว. ซึ่งผลที่จะได้รับคือ อาจารย์ นักวิจัย ได้รับฟังและเข้าใจ ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ให้นักวิจัยได้เห็นแนวทาง ช่องทางในการแก้ไขรายละเอียดตามข้อเสนอโครงการ เพื่อความถูกต้อง ครบถ้วนของเนื้อหา

4) กระบวนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาเอกสารเชิงหลักการเป็นข้อเสนอการวิจัย (Full Proposal) โดยนักวิจัย ผู้รับการสนับสนุนทุนวิจัย ต้องจัดกลุ่มเพื่อเข้าอบรม กับสถาบันวิจัยและพัฒนา “พัฒนาเอกสารเชิงหลักการเป็นข้อเสนอการวิจัย (Full Proposal) ซึ่งผลที่จะได้จากกระบวนการนี้คือ การพัฒนาเอกสารเชิงหลักการให้เป็นข้อเสนอการวิจัย และข้อเสนอการวิจัยนี้ ต้องเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา และสุดท้ายนักวิจัยต้องปรับแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ

5) กระบวนการสุดท้ายของส่วนที่เป็นต้นน้ำ คือจะมีการประกาศผลการพิจารณาข้อเสนอการวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยรอบที่ 1 และการเซ็นสัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัยระหว่าง คอบช. และมหาวิทยาลัยนครพนม และหัวหน้าโครงการ (Grant ทุน) ผลที่ได้จากกระบวนการนี้คือ สัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัย

2.2.2 กระบวนการบริหารงานวิจัยแบบ ABC (ช่วงกลางน้ำ) คือการติดตามงาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) กระบวนการบริหารงานวิจัยแบบ ABC (ช่วงกลางน้ำ) ได้มีการจัดเวทีรายงานความก้าวหน้า ภายใต้โครงการนวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ จังหวัดนครพนมต่อผู้ให้ทุน สกว. โดยผู้ที่นำเสนอรายงานความก้าวหน้านี้คือ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม ผลที่ได้รับจากกระบวนการนี้คือ ได้ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิต่อการดำเนินการโครงการฯ และหลังจากนี้อีก 3 เดือน ได้มีการจัดเวทีเพื่อนำเสนอรายงานความก้าวหน้า

รอบ 3 เดือน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจาก สกว. ผลที่ได้จากรายงานรอบ 3 เดือนคือ ได้ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการดำเนินการวิจัยต่อไป และนักวิจัยได้ทราบเทคนิค วิธีการ กระบวนการในการทำวิจัยตามขอบเขตโครงการวิจัยของตนเอง

2) จัดเวทีการจัดการความรู้ 4 ครั้ง ดังนี้

(1) ครั้งที่ 1 มีการจัดเวทีการจัดการความรู้ เรื่องการใช้เครื่องมือในการทำวิจัย ภายใต้ชื่อกิจกรรม “เวทีอบรมนักวิจัยที่ได้รับทุนเรื่อง เครื่องมือในการเก็บข้อมูล งานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม” ผลที่ได้จากกระบวนการนี้คือ นักวิจัยได้ทราบและสามารถนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม

(2) ครั้งที่ 2 เวทีการจัดการความรู้ เรื่องวิธีการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย ได้จัดประชุมภายใต้ชื่อกิจกรรม “การประชุมเพื่อชี้แจงการเขียนข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนของหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยระดับคณะ/วิทยาลัย และเวทีการจัดการความรู้เชิงปฏิบัติการ :การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย” ผลที่จะได้รับจากกระบวนการนี้คือ ข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนพัฒนาโจทย์ของหน่วยบริหาร จัดการงานวิจัยระดับคณะ/วิทยาลัย

(3) ครั้งที่ 3 เวทีการจัดการความรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมรายงานความก้าวหน้า 6 เดือน ผลที่ได้จากกระบวนการนี้คือ รายละเอียดในการเตรียมความพร้อม รายงานความก้าวหน้าโครงการรอบ 6 เดือน และได้กำหนดการนัดหมายการจัดเวทีแลกเปลี่ยนครั้งถัดไป

(4) ครั้งที่ 4 เวที รายงานความก้าวหน้าของแต่ละโครงการ เพื่อให้ทุกโครงการได้นำเสนอรายละเอียดของโครงการพร้อมรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง ให้โครงการมีความถูกต้อง ครบถ้วน จนถึงเล่มวิจัยฉบับสมบูรณ์

2.2.3 ผลผลิตที่ได้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบคือ 1) แบบรูปธรรม 2) แบบนามธรรม

1) แบบรูปธรรม มีดังนี้

(1) มีโครงการที่ได้รับทุนภายใต้โครงการนวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ปี 2559 รอบที่ 1 จำนวน 5 ทุน 5 คณะ มีจำนวนนักวิจัย 27 คน และ กำลังจะมีการเซ็นสัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัยระหว่าง คอบช. และมหาวิทยาลัยนครพนม และหัวหน้าโครงการ (Grant ทุน) รอบที่ 2 ภายใต้งบประมาณ 2559 อีกจำนวน 4 ทุน จำนวน 3 คณะ

(2) โครงการสนับสนุนทุนวิจัยภายใต้โครงการนวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ระยะที่ 2/2559 มีหลายคณะที่มีความสนใจในงานวิจัยเพื่อชุมชนนี้ (กำลังดำเนินการ)

(3) งบประมาณในการสนับสนุนทุนวิจัย คือ มหาวิทยาลัยนครพนมกับเครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) ฝ่ายละ 2,000,000 บาท (สองล้านบาท) รวมงบประมาณทั้งหมด 4,000,000 บาท (สี่ล้านบาทถ้วน)

(4) มีจำนวนหน่วยงานภาคีเกิดขึ้น ภายใต้โครงการนวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 35 หน่วยงาน ที่ตอบรับ ร่วมเวทีระดมสมองเพื่อค้นหาประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด

2) แบบนามธรรม

- (1) เกิดการตื่นตัวของอาจารย์ นักวิจัย และภาคี ในการวิจัยเพื่อรับใช้สังคม
- (2) ทำให้มหาวิทยาลัยมีความใกล้ชิดกับชุมชนมากขึ้น
- (3) เกิดการตื่นตัวของคนในชุมชนผ่านโครงการนวัตกรรมฯ ตั้งแต่ต้นน้ำคือนักวิจัย ลงไปหาโจทย์ในชุมชน ผ่านเครื่องมือ PAR (Participatory Action Research)

2.3 นวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ที่พบ ที่สร้างขึ้น และข้อเรียนรู้สำคัญ (Reflection)

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาสามารถสรุปผลงานที่เกิดขึ้นที่เป็นนวัตกรรมการจัดการดังนี้

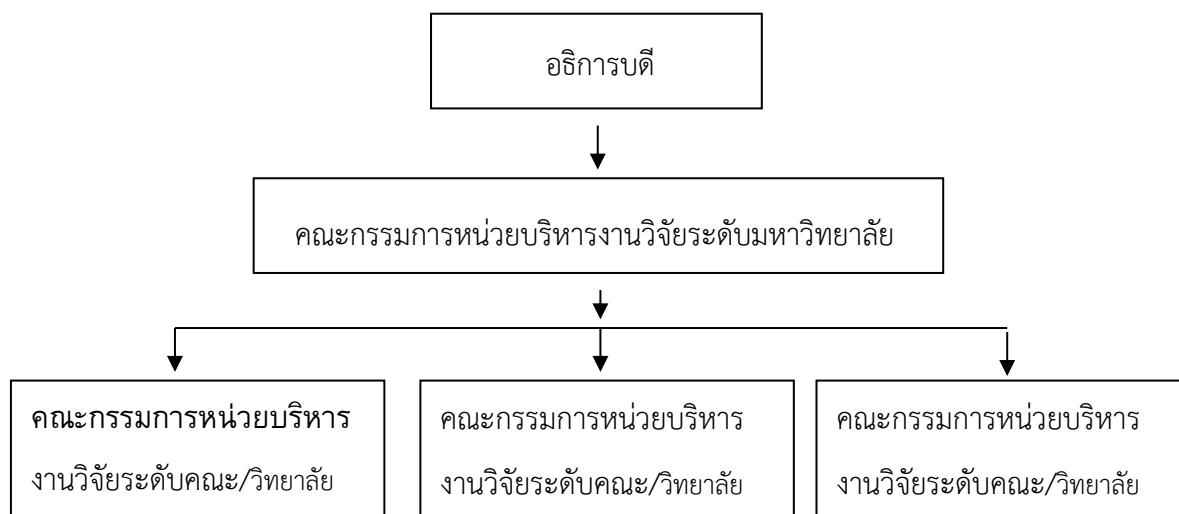
2.3.1 ด้านระบบจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย

1) ระบบจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัยรูปแบบเดิม

เดิมโครงสร้างการบริหารงานวิจัยในระดับมหาวิทยาลัยมีผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิจัยและศิลปวัฒนธรรม เป็นผู้กำกับและติดตามงานวิจัย และผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายสหกิจศึกษา และนวัตกรรมทรัพยากรสินทางปัญญา เป็นผู้กำกับและติดตามงานนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ มีคณะกรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยนครพนม ดูแลกำกับทิศทางการทำงานวิจัยของมหาวิทยาลัยฯ โดยมีอธิการบดี เป็นประธาน ผู้ช่วยอธิการบดี 2 ท่าน เป็นรองประธาน รองคณบดีที่ดูแลงานวิจัยเป็นกรรมการ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา เป็นกรรมการและเลขานุการ แต่ในระดับคณะจะมีเพียงบางคณะที่มีหน่วยวิจัย และในมหาวิทยาลัยจะมีการประชุมปีละ 2 ครั้ง โดยสาระในการประชุมจะเป็นเรื่องการวางกรอบวิจัยและทิศทางของงานประกันคุณภาพงานวิจัย การได้รับทุนวิจัยของอาจารย์จะอยู่ในวงจำกัด

2) ระบบจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัยรูปแบบใหม่

ระบบบริหารจัดการงานวิชาการและงานวิจัยที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ จะมีคณะกรรมการบริหารจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัยและคณะกรรมการบริหารจัดการงานวิจัยระดับคณะ/วิทยาลัยมีบทบาทที่ชัดเจน และจะเน้นการวิจัยสายรับใช้สังคม ดังแผนโครงสร้าง ดังนี้

ภาพที่ 2-1 แสดงแผนโครงสร้าง ระบบบริหารงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย

จากกรอบแนวคิดของมหาวิทยาลัย ที่เน้นรับใช้สังคมเป็นกรอบในการทำงาน และเชิญชวนทุกคณะ/วิทยาลัยเข้าร่วมโครงการ โดยกำหนดให้ทุนอุดหนุนการวิจัยแก่คณะ/วิทยาลัย พื้นที่ละ 20,000 บาท เพื่อใช้เป็นงบประมาณสำหรับการลงพื้นที่ศึกษาโอกาส ปัญหาและศักยภาพของพื้นที่ ด้วยกระบวนการที่หลากหลาย

มีแผนพัฒนาศักยภาพอาจารย์ด้านงานวิจัยสายรับใช้สังคม มหาวิทยาลัยและระดับคณะ/วิทยาลัยโดยการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนในเรื่องระเบียบ ข้อบังคับและจัดทำประกาศภาระงานของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยนครพนม เรื่อง “ภาระงานขั้นต่ำของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยนครพนม” ซึ่งมีสาระสำคัญคือ อาจารย์สามารถเสนอภาระงานด้านการวิจัยแทนภาระการสอนได้ไม่เกิน 70% ของภาระงานเต็มเวลา กำหนดให้ทำงานคั่นคว่ำวิจัย ไม่เกิน 24.50 ชั่วโมงทำการ/สัปดาห์ /ภาคการศึกษาปกติ สร้างฐานข้อมูลนักวิจัยสายรับใช้สังคมและมีการจัดอบรมการใช้ฐานข้อมูลให้กับผู้บริหารและอาจารย์/นักวิจัย บุคลากรสายสนับสนุน ฐานข้อมูลมีการจัดเก็บข้อมูลจากนักวิจัย 3 ส่วน คือ ข้อมูลงานวิจัย ข้อมูลบทความตีพิมพ์ ข้อมูลนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ โดยจัดเก็บเป็นรายบุคคล

มีความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ เพื่อค้นหาประเด็นปัญหาและประเด็นการพัฒนาพื้นที่

3) ด้านผลผลิตคือ ได้โครงการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยสายรับใช้สังคมในพื้นที่จังหวัดนครพนม จากการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยสายรับใช้สังคมด้วยกระบวนการขับเคลื่อนที่สำคัญ คือ นโยบายจากผู้บริหารในระดับมหาวิทยาลัยและระดับ คณะ/วิทยาลัย ที่มีความพยายามผลักดันให้เกิด

การทำงานวิจัยเชิงพื้นที่มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีเวทีคัดกรองโครงการ เพื่อให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพ และในรอบที่ 1/2559 มีโครงการที่ผ่านการคัดกรอง จำนวน 5 โครงการ ได้แก่

- (1) โครงการ มีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนารูปแบบการลดการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชของกลุ่มเกษตรกร: กรณีศึกษากลุ่มผู้ปลูกยาสูบบ้านนายอ ต.นางาม อ.เรณูนคร จ.นครพนม
- (2) โครงการ การออกแบบกระบวนการเรียนรู้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทโส้และการวัดผลอย่างมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านโพนจาน อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม
- (3) โครงการ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการฟื้นฟูทรัพยากรในป่าชุมชนด้วยการปลูกต้นกล้าเห็ดป่าเอคโตไมคอร์ไรซา ตำบลกุดตาไก้ อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม
- (4) โครงการ ศึกษากระบวนการนำอัตลักษณ์ผ้าย้อมครามสู่การสร้างสรรคมูลค่าเพิ่ม กรณีศึกษา กลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมครามบ้านโนนสะอาด ตำบลนาจัว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม
- (5) โครงการ เครื่องแยกเมล็ดฝ้าย

การรายงานผลการดำเนินงานให้มหาวิทยาลัยรับทราบโดยผ่าน “วาระการประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยนครพนม” ทราบ ทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อรายงานความก้าวหน้าของโครงการ

สำหรับในรอบที่ 2 ภายใต้ทุนนวัตกรรมปีงบประมาณ 2559 อีกจำนวน 3 ทุน จาก 3 คณะ กำลังจะมีการเซ็นสัญญาเงินทุนอุดหนุนการวิจัยระหว่าง คอบช. และมหาวิทยาลัยนครพนม และหัวหน้าโครงการ (Grant ทุน) ดังนี้

- (1) การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของเกษตรกรเพื่อการพัฒนาการเกษตรของชุมชน : กรณีศึกษาการใช้พลังงานทางเลือกสำหรับลดต้นทุนการผลิตหอมแบ่งของเกษตรกรตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
- (2) การสร้างกระบวนการย้อมสีผ้าฝ้ายจากไม้ให้สีเชิงคุณภาพจากต้นน้ำถึงปลายน้ำ
- (3) การผลิตโยเกิร์ตเสริมโพรไบโอติกจากสายพันธุ์ข้าวไทยที่เพาะปลูกด้วยระบบเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดนครพนม

2.3.2 ระบบการจัดการงานวิจัยระดับคณะ/วิทยาลัย แสดงรายละเอียด ดังตารางที่ 2 ซึ่งมีคณะ/วิทยาลัยในสังกัดมหาวิทยาลัยนครพนม ดังนี้

- 1) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์
- 2) คณะวิทยาการจัดการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

- 3) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
- 4) คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
- 5) คณะเกษตรและเทคโนโลยี
- 6) วิทยาลัยธาตุพนม
- 7) เทคโนโลยีศรีสงคราม
- 8) วิทยาลัยนาหว้า
- 9) คณะวิทยาศาสตร์
- 10) คณะครุศาสตร์

สรุป กระบวนการพัฒนาหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย แบ่งได้เป็น 2 ระดับคือ ระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะ/วิทยาลัย ซึ่งแสดงในรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2-1 ผลการดำเนินงานระบบการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยเพื่อสนับสนุนงานวิจัย นวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน ปี งบประมาณ 2558 ดังแสดงรายละเอียดในตารางดังต่อไปนี้

ประเด็น	สถานการณ์เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการสร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือ สถานการณ์ที่คาดหวัง	
			รูปธรรม	นามธรรม
1.โครงสร้าง/ กลไกการจัดการ	1.เดิมโครงสร้างระบบบริหารจัดการระดับมหาวิทยาลัย ทั้งด้านวิชาการและงานวิจัย มีการแบ่งการกำกับดูแลอยู่แล้ว 2.มีการประชุมเกี่ยวกับการวางกรอบการวิจัยและทิศทางของงานประกันคุณภาพ	1.ดำเนินการจัดทำคำสั่งแต่งตั้ง “คณะกรรมการหน่วยบริหารงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย” 2. มีแผนการบริหารจัดการโครงการ นวัตกรรม การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ สู่สังคมแห่งการเรียนรู้แบบบูรณาการ มี 3 ระดับ ดังนี้ 2.1 การบริหารจัดการแบบต้นน้ำ คือ	มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนใหญ่ คือ การจัดการแบบ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ	1.งานวิจัยเกี่ยวกับการรับใช้สังคมเพิ่มมากขึ้นจากกรอบแนวความคิดของมหาวิทยาลัยเพื่อการรับใช้สังคม 2. มีการกำกับติดตามผล ทำให้เกิดกระบวนการที่มีขั้นตอนที่ชัดเจน 3. มีการขยายตัว

ประเด็น	สถานการณ์เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการ สร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือ สถานการณ์ที่คาดหวัง	
	งานวิจัย จะทำให้ อาจารย์ได้รับทุน วิจัยในวงจำกัด 3.การบริหาร จัดการเน้นเฉพาะ เรื่องของการให้ทุน สนับสนุนและการ ติดตามทุน ยังไม่มี ระบบการพัฒนา งานวิจัยทั้งส่วนต้น น้ำ กลางน้ำ และ ปลายน้ำ ที่จำทำ ให้เกิดขั้นตอน กระบวนการ จัดการงานวิจัยที่ ครบถ้วน	(1) การประชุม คณะกรรมการบริหาร งานวิจัยสายรับใช้สังคมของ มหาวิทยาลัยร่วมกับ คณะกรรมการบริหาร งานวิจัยคณะต่าง ๆ (2) เปิดรับสมัคร อาจารย์และบุคลากรที่ สนใจเข้าร่วมโครงการ (3) ประกาศทุนวิจัย สายรับใช้สังคม (4) จัดเวทีอบรมการ ออกแบบกระบวนการ การพัฒนาโจทย์วิจัย ทั้ง ระดับมหาวิทยาลัย ระดับ คณะ/วิทยาลัย (5) จัดเวทีอบรมเชิง ปฏิบัติการสร้างความเข้าใจ เรื่องงานวิจัยสายรับใช้ สังคมให้กับหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่สนใจ (6) จัดเวทีพัฒนาโจทย์ วิจัยสายรับใช้สังคมตาม ความต้องการของพื้นที่ (7) จัดการประชุมเชิง ปฏิบัติการวิธีการเขียน		ของงานวิจัยผ่าน มหกรรมงานวิจัย ระดับมหาวิทยาลัย

ประเด็น	สถานการณ์เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการ สร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือ สถานการณ์ที่คาดหวัง	
		เอกสารเชิงหลักการ 2.2 การบริหารจัดการ งานวิจัยระดับกลางน้ำ (1) จัดเวทีเพื่อพัฒนา คณาจารย์/นักวิจัย/ บุคลากร เรื่องวิธีการ ทำงาน กับชุมชน ทำความ รู้จักและเรียนรู้การใช้ เครื่องมือการวิจัยแบบ PAR (2) จัดเวทีติดตามผลการ นำเครื่องมือไปใช้ในการ เก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม ของโครงการวิจัย เพื่อ พัฒนาเครื่องมือในการ ทำงานวิจัยชุมชนร่วมกัน (3) ติดตามการปฏิบัติ งานวิจัยของโครงการวิจัย ในพื้นที่เพื่อให้ทราบ ความก้าวหน้าของการ ทำงาน (4) จัดเวทีรายงาน ความก้าวหน้าการทำงาน โครงการวิจัย (รอบ 3 เดือน และ 6 เดือน) โดยเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ ข้อเสนอแนะ (5) จัดเวทีแลกเปลี่ยน		

ประเด็น	สถานการณ์เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการ สร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือ สถานการณ์ที่คาดหวัง	
		เรียนรู้ และถอดบทเรียน การบริหารจัดการงานวิจัย ในระดับกลางน้ำ 2.3 การบริหารจัดการ งานวิจัยระดับปลายน้ำ (1) จัดเวทีฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการเรื่องการเขียน รายงานการวิจัย การ สังเคราะห์ผลการวิจัย (2) จัดเวทีฝึกอบรมการ เขียนบทความวิจัยสายรับ ใช้สังคม (3) เวทีเขียนรายงานวิจัย และเขียนบทความวิจัยโดย นักวิจัย (4) จัดเวทีนำเสนอ ผลงานวิจัย โดยเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิมาวิพากษ์งาน (5) จัดมหกรรมงานวิจัย ระดับมหาวิทยาลัย เพื่อ เป็นการเผยแพร่ผลงานวิจัย ของนักวิชาการ		
2.บุคลากรของ มหาวิทยาลัย	บุคลากรมีประสบ การน้อย ด้านการ วิจัยเชิงพื้นที่ เช่น การลงพื้นที่เพื่อ	1. มีนโยบายสนับสนุน ในปี 2556-2557 และมี การผลักดันให้เกิดการ ปฏิบัติในปี 2558 ตั้งแต่ต้น	1. มีนโยบาย สนับสนุนให้นักวิจัย สายรับใช้สังคม ที่ ชัดเจนและเป็น	1. นักสามารถวิจัย มีวิธีพัฒนาโจทย์ มี ความรู้เรื่องการ ทำงานกับชาวบ้าน

ประเด็น	สถานการณ์เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการ สร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือ สถานการณ์ที่คาดหวัง	
	ค้นหาโจทย์จาก ชุมชน และ กระบวนการตั้ง โจทย์ เป็นต้น	น้ำถึงปลายน้ำ 2. มีการให้ความรู้กับ บุคลากร/อาจารย์/นักวิจัย เรื่อง กระบวนการพัฒนา โจทย์ รายงานจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ การให้ทุน สนับสนุน ระยะที่ 1 มีกระบวนการ ติดตามรายงาน ความก้าวหน้า 3 ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ 1 รายงาน ความก้าวหน้าโดยเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิมา ครั้งที่ 2 เป็นกระบวนการ จัดการความรู้ในหมู่นักวิจัย เรื่องกระบวนการสร้าง เครื่องมือการเก็บและ วิเคราะห์ข้อมูล ครั้งที่ 3 เป็นการรายงาน ความก้าวหน้ารอบเดือน ซึ่ง เชิญนักวิจัย พี่เลี้ยง มาช่วย วิพากษ์ให้นักวิจัยได้ปรับแก้ เตรียมส่งผู้ทรงภายนอก 3. นักวิจัย พี่เลี้ยง ที่มี ประสบการณ์วิจัยชุมชน แนะนำแก่นักวิจัยรุ่นใหม่ เป็นการเสริมความรู้ ความ	รูปธรรม 2. มีการนำเสนอต่อ ที่ประชุมของ คณะกรรมการ บริหารมหาวิทยาลัย โดยมีแนวคิด มหาวิทยาลัยสายรับ ใช้สังคมและเชิญ ชวนทุกคณะเข้า ร่วมโครงการ 1 อำเภอ 1 คณะ 1 โมเดล 3. ได้นักวิจัยสาย ชุมชนจำนวนหนึ่งที่ มีความรู้ด้านชุมชน จำนวน 104 คน/17 ทุน ซึ่งจะเป็น ตัวเลขในปีฐาน (2558)	2. ได้ทราบทัศนคติ ของนักวิจัยต่อการ ลงพื้นที่

ประเด็น	สถานการณ์เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการ สร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือ สถานการณ์ที่คาดหวัง	
		เชี่ยวชาญ ในเรื่องการ วิเคราะห์ และการประเมิน คุณภาพของรายงาน ความก้าวหน้างานวิจัย		
3.การบริหาร จัดการ งบประมาณ/ การเงิน	ระดับมหาวิทยาลัย มีการบริหาร จัดการงบประมาณ เพื่อผลักดัน สนับสนุนงานวิจัย เพื่อชุมชน ยังน้อย และไม่ทั่วถึงทุก คณะ/วิทยาลัย	มีหน่วยงานภายนอกเช่น สกว.สนับสนุนมหาวิทยาลัยเพื่อ การรับใช้สังคม	1. งบประมาณสนับสนุนจาก คอบข. 50% เป็น จำนวน 728,770 บาท คณะ/วิทยาลัย สนับสนุน 30.68% เป็นจำนวน 447,147.50บาท และมหาวิทยาลัย สนับสนุน 19.32% เป็นเงิน 281,622.50 บาท 2. ปีงบประมาณ 2559 โดยมีเงื่อนไข ของการรับทุน ระหว่าง มหาวิทยาลัย นครพนมกับ เครือข่ายองค์กร บริหารงานวิจัย แห่งชาติ (คอบข.) ฝ่ายละ 2,000,000 บาท รวมเป็น 4,000,000 บาท	มีงบประมาณใน การสนับสนุน งานวิจัยเพื่อสังคม เพิ่มขึ้นทุกปีตาม เป้าหมายที่ทาง หน่วยงาน สนับสนุนโครงการ รับใช้สังคมได้ กำหนดในแต่ละปี
4.กฎ/ระเบียบ/	1.กฎ /ระเบียบ	1. มีประกาศทุนสนับสนุน	1. การสร้าง	1. จำนวนงานวิจัย

ประเด็น	สถานการณ์เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการ สร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือ สถานการณ์ที่คาดหวัง	
หลักเกณฑ์	ประกาศ หลักเกณฑ์ การให้ ทุนระดับมหาวิทยาลัย ในการที่กำกับ ดูแลเรื่องงานวิจัย เชิงพื้นที่ เริ่มมีมา ตั้งแต่ปี 2556 2. ประกาศทุน สนับสนุนงานวิจัย ที่ชัดเจน 3. จัดทำสัญญารับ ทุน ที่ถูกต้องและ ชัดเจน	2. มีทำสัญญาทุน 3. จัดทำประกาศรับ เอกสารเชิงหลักการ เพื่อให้ คณาจารย์นักวิจัยที่มีความ สนใจงานวิจัยเชิงพื้นที่ ได้ พื้นที่ในการเขียนขอทุนวิจัย	กระบวนการ ขับเคลื่อนในเรื่อง ระเบียบข้อบังคับ และทาง มหาวิทยาลัย โดย จัดทำประกาศ ภาระงานของ คณาจารย์ มหาวิทยาลัยเรื่อง ภาระงานขั้นต่ำของ อาจารย์ใน มหาวิทยาลัย นครพนม ซึ่งมี สาระสำคัญคือ อาจารย์สามารถ เสนอภาระงานด้าน การวิจัยแทนภาระ การสอนได้ไม่เกิน 70% ของภาระงาน เต็มเวลา กำหนดให้ ทำงานคั่นคว่ำวิจัย ไม่เกิน 24.50 ชั่วโมงทำการ/ สัปดาห์/ภาค การศึกษาปกติ 2.จากกฎระเบียบ หลักเกณฑ์ การให้ ทุน ทำให้ทราบ จำนวน ผู้ได้รับทุน	เพื่อชุมชน เพิ่มขึ้น 30% ในปีถัดไป

ประเด็น	สถานการณ์เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการ สร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือ สถานการณ์ที่คาดหวัง	
			ในปี 2558 ทั้งหมด 17 โครงการ	

ตาราง 2-2 ผลการดำเนินงานระบบการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัยเพื่อสนับสนุนงานวิจัย
นวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน ปีงบประมาณ 2559 ดังแสดงรายละเอียดในตารางดังต่อไปนี้

ประเด็น	สถานการณ์ เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการ สร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือสถานการณ์ที่ คาดหวัง	
			รูปธรรม	นามธรรม
1. โครงสร้าง /กลไก การ จัดการ	1.เดิม โครงสร้าง ระบบบริหาร จัดการระดับ มหาวิทยาลัย ทั้งด้าน วิชาการและ งานวิจัย มีการ แบ่งการกำกับ ดูแลอยู่แล้ว 2.มีการ ประชุม เกี่ยวกับการ วางกรอบการ วิจัยและ ทิศทางของ งานประกัน คุณภาพ งานวิจัย จะ ทำให้อาจารย์	1.ดำเนินการจัดทำคำสั่ง แต่งตั้ง “คณะกรรมการ หน่วยบริหารงานวิจัย ระดับมหาวิทยาลัย” 2. มีแผนการบริหาร จัดการโครงการ นวัตกรรมการพัฒนา ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ สู่สังคมแห่งการเรียนรู้ แบบบูรณาการ มี 3 ระดับ ดังนี้ 2.1 การบริหารจัดการ แบบต้นน้ำ คือ (1) การประชุม คณะกรรมการบริหาร งานวิจัยสายรับใช้สังคม ของมหาวิทยาลัยร่วมกับ คณะกรรมการบริหาร งานวิจัยคณะต่าง ๆ (2) เปิดรับสมัคร	มีโครงสร้างการบริหารที่ ชัดเจน โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนใหญ่ คือ การจัดการ แบบ ต้นน้ำ กลางน้ำ และ ปลายน้ำ	1.งานวิจัยเกี่ยวกับการ รับใช้สังคมเพิ่มมากขึ้น จากกรอบแนวความคิด ของมหาวิทยาลัยเพื่อการ รับใช้สังคม 2. มีการกำกับติดตามผล ทำให้เกิดกระบวนการที่ มีขั้นตอนที่ชัดเจน 3. มีการขยายตัวของ งานวิจัยผ่านมทรรม งาน วิ จ ย ระ ด บ มหาวิทยาลัย

ประเด็น	สถานการณ์เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการสร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือสถานการณ์ที่คาดหวัง	
	ได้รับทุนวิจัยในวงจำกัด 3.การบริหารจัดการเน้นเฉพาะเรื่องของการให้ทุนสนับสนุนและการติดตามทุนยังไม่มีระบบการพัฒนางานวิจัยทั้งส่วนต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ที่จำทำให้เกิดขั้นตอนกระบวนการจัดการงานวิจัยที่ครบถ้วน	อาจารย์และบุคลากรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ (3) ประกาศทุนวิจัยสายรับใช้สังคม (4) จัดเวทีอบรมการออกแบบกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัย ทั้งระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัย (5) จัดเวทีอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างความเข้าใจเรื่องงานวิจัยสายรับใช้สังคมให้กับหน่วยงานต่างๆ ที่สนใจ (6) จัดเวทีพัฒนาโจทย์วิจัยสายรับใช้สังคมตามความต้องการของพื้นที่ (7) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการวิธีการเขียนเอกสารเชิงหลักการ 2.2 การบริหารจัดการงานวิจัยระดับกลางน้ำ (1) จัดเวทีเพื่อพัฒนาคณาจารย์/นักวิจัย/บุคลากร เรื่องวิธีการทำงาน กับชุมชน ทำความรู้จักและเรียนรู้การใช้เครื่องมือการวิจัยแบบ PAR (2) จัดเวทีติดตามผล		

ประเด็น	สถานการณ์ เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการ สร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือสถานการณ์ที่ คาดหวัง	
		การนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมของโครงการวิจัย เพื่อพัฒนาเครื่องมือในการทำงานวิจัยชุมชนร่วมกัน (3) ติดตามการปฏิบัติงานวิจัยของโครงการวิจัยในพื้นที่เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของการทำงาน (4) จัดเวทีรายงานความก้าวหน้าการทำงานโครงการวิจัย (รอบ 3 เดือน และ 6 เดือน) โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ข้อเสนอแนะ (5) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัยในระดับกลางน้ำ 2.3 การบริหารจัดการงานวิจัยระดับปลายน้ำ (1) จัดเวทีฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการเขียนรายงานการวิจัย การสังเคราะห์ผลการวิจัย (2) จัดเวทีฝึกอบรมการเขียนบทความวิจัยสายรับใช้สังคม (3) เวทีเขียนรายงาน		

ประเด็น	สถานการณ์เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการสร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือสถานการณ์ที่คาดหวัง	
		วิจัย และเขียนบทความวิจัยโดยนักวิจัย (4) จัดเวทีนำเสนอผลงานวิจัย โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาวิพากษ์งาน (5) จัดมหกรรมงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานวิจัยของนักวิชาการ		
2.บุคลากรของมหาวิทยาลัย	บุคลากรมีประสบการณ์น้อย ด้านการวิจัยเชิงพื้นที่ เช่น การลงพื้นที่เพื่อค้นหาโจทย์จากชุมชน และกระบวนการตั้งโจทย์ เป็นต้น	1. มีนโยบายสนับสนุนในปี 2556-2557 และมีการผลักดันให้เกิดการปฏิบัติในปี 2558 ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ 2. มีการให้ความรู้กับบุคลากร/อาจารย์/นักวิจัย เรื่อง กระบวนการพัฒนาโจทย์ รายงานจากผู้ทรงคุณวุฒิ การให้ทุนสนับสนุน ระยะที่ 1 มีกระบวนการติดตามรายงานความก้าวหน้า 3 ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ 1 รายงานความก้าวหน้าโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมา ครั้งที่ 2 เป็นกระบวนการจัดการความรู้ในหมู่นักวิจัย เรื่องกระบวนการสร้างเครื่องมือการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล	1. มีนโยบายสนับสนุนให้นักวิจัยสายรับใช้สังคม ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม 2. มีการนำเสนอต่อที่ประชุมของคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย โดยมีแนวคิดมหาวิทยาลัยสายรับใช้สังคมและเชิญชวนทุกคณะเข้าร่วมโครงการ 1 อำเภอ 1 คณะ 1 โมเดล นอกจากนี้ยังได้เปิดกว้างให้อาจารย์/นักวิจัยที่สนใจพื้นที่อื่น เขียนข้อเสนอเข้ามาเพื่อพิจารณาให้ทุน เพื่อชุมชน 3. ได้นักวิจัยสายชุมชนจำนวนหนึ่งที่มีความรู้ด้านชุมชน จำนวน 104 คน/17 ทุน ซึ่งจะเปิดตัวเลขในปีฐาน (2558) 4. ได้นักวิจัยในปี2559 รอบที่ 1 จำนวน 27คน จาก 5	1. นักสามารถวิจัยมีวิธีพัฒนาโจทย์ มีความรู้เรื่องการทำงานกับชาวบ้าน 2. ได้ทราบทัศนคติของนักวิจัยต่อการลงพื้นที่

ประเด็น	สถานการณ์เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการสร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือสถานการณ์ที่คาดหวัง	
		ครั้งที่ 3 เป็นการรายงานความก้าวหน้ารอบเดือน ซึ่งเชิญนักวิจัย พี่เลี้ยง มาช่วยวิพากษ์ให้นักวิจัยได้ปรับแก้เตรียมส่งผู้ทรงภายนอก 3. นักวิจัย พี่เลี้ยง ที่มีประสบการณ์วิจัยชุมชนแนะนำแก่นักวิจัยรุ่นใหม่เป็นการเสริมความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในเรื่องการวิเคราะห์ และการประเมินคุณภาพของรายงานความก้าวหน้านักวิจัย	โครงการ 5 คณะ	
3.การบริหารจัดการงบประมาณ/การเงิน	ระดับมหาวิทยาลัยมีการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อผลักดันสนับสนุนงานวิจัยเพื่อชุมชน ยังน้อยและไม่ทั่วถึงทุกคณะ/วิทยาลัย	มีหน่วยงานภายนอกเช่น สกว.สนับสนุนมหาวิทยาลัยเพื่อการรับใช้สังคม	ปีงบประมาณ 2559 การรับทุนระหว่างมหาวิทยาลัยนครพนมกับเครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) ฝ่ายละ 2,000,000 บาท รวมเป็น 4,000,000 บาท ได้ทำสัญญากันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว	มีงบประมาณในการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อสังคมเพิ่มขึ้นทุกปีตามเป้าหมายที่ทางหน่วยงานสนับสนุนโครงการรับใช้สังคมได้กำหนดในแต่ละปี
4.กฎ/ระเบียบ/หลักเกณฑ์	1.กฎ / ระเบียบประกาศหลักเกณฑ์การให้ทุนระดับมหาวิทยาลัย	1. มีประกาศทุนสนับสนุน 2. มีทำสัญญาทุน 3. จัดทำประกาศรับเอกสารเชิงหลักการเพื่อให้คณาจารย์นักวิจัยที่	1. การสร้างกระบวนการขับเคลื่อนในเรื่องระเบียบข้อบังคับและทางมหาวิทยาลัย โดยจัดทำประกาศ ภาระงานของคณาจารย์ มหาวิทยาลัย	1. จำนวนงานวิจัยเพื่อชุมชน เพิ่มขึ้น 30% ในปีถัดไป

ประเด็น	สถานการณ์เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการสร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือสถานการณ์ที่คาดหวัง	
	ในการที่กำกับดูแลเรื่องงานวิจัยเชิงพื้นที่ เริ่มมีมาตั้งแต่ปี 2556 2. ประกาศทุนสนับสนุนงานวิจัยที่ชัดเจน 3. จัดทำสัญญาเงินทุนที่ถูกต้องและชัดเจน	มีความสนใจงานวิจัยเชิงพื้นที่ ได้พื้นที่ในการเขียนขอทุนวิจัย	เรื่อง ภาระงานขั้นต่ำของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยนครพนม ซึ่งมีสาระสำคัญคือ อาจารย์สามารถเสนอภาระงานด้านการวิจัยแทนภาระการสอนได้ไม่เกิน 70% ของภาระงานเต็มเวลา กำหนดให้ทำงานคั่นคว่ำวิจัยไม่เกิน 24.50 ชั่วโมงทำการ/สัปดาห์/ภาคการศึกษาปกติ 2.จากกฎระเบียบหลักเกณฑ์ การให้ทุน ทำให้ทราบจำนวน ผู้ได้รับทุนในปี 2558 ทั้งหมด 17 โครงการ	

ตาราง 2-3 ผลการดำเนินงานระบบการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนงานวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชนระดับคณะ/วิทยาลัย ปีงบประมาณ 2558 ดังแสดงรายละเอียดในตารางดังต่อไปนี้

ประเด็น	สถานการณ์เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการสร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือสถานการณ์ที่คาดหวัง	
			รูปธรรม	นามธรรม
1. โครงสร้าง/กลไกการจัดการ	คณะ/วิทยาลัยมีโครงสร้างการบริหารงานวิจัยภายใต้คณบดี ซึ่งมีรองคณบดีฝ่ายวิจัยเป็นผู้รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการ	ไม่มีการเปลี่ยนแปลง		

ประเด็น	สถานการณ์เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการสร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือ สถานการณ์ที่คาดหวัง	
			รูปธรรม	นามธรรม
	งบประมาณการวิจัย การจัดหาแหล่งทุนวิจัย นอกจากนี้รองคณบดี ฝ่ายวิจัยของคณะ/ สถาบัน ยังรับผิดชอบ หน้าที่ในการ บริหารงานบริการ วิชาการ และงาน ประกันคุณภาพ การศึกษาของคณะ ควบคู่กันไป			
2. บุคลากรของมหาวิทยาลัย	คณะ/วิทยาลัย เป็นคณะที่เน้นการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งต้องอาศัยงบประมาณจำนวนมากในการดำเนินการวิจัย แม้ว่าจะมีการส่งข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนสนับสนุนจากภายนอกแล้ว แต่บุคลากรที่ได้รับทุนส่วนใหญ่ยังเป็นกลุ่มบุคลากรที่เคยได้รับทุนมาก่อนแล้ว	สนับสนุนให้บุคลากรของคณะได้มีโอกาสเขียนข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนจากแหล่งภายนอกนอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากคณะ	มีอาจารย์หน้าใหม่ได้รับการพิจารณาให้ได้รับทุนจากภายนอก เช่น จากคอบช. รวมไปถึงจนถึง วช. ซึ่งเป็นการเข้าร่วมโครงการ	
3. การบริหารจัดการ	คณะ/วิทยาลัยได้รับงบประมาณวิจัยที่	สนับสนุนให้บุคลากรเขียน	คณะ/วิทยาลัยได้รับงบประมาณ	

ประเด็น	สถานการณ์เดิม	กระบวนการที่ใช้ในการสร้างการเปลี่ยนแปลง	สถานการณ์หลังการเปลี่ยนแปลง หรือ สถานการณ์ที่คาดหวัง	
			รูปธรรม	นามธรรม
งบประมาณ/การเงิน	ได้รับการจัดสรรจากงบประมาณแผ่นดินแต่ละปี โดยจะแบ่งเป็น 2 ส่วนเท่า ๆ กันให้กับบุคคลากระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา	ข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยจากภายนอก	จากการส่งข้อเสนอการวิจัยเพิ่มขึ้นรวมไปจนถึงมีอาจารย์หน้าใหม่ที่ได้รับทุนเพิ่มขึ้น	
4. กฎ/ระเบียบ/หลักเกณฑ์	คณะ/วิทยาลัย ทำการเรียนการสอนทั้งระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา โดยอาชีวศึกษานั้นบังคับให้ครู/อาจารย์มีงานวิจัยหรือนวัตกรรม 1 ชิ้น/คน/ปี ส่วนระดับอุดมศึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตรควรมีผลงานวิชาการ และงบประมาณการวิจัยขั้นต่ำ 60,000 บาท/คน	คณะฯมีความพยายามในการจัดหาแหล่งทุนภายนอกให้กับครู/อาจารย์ในการจัดทำงานวิจัย และส่งเสริมให้อาจารย์ส่งข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนสนับสนุนจากภายนอก	มีนักวิจัยหน้าใหม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนการวิจัยเพิ่มขึ้น	

ตาราง2-4 สรุปผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย ปีงบประมาณ 2559
ตามแผนงานที่วางไว้

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือไม่ได้ เพราะอะไร)	สถานะ
ต.ค. 2558- ถึง ก.ย. 2559	การพัฒนาศักยภาพ นักวิจัยสายรับใช้สังคม				
	1.ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อ สร้างความรู้ความเข้าใจงาน วิชาการสายรับใช้สังคม และการใช้เครื่องมือวิจัย	นักวิจัย เข้าใจงาน วิชาการสาย รับใช้สังคม	9 ตุลาคม 2558 จัดเวทีการจัดการ ความรู้ เรื่อง การเก็บข้อมูลและ วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย 15 มกราคม 2559 จัดการอบรมการ เขียนบทความตีพิมพ์เผยแพร่ใน วารสารระดับชาติและนานาชาติ		✓
	2. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียน	ได้ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ใน การพัฒนา งาน	22 มกราคม 2559 เวทีนักวิจัยร่วม แก้ไขรายงานความก้าวหน้า โครงการวิจัย 9 มีนาคม 2559 จัดประชุมเพื่อ ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินการ โครงการวิจัยและนัดหมายกิจกรรม ครั้งต่อไป		✓
	3. จัดเวทีนำเสนอร่าง รายงานความก้าวหน้าวิจัย และรับฟังข้อเสนอแนะจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัย ฯ	ได้ ข้อเสนอแนะ ในการ พัฒนา งานวิจัย	29 ตุลาคม 2558 เวทีตรวจสอบ ความเรียบร้อยของรายงาน ความก้าวหน้าโครงการวิจัย และ วิพากษ์รายงานความก้าวหน้า โครงการวิจัยเบื้องต้น 11 มกราคม 2559 เวทีวิพากษ์ รายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัย รอบ 6 เดือน (โครงการที่ได้รับ		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือไม่ เพราะอะไร)	สถานะ
			ทุนอุดหนุน ครั้งที่ 1/2558 7 เมษายน 2559 เวทีวิพากษ์ รายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัย รอบ 6 เดือน (โครงการที่ได้รับ ทุนอุดหนุน ครั้งที่ 2/2558		

ตารางที่ 2-5 สรุปผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย ปีงบประมาณ 2559
ตามแผนงานที่วางไว้

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือไม่ เพราะอะไร)	สถานะ
เดือนที่ 1 – เดือนที่ 12	1. การพัฒนาระบบจัดการ งานวิจัย สายรับใช้สังคม ให้เกิดขึ้นในภาคี เครือข่าย เกิดกลไกการจัดการใน ชุมชนและท้องถิ่น เกิด กระบวนการพัฒนาชุมชน				
	1.1 กิจกรรมเพื่อเป้าหมายของงานวิจัย สายรับใช้สังคมสูงสุด เช่น นักวิจัยได้ รายงานการวิจัย เป็นชุดความรู้ เพื่อ ถ่ายทอดสู่นักวิจัยรุ่นใหม่ ชุมชนใหม่ ภาคีการพัฒนาในพื้นที่ใหม่ เกิด กระบวนการเปลี่ยนแปลงจากปัญหาสู่ ปัญญา เป็นการทำงานที่ตอบโจทย์ ประเด็นความต้องการของพื้นที่ เกิด นักวิจัยรุ่นใหม่ เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง	เพื่อ เป้าหมาย ของงานวิจัย สายรับใช้ สังคมสูงสุด	ผลลัพธ์ที่ได้ตาม เป้าหมายบางส่วน กล่าวคือ ตั้งแต่ เริ่มต้นการจัด กิจกรรม (ปี 2558-ถึง ปัจจุบัน) พบว่า 1.	ยังไม่บรรลุ ตาม TOR เนื่องจาก กิจกรรมนี้ ได้เกิดขึ้นไป บ้างแล้ว แต่ยังไม่	✕

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
	คน เกิดภาคี ให้ความช่วยเหลือกันมาก ขึ้น		เกิดภาคีร่วมมือเพื่อ แก้ปัญหาชุมชน ร่วมกัน 2. เกิด กระบวนการ เปลี่ยนแปลงจาก ปัญหาสู่ปัญญา จาก ทุกกิจกรรม 3.เกิด จำนวนนักวิจัยสาย รับใช้สังคมหน้าใหม่ 4. เกิดกลไก ขับเคลื่อน ทั้งใน ชุมชน มหาวิทยาลัย กลุ่มคน ในท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาใน ชุมชนร่วมกัน 5. เกิด การกระตุ้นจิตสำนึก รักชุมชน รักบ้านเกิด รักอาชีพ เป็นต้น 6. ในปี 2558 มี โครงการร่วมเผยแพร่ งาน สู่สาธารณะผ่าน โปสเตอร์ ในการจัด มหกรรมงานวิจัยสู่ ท้องถิ่น ที่จังหวัด อุบลราชธานี วันที่ 3-5 มีนาคม 2559	ครบถ้วน ยังขาดคือ 1.ชุดความรู้	

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
	1.2 จัดตั้งหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย สายรับใช้สังคมระดับมหาวิทยาลัย และ ระดับคณะ/วิทยาลัย	บรรลุ วัตถุประสงค์ ตามกิจกรรม เพื่อจัดตั้ง หน่วยบริหาร จัดการ งานวิจัยสาย รับใช้สังคม	ดำเนินการจัดทำ คำสั่งแต่งตั้ง “คณะกรรมการ หน่วยบริหาร งานวิจัยระดับ มหาวิทยาลัย” ที่ ได้รับความเห็นชอบ ของที่ประชุมระหว่าง ผู้บริหารระดับ มหาวิทยาลัยและ ระดับผู้บริหารคณะ/ วิทยาลัยมีมติ เห็นชอบให้ทำคำสั่ง แต่งตั้ง เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2557 และมอบหมายให้ คณะ/วิทยาลัยจัดทำ คำสั่งแต่งตั้ง “คณะกรรมการ หน่วยบริหาร งานวิจัยระดับคณะ/ วิทยาลัย -จัดทำประกาศรับ เอกสารเชิงหลักการ (Concept Paper) เพื่อให้คณาจารย์ นักวิจัยที่มีความ		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
			สนใจงานวิจัยเชิงพื้นที่ ได้มีพื้นที่ในการเขียนขอทุนวิจัย		
	1.3 จัดทำแผนการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ใหม่ด้านการวิจัย โดยเน้นการวิจัยสายวิชาการรับใช้สังคมเป็นหลัก และมีกิจกรรมการฝึกทักษะความเป็นนักวิจัยสายรับใช้สังคมทั้งระบบจากฐานสู่รุ่นอย่างต่อเนื่อง	บรรลุวัตถุประสงค์ตามกิจกรรมจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพอาจารย์ใหม่ด้านการวิจัยสายวิชาการรับใช้สังคม	หน่วยงานสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนมเป็นหน่วยงานในการขับเคลื่อนกลไก การพัฒนาศักยภาพอาจารย์หน้าใหม่สายรับใช้สังคม ผ่านกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ ภายใต้ทุนนวัตกรรมฯ ระยะที่ 2/2559 เช่น โครงการสนับสนุนให้ทุนอบรมพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยสายรับใช้สังคม ให้แก่นักวิจัยรุ่นใหม่ (29 เมษายน 2559) 1.2 โครงการวิจัยสัจจเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่ลุ่มน้ำสงคราม	จัดทำอย่างต่อเนื่อง และเข้มข้น	✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
			(3 พฤษภาคม 2559) 1.3 โครงการ นวัตกรรมการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ จังหวัดนครพนมสู่ สังคมแห่งการเรียนรู้ เชิงบูรณาการ ต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2558 นอกจากนี้ยังมีการ จัดกิจกรรมอบรม การใช้เครื่องมือเพื่อ พัฒนาโจทย์วิจัยเชิง พื้นที่ จากนักวิจัย(พี เลียง)ที่มี ประสบการณ์การทำ วิจัยสายรับใช้สังคม มาในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2558 และมี เปิดคลินิก ให้ คำปรึกษาอย่าง ต่อเนื่อง		
	1.4 มีการพิจารณาทุนวิจัยสายวิชาการ รับใช้สังคมแก่คณะ/วิทยาลัย โดยใช้ พื้นที่ของโครงการบำบัดทุกข์บำรุงสุข	บรรลุ วัตถุประสงค์	สถาบันวิจัยและ พัฒนา ได้จัดเวทีเพื่อ พิจารณาทุน อยู่ 3		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
	เป็นพื้นที่นำร่อง อำเภอละ 1 ตำบล และ/หรือประเด็นที่เป็นโจทย์ร่วมของ หลายพื้นที่ โดยเชื่อมโยงกันเป็น ประเด็นในการพัฒนาระดับจังหวัด	ตามกิจกรรม เพื่อพิจารณา ทุนวิจัยฯ แก่ คณะ/ วิทยาลัยตาม หลักการ ทำงานวิจัย สายรับใช้ สังคม	เวทีใหญ่ จาก ทั้งหมด 9 เวที ดังนี้ ครั้งที่ 1 วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2559 เวที เตรียมพร้อม เพื่อนำเสนองานวิจัย ฉบับสมบูรณ์ (Pre- full proposal) ครั้ง ที่ 2 วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2559 เวทีนำเสนองานวิจัย ฉบับสมบูรณ์ (full proposal) ครั้งที่ 3 วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2559 จัดเวที หลังจากปรับปรุง แก้ไข งานวิจัยฉบับ สมบูรณ์ (After-full proposal) ซึ่งจะคัด เอานักวิจัยที่มีใจสู้ รักในงานวิจัยเพื่อ สังคม มีความอดทน และต้องการเรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ อยู่ ซึ่ง ผลลัพธ์ที่ได้จากการ คัดกรองในรอบที่ 1 คือ ได้โครงการที่		

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
			ผ่านการคัดกรอง จำนวน5โครงการ 5 คณะจาก 14 โครงการ 10 คณะ		
	2. มีระบบและกระบวนการจัดการเพื่อ ส่งเสริมการวิจัยรับใช้สังคม				
	2.1 กำหนดให้ทุกหลักสูตรมีรายวิชาที่ บูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ อย่างน้อย 2 รายวิชาต่อปี	เพื่อให้ทุก หลักสูตรมี รายวิชาที่ บูรณาการ การเรียนการ สอน การ วิจัย และการ บริการ วิชาการ	สำหรับโครงการ ระยะที่ 2 ปี 2559 อาจารย์/นักวิจัยบาง คณะ ที่ได้รับทุนการ สนับสนุน ได้จัดให้มี การเรียนการสอน แบบบูรณาการ ด้วย การพานักศึกษาลง พื้นที่ ในเขตพื้นที่ รับผิดชอบ	ยังไม่ บรรลุผล เนื่องจาก อาจารย์ บางคนมี แผนจะให้ นักศึกษา เข้าร่วม ในการ ดำเนิน กิจกรรม และนักวิจัย บางคนมี กลุ่มเป้า หมายให้ นักเรียน เข้ามามี ส่วนร่วมใน กิจกรรม	✕

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
				ของ โครงการ ด้วย	
	2.2 กำหนดให้อาจารย์ต้องมีรายวิชาที่ บูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ อย่างน้อย 1 รายวิชาต่อปี	อาจารย์ต้อง มีรายวิชาที่ บูรณาการ การเรียนการ สอน การ วิจัย และการ บริการ วิชาการ อย่างน้อย 1 รายวิชาต่อปี	สำหรับโครงการ ระยะที่ 2 ปี 2559 นักวิจัยบางส่วนที่ ได้รับทุนการ สนับสนุน ได้จัดให้มี การเรียนการสอน แบบบูรณาการ ด้วย การพา นักศึกษาลง พื้นที่ ในเขตที่ รับผิดชอบงานวิจัย ของโครงการ	ยังไม่ บรรลุผล เนื่องจาก กิจกรรมนี้ ได้เกิดขึ้นไป บ้างแล้ว	✕
	2.3 กำหนดสัดส่วนภาระงานให้กับ คณาจารย์ที่ทำงานวิชาการสายรับใช้ สังคม	ทำประกาศ กำหนด สัดส่วนภาระ งานให้กับ คณาจารย์ที่ ทำงาน วิชาการสาย รับใช้สังคม	เป็นรายละเอียดงาน ที่ เชื่อม โย ง กับ กิจกรรมของงาน ร ะ ย ะ ที่ 1 ปีงบประมาณ 2558 คือ มี การ จัด ทำ ประกาศกำหนด ภาระงานให้กับ คณาจารย์ที่ทำงาน วิชาการสายรับใช้ สังคม ทั้งนี้เพื่อสร้าง ขวัญและกำลังใจใน	ยังไม่ บรรลุผล เนื่องจาก กิจกรรมนี้ ได้เกิดขึ้นไป บ้าง แล้ว แต่ ยัง ไม่ ครบถ้วน	✕

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
			การ ทำงาน แก่ คณาจารย์ และ นักวิจัย		
	2.4 สร้างความร่วมมือกับภาคีในการ ทำงานวิจัยรับใช้สังคม ในขณะเดียวกัน ภาคส่วนต่าง ๆ ของชุมชนสามารถ เข้าถึงการให้บริการ การใช้บริการของ หน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ได้อย่าง สะดวกและประหยัดเวลา	บรรลุ วัตถุประสงค์ ตามกิจกรรม เพื่อ สร้าง ความร่วมมือ กับภาคีใน การทำงาน วิจัยรับใช้ สังคม ใน ขณะเดียวกัน ภาคส่วนต่าง ๆ ของชุมชน	วันที่ 11 มกราคม 2559 จัดเวทีการ ประชุมเชิง ปฏิบัติการเพื่อค้นหา โจทย์ วิจัยเชิง ยุทธศาสตร์ จังหวัด นครพนม มีภาคีที่เข้า ร่วมดังนี้ ดร.กัลยา มิชะมา อาจารย์ ประจำคณะเกษตร และเทคโนโลยี อาจารย์พณัฐา ยง พิทยาพงศ์ อาจารย์ ประจำสาขา วิทยาการจัดการฯ <u>ภาคีในพื้นที่ ได้แก่</u> คุณสุรพล แก้วอินธิ หัวหน้ากลุ่มงาน ส่งเสริมการพัฒนฯ <u>ภาคีจาก</u> <u>มหาวิทยาลัย</u> <u>นครพนม คณะ</u> นักวิจัยจาก มหาวิทยาลัย		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
			นครพนม <u>สถาบันวิจัยและ</u> <u>พัฒนา</u> ดร.ปรีชา อูย ตระกูล ผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยและ พัฒนา พร้อมด้วย นักวิจัยภายใน สถาบันวิจัยฯ จำนวน 5 คน และที่ ประชุมได้ประเด็น ปัญหาอยู่ 2 ประเด็น ดังนี้ 1. กลุ่มข้าว อินทรีย์ บ้านเห็บ พบปัญหา ต้นน้ำ คือ การปนเปื้อนของ สารเคมีจากน้ำใน แปลงนา ขาด แรงงาน/ค่าแรงแพง กลางน้ำ มีแมลง ศัตรูพืชมาก ปลาย น้ำ คือ การตัดราคา ขายกัน 2. กลุ่มผ้า ทอวัดธาตุประสิทธิ์ และกลุ่มทอผ้าบ้าน โคกสะอาด พบ ปัญหา ระดับต้นน้ำ คือ ต้นครามไม่มี		

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
			ผลิตไม่ทันความ ต้องการของผู้บริโภค ข้อเสนอแนะของผู้ ทรงในภาพรวม คือ ตั้งปัญหาโจทย์วิจัย ตาม ปัญหาที่ สะท้อนของกลุ่มจาก การนำเสนอของกลุ่ม แต่ละกลุ่ม นอกจากนี้ยังดูที่ บริบทของกลุ่มแต่ละ กลุ่ม		
	2.5 การจัดการโจทย์พัฒนา ให้เป็น โจทย์วิจัยโดยการจัดเวทีในพื้นที่ เพื่อให้ ชุมชนและภาคีได้สะท้อนประเด็นความ ห่วงใย เพื่อพัฒนาสู่โจทย์วิจัยที่ ตอบสนองความต้องการของพื้นที่	บรรลุ วัตถุประสงค์ ตามกิจกรรม เพื่อการ จัดการโจทย์ พัฒนา ให้ เป็นโจทย์ วิจัยโดยการ จัดเวทีใน พื้นที่	ช ว ง เ ตี อ น (พ ฤ ศ จิ ก า ย น - ธันวาคม) 2558 แต่ ละ ค ณ ะ ไ ต่ ทุ น ส นั บ ส ุ น ุ น จ า ก มหาวิทยาลัยภายใต้ โครงการนวัตกรรม ระยะที่ 1 ปี 2558 ในการลงชุมชนที่ทาง ผู้ให้ทุนกำหนด ซึ่ง ก่อนลงชุมชนทาง หน่วยงานวิจัยและ พัฒนา ได้มีการจัด เวที จัดอบรมการใช้ เครื่องมือเพื่อพัฒนา		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
			โจทย/หาโจทยวิจัย ชุมชน ในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2558 ก่อนที่นักวิจัยจะลง ไปเพื่อหาโจทยวิจัยที่ ตรงกับความต้องการ ของชุมชน ผ่าน เครื่องมือที่เรียกว่า PAR ตามบริบทของ ชุมชน และวันที่ 28 ธันวาคม 2558 ได้ จัดเวทีการพัฒนา โจทยระดับพื้นที่ และหลักการเขียน เอกสารเชิงหลักการ ซึ่งให้แต่ละคณะ นำเสนอ โจทย ปัญหาที่ได้จากการ ลงชุมชน ผ่าน เครื่องมือ PAR มา นำเสนอ และมี ผู้ทรงคุณวุฒิคอย ชี้แนะ		
	2.6 การจัดการความรู้สู่การถอด บทเรียน และชุดองค์ความรู้งานวิจัยสาย รับใช้สังคม โดยจัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ อย่างน้อยทุก 2 เดือน เพื่อ	ได้ จัดการ ความรู้สู่การ ถอดบทเรียน และชุดองค์	สำหรับโครงการ ระยะที่ 2 ปี 2559 ยังเป็นระยะต้นน้ำ ดังนั้นหน่วยงานที่		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
	นำไปสู่เครือข่ายงานวิจัยรับใช้สังคม ระดับอำเภอและจังหวัด	ความรู้ งานวิจัยสาย รับใช้สังคม โดยจัดเวที แลกเปลี่ยน เรียนรู้ อย่าง น้อยทุก 2 เดือน เพื่อ นำไปสู่ เครือข่าย งานวิจัยรับใช้ สังคม	ขับเคลื่อนและ นักวิจัย จึงเพิ่งเริ่ม ดำเนินกิจกรรมการ จัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ตามแผนงาน ที่กำหนด อยู่อย่าง ต่อเนื่อง		
	2.7 การจัดการผลงานพัฒนาให้ต่อยอด เป็นผลงานวิจัยสายรับใช้สังคม โดยจัด เวทีสะท้อนปัญหา ของกลุ่ม วิสาหกิจ เกษตรกร ภาศที่เกี่ยข้อง เพื่อนำไปสู่ การนำผลงานสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม หรือผลงานทางวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่เดิม ไปต่อยอดเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสม	การจัดการ ผลงาน พัฒนาให้ต่อ ยุดเป็น ผลงานวิจัย สายรับใช้ สังคม	กำหนดให้มีดำเนิน กิจกรรมถ่ายทอด ผล งาน ใน งาน สถาป ณา มหาวิทยาลัย 2 กันยายน 2560		✕
	3. การพัฒนาศักยภาพนักวิจัยสายรับ ใช้สังคม (ต้นน้ำ)				
	3.1 ประชุมคณะกรรมการบริหาร งานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย ร่วมกับ คณะกรรมการบริหารงานวิจัยของคณะ ต่าง ๆ เพื่อวางแผนและทำความเข้าใจ ต่อการดำเนินงานโครงการตลอดจน กระตุ้นให้คณะเห็นความสำคัญของการ	บรรลุ วัตถุประสงค์ ตามกิจกรรม เพื่อ ประชุม คณะกรรมการ	มีการนำเสนอต่อที่ ป ร ะ ชุ ม ข อ ง ค ณ ะ ก ร ร ม ก า ร บริหารมหาวิทยาลัย แล้ว โดยมีแนวคิด		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
	ทำงานวิชาการรับใช้สังคมอย่างต่อเนื่อง	บริหาร งานวิจัย ระดับ มหาวิทยาลัย ร่วมกับ คณะกรรมการ บริหาร งานวิจัยของ คณะต่าง ๆ ฯ	มหาวิทยาลัยสายรับ ใช้สังคมมาเป็นกรอบ แนวคิดในการทำงาน และเชิญชวนทุก คณะ/วิทยาลัยเข้า ร่วมโครงการวิจัย เพื่อชุมชน (ระยะที่ 2) ทั้งรอบที่ 1 และ รอบที่ 2 ปีงบประมาณ 2559 ที่ดำเนินงานในวันที่ 2 พฤษภาคม 2559 นอกจากนี้ ทีม สถาบันวิจัยและ พัฒนา มหาลัย นครพนม ได้มีการจัด เวที แลกเปลี่ยน เรียนรู้เพื่อระหว่าง ผู้บริหารระดับ มหาวิทยาลัย และ คณะ/วิทยาลัย เพื่อให้เกิดกลไก การ บริหารงานวิจัย ให้มี ประสิทธิภาพ ใน วันที่ 5 เมษายน 2559 และหน่วยงาน สถาบันวิจัยและ		

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
			พัฒนาได้มีการ กระตุ้นนักวิจัย โดย การจัดเวทีกิจกรรม เพื่อให้เห็นถึง ความสำคัญ และ ความก้าวหน้าของ งานวิจัยรับใช้สังคม มาโดยตลอด ทุก เดือน		
	3.2 เปิดรับสมัครอาจารย์ และบุคลากร ที่สนใจเข้าร่วมโครงการ	บรรลุ วัตถุประสงค์ ของกิจกรรม เพื่อเปิดรับ สมัคร อาจารย์ และ บุคลากรที่ สนใจเข้าร่วม โครงการ	เดือน ตุลาคม มี ทั้งหมด 10 คณะ ที่ เข้าร่วมสมัคร เพื่อ หาโจทย์ในชุมชน		✓
	3.3 จัดเวทีอบรมการออกแบบ กระบวนการ พัฒนาโจทย์วิจัยและการ เป็นวิทยากรดำเนินกระบวนการ (Facilitator) ให้กับหน่วยบริหารจัดการ งานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย ระดับ คณะ/วิทยาลัย	บรรลุ วัตถุประสงค์ คือได้จัดเวที อบรมการ ออกแบบ กระบวนการ พัฒนาโจทย์ วิจัยและการ เป็นวิทยากร ดำเนิน กระบวนการ	จัด เวที วันที่ 4 พฤศจิกายน 2558 จัด เวที ร่วม กับ กิจกรรม จัดอบรม การใช้เครื่องมือเพื่อ พัฒนาโจทย์/ หา โจทย์วิจัยชุมชน โดย มี อาจารย์ ดร.กัลยา มิขะมา อาจารย์ ประจำคณะเกษตร		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
		(Facilitator) ให้กับหน่วย บริหาร จัดการ งานวิจัย ระดับ มหาวิทยาลัย ระดับคณะ/ วิทยาลัย	และเทคโนโลยี และ อาจารย์พณัฐา ยง พิทยาพงศ์ อาจารย์ ป ะ จ า ส า ข า วิทยาการจัดการฯ และมีผู้ช่วยในการ เป็ น พื้ เ ลี้ย ง คื อ นางสาวพัชฎัทพ์ กิณเรศ และ นาย วัลลภ บุญทานัง นอกจากนี้ยังได้มีการ อบรมเรื่องการใช้ เครื่องมือเพื่อลงไป หาโจทย์เชิงพื้นที่ อีก ด้วย		
	3.4 จัดเวทีอบรมเชิงปฏิบัติการสร้าง ความเข้าใจเรื่องงานวิจัยสายรับใช้สังคม ให้กับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยระดับ คณะและคณาจารย์/บุคลากรที่สนใจ สมัครเข้าร่วมโครงการ	บรรล วัตถุประสงค์ การจัดเวที อบรมเชิง ปฏิบัติการ สร้างควา มเข้าใจเรื่ องงานวิ จัยสาย รับใช้ส ังคม ให้กับหน่วย บริหาร จัดการ งานวิจัย	จัดเวที เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2558 เรื่อง KM การเก็บ และ วิเคราะห์ข้อมูลการ วิจัย		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
		ระดับคณะ และ คณาจารย์/ บุคลากรที่ สนใจสมัคร เข้าร่วม โครงการ			
	3.5 จัดเวทีพัฒนาโจทย์วิจัยสายรับใช้สังคมตามความต้องการของพื้นที่ 1) โจทย์จากพื้นที่ที่แต่ละคณะวิทยาลัยรับผิดชอบ (หน่วยบริหารจัดการระดับคณะเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาโจทย์วิจัย) 2) โจทย์ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด (การพัฒนาข้าวอินทรีย์) (หน่วยงานบริหารจัดการระดับมหาวิทยาลัย/สถาบันวิจัยและพัฒนารับผิดชอบ) 3) โจทย์ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด (การพัฒนาผ้าทอมือ) (หน่วยงานบริหารจัดการระดับมหาวิทยาลัย/สถาบันวิจัยและพัฒนารับผิดชอบ)	บรรลु วัตถุประสงค์ ตามกิจกรรม ได้จัดเวที พัฒนาโจทย์ วิจัยสายรับ ใช้สังคมฯ	จัดเวที ในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2558 จัด เวที ร่ว ม กับ กิจกรรม จัดอบรม การใช้เครื่องมือเพื่อ พัฒนาโจทย์/ หา โจทย์วิจัยชุมชน หลังจากที่นักวิจัย ลง ชุมชนในการค้นหา โจทย์ผ่านเครื่องมือ PAR มีการจัดเวที เพื่อให้ นัก วิ จัย นำเสนองานครั้งที่1 วันที่ 28 ธันวาคม 2558 การพัฒนา โจทย์ระดับพื้นที่ และหลักการเขียน เอกสารเชิงหลักการ เพื่อให้ได้โจทย์วิจัยที่ ถูกต้องชัดเจน ตาม หลักวิชาการงานวิจัย		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
			เพื่อท้องถิ่น และมี การจัดเวทีการ ประชุมเชิง ปฏิบัติการเพื่อค้นหา โจทย์ วิจัยเชิง ยุทธศาสตร์ จังหวัด นครพนม ในวันที่ 11 มกราคม 2559 เพื่อ หาปัญหาและใช้ งานวิจัยช่วยแก้ไข ปัญหานั้น		
	3.6 จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการวิธีการ เขียนเอกสารเชิงหลักการ (Concept Paper) และการทบทวนวรรณกรรมที่ เกี่ยวข้อง	บรรลु วัตถุประสงค์ ของการจัด กิจกรรมเพื่อ จัดการ ประชุมเชิง ปฏิบัติการ วิธีการเขียน เอกสารเชิง หลักการ (Concept Paper) และ การทบทวน วรรณกรรมที่ เกี่ยวข้อง	การนำเสนอหลัก แนวคิด เชิงหลักการ (Concept paper) ในวันที่ 25 มกราคม 2559		✓
	3.7 จัดเวทีเชิญผู้ทรงคุณวุฒิวิจารณ์ เอกสารเชิงหลักการ	บรรลु วัตถุประสงค์ ของการจัด	ในวันที่ 25 มกราคม 2559 จัดเวที นำเสนอหลักแนวคิด		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
		กิจกรรมเพื่อ จัดเวทีเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิ วิจารณ์ เอกสารเชิง หลักการ	เชิง หลัก การ (Concept paper) ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จาก มหาวิทยาลัยขอนแก่น คือ อาจารย์สินี ช่วงฉ่ำ มาเป็นผู้ วิพากษ์ร่วมกับ ผู้ทรงคุณวุฒิจาก มหาวิทยาลัย นครพนม		
	3.8 จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการการ พัฒนาเอกสารเชิงหลักการเป็น โครงการวิจัย	บรรลु วัตถุประสงค์ ของการจัด กิจกรรมเพื่อ จัดการ ประชุมเชิง ปฏิบัติการ การพัฒนา เอกสารเชิง หลักการเป็น โครงการวิจัย	จัดเวทีในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2559 เวทีเตรียมพร้อม นำเสนอ โครงการวิจัยฉบับ สมบูรณ์ ได้เชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิจาก มหาวิทยาลัยขอนแก่น คือ ท่านอาจารย์ สินี ช่วงฉ่ำ มาเป็นผู้ วิพากษ์ร่วมกับ ผู้ทรงคุณวุฒิจาก มหาวิทยาลัย นครพนม จัดเวทีใน วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2559 เวทีนำเสนอ		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
			โครงการวิจัยฉบับ สมบูรณ์ เชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิจาก กรุงเทพมหานคร 1. ดร.สีลาภรณ์ บัว สาย รองผอ.สกว. 2. รศ.ดร.สุธีระ ประเสริฐสรรพ 3. รศ.ดร.เสมอ ถา น้อย 4. ผศ.ดร.อินทิรา ชาฮีร์ 5. น.ส.เบญจมาศ ดีระมาศวรนิช ผู้ทรงคุณวุฒิ สกว. 6. อาจารย์ สินี ช่วง ฉ่ำ		
	3.9 ตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณภาพ กลั่นกรองโครงการวิจัย	บรรลุ วัตถุประสงค์ ของการจัด กิจกรรม มี การตั้ง คณะกรรมการ พิจารณา คุณภาพ	จัด เวที วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2559 เพื่อนำเสนอหลังจาก แก้ไขตามข้อแนะนำ ของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้งานได้		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
		กลั่นกรอง โครงการวิจัย	โครงการวิจัยฉบับ และบางคณะก็แก้ไข ตามผู้ทรง (พี่เลี้ยง) แนะนำงานในวัน เดียวกันเลย และใน ที่สุดก็ได้วันนัดให้แต่ ละคณะเข้ามาเซ็นด์ สัญญาโครงการ ฯ		
	3.10 ประกาศให้ทุนแก่โครงการที่ผ่าน ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ	บรรลु วัตถุประสงค์ ของการจัด กิจกรรม มี ประกาศให้ ทุนแก่ โครงการที่ ผ่านความ เห็นชอบจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ	22 มีนาคม 2559 มี การประกาศจากทาง มหาวิทยาลัย ในการ ให้ ทุน สนับสนุน โครงการที่ผ่านการ กลั่นกรองมาแล้ว จำนวน 5 โครงการ 5 คณะ		✓
	3.11 ดำเนินการทำสัญญาระหว่าง มหาวิทยาลัยกับผู้ได้รับทุน	บรรลु วัตถุประสงค์ ของการจัด กิจกรรม มี การ ดำเนินการ ทำสัญญา ระหว่าง มหาวิทยาลัย กับผู้ได้รับทุน	ดำเนินการในวันที่ 3 มีนาคม 2559		✓
	3.12 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอด	บรรลุ	เวที 23 มีนาคม		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
	บทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัย ระดับต้นน้ำทั้งในระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัย	วัตถุประสงค์ ของการจัด กิจกรรม มี การจัดเวที แลกเปลี่ยน เรียนรู้และ ถอดบทเรียน การบริหาร จัดการ งานวิจัย ระดับต้นน้ำ ทั้งในระดับ มหาวิทยาลัย ระดับคณะ/ วิทยาลัย	2559 เวทีการพัฒนา นักวิจัย ผ่านกิจกรรม การพูดคุย เพื่อ ปรึกษาหารือ มีการ ถอดบทเรียนการ บริหารจัดการ งานวิจัย ระหว่าง นักวิจัย และ ผู้ทรงคุณวุฒิ (ผู้ทรงคุณวุฒิ ภายใน) เพื่อให้ นักวิจัยแต่ ละท่านได้ทราบ ปัญหา และมีแนว ทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้โครงการ สามารถเดินต่อไปได้		
	4. การบริหารจัดการงานวิจัย ระดับกลางน้ำ				
	4.1 จัดเวทีเพื่อพัฒนาคณาจารย์/ นักวิจัย/บุคลากร เรื่องวิธีการทำงานกับ ชุมชน ทำความรู้จักและเรียนรู้การใช้ เครื่องมือการวิจัยแบบ (PAR) Participatory Action Research โดย เป็นลักษณะการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม	บรรล วัตถุประสงค์ ของการจัด กิจกรรม จัด เวทีเพื่อ พัฒนา คณาจารย์/ นักวิจัย/ บุคลากร	จัดเวที ในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2558 จัดเวทีร่วมกับ กิจกรรม จัดอบรม การใช้เครื่องมือเพื่อ พัฒนาโจทย์/ หา โจทย์วิจัยชุมชน หลังจากที่นักวิจัย ลง ชุมชนในการค้นหา		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
		เรื่องวิธีการ ทำงานกับ ชุมชน ทำ ความรู้จัก และเรียนรู้ การใช้ เครื่องมือการ วิจัยแบบ (PAR)	โจทย์ผ่านเครื่องมือ PAR		
	4.2 จัดเวทีติดตามผลการนำเครื่องมือไป ใช้ในการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม ของ โครงการวิจัย เพื่อให้นักวิจัยทั้งที่เป็น นักวิชาการ องค์กรภาคีที่เกี่ยวข้องได้ เรียนรู้และยกระดับการพัฒนาเครื่องมือ ในการทำงานวิจัยชุมชนร่วมกัน	บรรลุ วัตถุประสงค์ ของการจัด กิจกรรมจัด เวทีติดตาม ผลการนำ เครื่องมือไป ใช้ในการเก็บ ข้อมูลแบบมี ส่วนร่วม ของ โครงการวิจัย	ช่วงเดือน พฤศจิกายน- ธันวาคม นักวิจัย แต่ละคณะได้ ลง ชุมชนในพื้นที่ที่ผู้ให้ ทุนมอบหมาย และ ทางหน่วยงานวิจัย และพัฒนา เป็น หน่วยงานขับเคลื่อน งานวิจัยนี้ได้มีการลง ไปติดตามผลการนำ เครื่องมือไปใช้ในการ เก็บข้อมูลแบบมีส่วน ร่วม ส่วนใหญ่ใช้ เครื่องมือที่ได้รับจาก การอบรม (PAR) สำหรับการติดตาม ผลครั้งนี้ นำโดย นายวัลลภ บุญทานัง และนางสาวพัชฌ ทัฬห์ กิณเรศ		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
	4.3 ติดตามการปฏิบัติงานวิจัยของ โครงการวิจัยในพื้นที่เพื่อให้ทราบ ความก้าวหน้าของการทำงาน ปัญหา อุปสรรคการดำเนินการและหาแนวทาง ในการทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการต่อไป	บรรลุ วัตถุประสงค์ ของการจัด กิจกรรมมี การติดตาม การปฏิบัติ งานวิจัยของ โครงการวิจัย ในพื้นที่ เพื่อให้ทราบ ความก้าวหน้า ของการ ทำงาน ปัญหา อุปสรรคการ ดำเนินการ	หน่วยงานวิจัยและ พัฒนา เป็น หน่วยงานขับเคลื่อน งานวิจัยนี้ ได้แจ้งกับ นักวิจัยทุกท่านทราบ ว่า ทางเรามีหน่วย คลินิก รับปรึกษา โครงการงานวิจัย สายรับใช้สังคม ที่พบ อุปสรรค พบปัญหา ไม่สามารถแก้ไขได้ นำโดย ท่าน ดร. ปรีชา อุตระกุล ผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยและ พัฒนา มหาวิทยาลัย นครพนม		✓
	4.4 จัดเวทีรายงานความก้าวหน้าการ ทำงานโครงการวิจัย (รอบ 3 เดือน และ 6 เดือน) เชิญผู้ทรง คุณวุฒิ จาก เครือข่าย คอบช.ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ ทราบความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคการ ทำงานโครงการวิจัยทุกโครงการ และ เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างทีมวิจัย	จัดเวที รายงาน ความก้าวหน้า การทำงาน โครงการวิจัย (รอบ 3 เดือน และ 6 เดือน) เชิญผู้ ทรง คุณวุฒิ จากเครือข่าย คอบช.ให้ ข้อเสนอแนะ	จัดไป 1 ครั้งเมื่อวันที่ 6-7 กันยายน 2559 และมีแผนที่จะจัด เวที ร า ย ง า น ความก้าวหน้า ให้ นัก วิ จ ย ที่ ได้ พู น นวัตกรรมฯ ปี2559 นำเสนอ อีก 3 เดือน ข้างหน้า	ดำเนิน กิจกรรม ตาม แผนงาน	✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
	4.5 จัดเวทีสัญจรงานวิจัยในระดับพื้นที่ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับชาวบ้านและ นักวิจัยวิชาการ รวมทั้งเป็นการเปิด โอกาสให้เกิดการเรียนรู้ข้ามชุมชน ข้าม พื้นที่และข้ามสาขาวิชาชีพของนักวิจัย	บรรลุ วัตถุประสงค์ ของการจัด กิจกรรม	มีการจัดกิจกรรม งานวิจัยสัญจรนี้ ใน วันที่ 3 พฤษภาคม 2559 รูปแบบคือ ล่องเรือลุ่มน้ำ สงคราม และจัดเวที พูดคุยเพื่อสรุปและ อภิปรายผลการ ค้นหาโจทย์วิจัย และ แลกเปลี่ยนประเด็น วิจัยร่วมกับชุมชน		✓
	4.6 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอด บทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัย ระดับกลางน้ำทั้งในระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัย	ได้จัดเวที แลกเปลี่ยน เรียนรู้และ ถอดบทเรียน การบริหาร จัดการ งานวิจัย ระดับกลาง น้ำทั้งใน ระดับ มหาวิทยาลัย ระดับคณะ/ วิทยาลัย	ยังไม่ดำเนินการจัด กิจกรรม	ยังไม่เริ่มทำ กิจกรรมนี้ เนื่องจาก การ ดำเนินงาน ของ โครงการวิจัย ย้อยยั้งไม่ เสร็จสิ้น	✗
	5. การบริหารจัดการงานวิจัยระดับ ปลายน้ำ				
	5.1 จัดเวทีฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การเขียนรายงานการวิจัย การ	ได้จัดเวที ฝึกอบรมเชิง	ยังไม่ดำเนินการจัด กิจกรรม เนื่องจาก	ยังไม่เริ่มทำ กิจกรรมนี้	✗

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
	สังเคราะห์ผลการวิจัย	ปฏิบัติการ เรื่องการ เขียนรายงาน การวิจัย การ สังเคราะห์ ผลการวิจัย	เป็นช่วงกลางน้ำ	เนื่องจาก การ ดำเนินงาน ของ โครงการวิจัย ย้อยยั้งไม่ เสร็จสิ้น	
	5.2 จัดเวทีฝึกอบรมการเขียนบทความ วิจัยสายรับใช้สังคม	ได้จัดเวที ฝึกอบรมการ เขียน บทความวิจัย สายรับใช้ สังคม	วันที่ 1-2 พฤษภาคม พ.ศ.2560 สถาบันวิจัยและ พัฒนา จัด "Workshop National and International Publications" โดย ได้รับความ อนุเคราะห์จาก วิทยากร รอง ศาสตราจารย์ ดร.สุว ลักษณ์ สารมณีสพันธุ์ อาจารย์ภัทรารุณ พุ สิงห์ จากคณะ สิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และรอง ศาสตราจารย์ ดร.ชา		✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
			สื่อนานาคราะห์ ผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยและ พัฒนา มหาวิทยาลัย นครพนม เป็น วิทยากรในการอบรม ดังกล่าว		
	5.3 เวทีเขียนรายงานวิจัย และเขียน บทความวิจัยโดยนักวิจัย รวมทั้ง โครงการชุดใหญ่เขียนสังเคราะห์ งานวิจัยรับใช้สังคม และบทเรียนจาก การทำงานโครงการวิจัย	ได้จัดเวที เขียนรายงาน วิจัย และ เขียน บทความวิจัย โดยนักวิจัย รวมทั้ง โครงการชุด ใหญ่เขียน สังเคราะห์ งานวิจัยรับใช้ สังคม และ บทเรียนจาก การทำงาน โครงการวิจัย	ยังไม่ดำเนินการจัด กิจกรรม เนื่องจาก เป็นช่วงกลางน้ำ	ยังไม่เริ่มทำ กิจกรรมนี้ เนื่องจาก การ ดำเนินงาน ของ โครงการวิจัย ย่อยยังไม่ เสร็จสิ้น	✕
	5.4 จัดเวทีนำเสนอผลงานวิจัย โดยการ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิอ่านงานและวิพากษ์ งานวิจัย รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการ ปรับปรุงการเขียนรายงานวิจัยฉบับ สมบูรณ์	ได้จัดเวที นำเสนอ ผลงานวิจัย โดยการเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิ อ่านงานและ วิพากษ์ งานวิจัย			✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
		รวมทั้งให้ ข้อเสนอแนะ ในการ ปรับปรุงการ เขียนรายงาน วิจัยฉบับ สมบูรณ์			
	5.5 ให้นักวิจัยทุกโครงการกลับไป ปรับปรุงรายงานฉบับสมบูรณ์ และเขียน บทความวิจัย เพื่อเตรียมนำเสนอสู่ สาธารณะ	ได้ให้นักวิจัย ทุกโครงการ กลับไป ปรับปรุง รายงานฉบับ สมบูรณ์ และ เขียน บทความวิจัย เพื่อเตรียม นำเสนอสู่ สาธารณะ			✓
	5.6 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอด บทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัย ระดับปลายน้ำทั้งในระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัย	ได้จัดเวที แลกเปลี่ยน เรียนรู้และ ถอดบทเรียน การบริหาร จัดการ งานวิจัย ระดับปลาย น้ำทั้งใน ระดับ มหาวิทยาลัย ระดับคณะ/ วิทยาลัย			✓

ระยะเวลา การ ดำเนินงาน	กิจกรรม (ตามTOR)	ผลที่ คาดหวัง (ตามTOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง (ทำได้หรือ ไม่ได้เพราะ อะไร)	สถานะ
	5.7 จัดมหกรรมงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานวิจัยของนักวิชาการ และองค์กรเครือข่าย โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการจากสถาบันอื่น ๆ มาร่วมเวทีด้วย รวมทั้งมอบรางวัลผลงานวิจัยคุณภาพ	ได้จัด มหกรรม งานวิจัย ระดับ มหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการ เผยแพร่ ผลงานวิจัย ของ นักวิชาการ และองค์กร เครือข่าย โดยการเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชา การจาก สถาบันอื่น ๆ มาร่วมเวที ด้วย	ยังไม่ดำเนินการจัด กิจกรรม	การสมทบ ทุนจาก มหาวิทยาลัย มาเป็น งวดเงิน จึง ติดขัดใน งบประมาณ ดำเนินการ	✕

บทที่ 3

การดำเนินงานด้านการวิจัยเพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่และผลลัพธ์

ตามที่มหาวิทยาลัยนครพนม ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการวิจัยมุ่งเป้าตอบสนองความต้องการของประเทศ ปี 2557 กลุ่ม เรื่องนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ประเภทกลุ่มมหาวิทยาลัย) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และได้มีการดำเนินงานโครงการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนา ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนม สู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ และได้ดำเนินการไป ระยะเกือบ 1 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ โดยใช้ประเด็นความต้องการของพื้นที่เป็นตัวตั้ง ที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของพื้นที่และเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยให้กับคณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน รวมถึงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิจัย /งานวิชาการของคณะ/ วิทยาลัย ให้มีความเข้มแข็งและเกื้อหนุนส่งเสริมการทำงานวิจัย และเกิดกลุ่มวิจัยในประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และความต้องการของจังหวัดอันเป็น พื้นฐานเพื่อจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทางในอนาคต ผนวกกับบริบทของมหาวิทยาลัยนครพนม ซึ่งเกิดจากการหลอมรวมสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ทำให้มหาวิทยาลัยนครพนมเป็นสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่น ที่มีที่ตั้งหน่วยงานระดับคณะ/วิทยาลัยกระจายตัวอยู่ตามอำเภอต่างๆ ทั่วจังหวัด จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่ต่างๆ มีส่วนร่วมและเข้าถึงแหล่งความรู้ทางวิชาการได้โดยง่าย และคณาจารย์มีความเข้าใจในบริบทของพื้นที่ ตอบปัญหาให้แก่สังคม และชี้แนวทางปัญญา เพื่อพัฒนาสังคม – ประเทศชาติโดยลักษณะงานสายวิชาการรับใช้สังคม มุ่งเน้นสร้างวิชาความรู้ขึ้นจากกิจกรรมที่เกิดขึ้น ในสังคมไทย เน้นวิชาการแบบ Translational Research หรือ Action Research หรือ Applied Research ซึ่งคณาจารย์จะต้องทำงานวิชาการแบบเข้าไปทำงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้เคียงบ่าเคียงไหล่ อย่างเท่าเทียมกันกับชาวบ้าน กับบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรที่ไม่คำกำไร ในลักษณะที่เป็น Interactive learning through Action คือ เข้าไปทำกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนกัน และเรียนรู้ร่วมกัน ไม่ใช่เพียงการเอาความรู้ไปช่วยเหลือชาวบ้าน ไปสอนชาวบ้าน ไปถ่ายทอดความรู้หรือเทคโนโลยีให้ชาวบ้าน โดยทำตัวเป็นผู้รู้ แต่ต้องทำตัวเป็นผู้เรียนรู้ เข้าไปร่วมเรียนรู้กับพื้นที่จริง ชีวิตจริง คณาจารย์ซึ่งเป็นนักวิชาการรู้มากกว่าในเชิงทฤษฎี แต่ชุมชนซึ่งเป็นนักปฏิบัติรู้มากกว่าในเชิงปฏิบัติ ถ้าหากนักวิชาการไปร่วมทำงานกับฝ่ายปฏิบัติ และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (AAR : After Action Review) กัน จะทำให้เกิดความเข้าใจปัจจัยที่ช่วยให้ทำงานได้คุณภาพสูงขึ้น มีประสิทธิผลหรือประสิทธิภาพมากขึ้น และนักวิชาการจะเอาความรู้เชิงทฤษฎีเข้าไปเสริมให้แก่ผู้ปฏิบัติแบบไม่ใช่สอน แต่เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันด้วยท่าทีของคนเสมอกัน ผู้ปฏิบัติจะได้ความรู้ ทฤษฎีสำหรับนำไปใช้พัฒนาปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

3.1 ผลการดำเนินงานวิจัยของโครงการที่สนับสนุนในระยะที่ 1 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558) มีรายละเอียดของโครงการวิจัยย่อย ดังนี้

โครงการนวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนม สู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการขับเคลื่อนการทำงานวิจัยสายรับใช้สังคม เพื่อการพัฒนาพื้นที่ (Area-based) ระหว่างมหาวิทยาลัยนครพนมร่วมกับเครือข่ายภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการของพื้นที่ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญในฐานะมหาวิทยาลัยรับใช้ท้องถิ่น สังคมตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนครพนม จากการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยสายรับใช้สังคมด้วยกระบวนการขับเคลื่อนที่สำคัญ คือ นโยบายจากผู้บริหารในระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะ/วิทยาลัย ที่มีความพยายามผลักดันให้เกิดการทำงานวิจัย จึงมีโครงการที่ได้รับการสนับสนุน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 จำนวน 10 โครงการดังนี้ 1) โครงการ การศึกษาวิถีชีวิตกับการใช้ประโยชน์จากป่าบุงป่าทาม อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหาดแพง 2) โครงการ การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมของพื้นที่ กรณีศึกษา: ตำบลยอดขาด อำเภอนายูง จังหวัดนครพนม 3) โครงการ กระบวนการสืบค้นอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนพิมาน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 4) การพัฒนากระบวนการผ้าครามธรรมชาติโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มทอผ้าย้อมครามบ้านโนนสะอาด ตำบลนาจัว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม 5) การพัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่ายแบบบูรณาการในการสร้างเสริมสุขภาพวัยทำงาน กรณีศึกษา ตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม 6) การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก 7) ศึกษาการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว: กรณีศึกษา นครพนม-คำม่วน 8) การพัฒนากลยุทธ์อุตสาหกรรมที่เหมาะสม กรณีศึกษา: อุตสาหกรรมผลิตมีดพร้าชุมชนนาถ่อน จังหวัดนครพนม 9) การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตขนมจีนของกลุ่มผลิตขนมจีนชุมชนบ้านโคกสะอาด ตำบล ตำบลกุดตาไก้ อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม 10) การลดต้นทุนการเกษตรและเพิ่มคุณภาพชีวิตของเกษตรกรกรบ้านนาดี ตำบลหนองยาง ชื่น: กรณีการผลิตข้าวนาปี

สามารถสรุปผลลัพธ์ของโครงการแต่ละโครงการ ดังแสดงในรายละเอียดต่อไปนี้

1. โครงการ การศึกษาวิถีชีวิตกับการใช้ประโยชน์จากป่าบุงป่าทาม อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหาดแพง บริบท (เดิม) ของป่าบุงป่าทามบ้านหาดแพง ดังนี้

- พื้นที่ป่าเยอะเป็นพันๆ ไร่
- คนทำอาชีพเกษตรกรเยอะ เช่นเลี้ยงวัว เลี้ยงควาย แบบปล่อย
- การทำมาหากินส่วนใหญ่พึ่งพิงป่าบุงป่าทามเป็นหลัก
- ระบบนิเวศน์สมบูรณ์ สัตว์ป่าเยอะเช่น กบ เขียด ปลา เป็นต้น
- อดีตต่างคนต่างเข้ามาหาของกินในป่าบุงป่าทามบ้านหาดแพง จะไม่ซื้อ

- (ปัจจุบัน) พื้นที่ป่าบุ่งป่าทามบ้านแพงเป็นนาไปหมดจากการเผาป่า ถาง ทำสวน ส่วนมากเป็นนาปรัง
- ความหลากหลายทางธรรมชาติลดลง เช่น หน่อไม้ กบ เขียด ปลา
- คนขายควายทิ้ง เข้าไปทำงานต่างจังหวัด
- พ่อค้าเข้ามารับซื้อของป่า

การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้โครงการศึกษาวิถีชีวิตกับการใช้ประโยชน์จากป่าบุ่งป่าทามอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหาดแพง ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชน และกระบวนการทำงานระหว่างนักวิจัยร่วมกับชาวบ้าน ซึ่งมีกิจกรรมการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) ทีมนักวิจัยและชาวบ้าน ได้จัดประชุมเพื่อหาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีประโยชน์ในป่าบุ่งป่าทาม 2) ทีมนักวิจัยและชาวบ้าน ได้จัดประชุม เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพในป่าบุ่งป่าทาม โดยการสัมภาษณ์ชาวบ้านชุมชนบ้านหาดแพง และใช้เครื่องมือแบบ PAR อย่างปฏิทินการผลิตของป่าบุ่งป่าทาม และ time line เพื่อทราบประวัติความเป็นมาของชุมชน

(ผลลัพธ์) จากการดำเนินกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิด 1) การเรียนรู้ระหว่างทีมวิจัยกับชาวบ้านหาดแพง 2) ได้กลุ่มนักวิจัยท้องถิ่นที่เป็นชาวบ้านมาร่วมในทีมวิจัย 3) ได้ทราบข้อมูลทรัพยากรในป่าบุ่งป่าทามบ้านหาดแพง จากการลงพื้นที่ศึกษาของนักวิจัยมหาวิทยาลัยและนักวิจัยชาวบ้าน 4) ได้เห็นการทำงานร่วมกันของนักวิจัยและชาวบ้าน เพื่อจัดทำข้อมูล ปฏิทินความหลากหลายทางชีวภาพของป่าบุ่งป่าทามบ้านหาดแพง

2. โครงการ การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมของพื้นที่ กรณีศึกษา : ตำบลยอดขาด อำเภอสว่าง จังหวัดนครพนม

การเปลี่ยนแปลงของชุมชน และกระบวนการทำงานร่วมกันของนักวิจัยและภาคีเครือข่ายจาก(เดิม) พบว่า ความพิการเกิดจากหมู่บ้านยอดขาดอยู่ห่างจาก โรงพยาบาลอำเภอ นาแก 30 กิโลเมตร และถนน ขรุขระ การเดินทางลำบาก ในอดีตยังไม่มีสถานีนามัย คนจะคลอดลูกต้องพึ่งหมอด้าย บางคนลูกเกิดมาตัวแห้ง ไม่มีคนดูแล ไม่มีการฝากครรภ์ จึงทำให้มีโอกาสที่จะพิการตั้งแต่ดำเนินจาก Time line ปี พ.ศ 2521 เริ่มมีอนามัย ปีพ.ศ 2540 รพ.สต. ฝากครรภ์ ปี พ.ศ 2547 ได้รับเบี้ยคนพิการ ปี พ.ศ 2555 เกิดศูนย์เรียนรู้พัฒนาผู้พิการ สติปัญญาคนพิการ ในส่วนของปัญหาและความต้องการของคนพิการมีรายละเอียด ดังนี้ (1) คนพิการบางคนต้องให้อาหารหรือคนดูแลบอกอาการทำให้การวินิจฉัยโรคไม่ชัดเจน (2) ผู้ดูแลคนพิการขาดองค์ความรู้ด้านสุขภาวะหรือการฟื้นฟูในการดูแลคนพิการ (3) สูญเสียแรงงานในการดูแลคนพิการ (4) ผู้ที่ดูแลคนพิการเกิดภาวะความเครียด (5) ผู้ดูแลคนพิการต้องการความช่วยเหลือด้านการศึกษาที่ไม่อยู่ในระบบ (6) ต้องการแหล่งเงินทุนปลอดดอกเบี้ยเพื่อนำไปลงทุนในการประกอบอาชีพ

จากกระบวนการศึกษาโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม และกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่และกระบวนการทำงานระหว่างนักวิจัยกับภาคีเครือข่าย ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษากับผู้พิการ มีดังนี้ (1) แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลบริบทพื้นที่ยอดขาด เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม วิธีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ (2) ประเมินความสามารถตามประเภทความพิการโดยใช้รหัส ICT (3) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้ดูแลคนพิการ ครอบครัวคนพิการ (4) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การประชุมกลุ่มย่อย ประชุมแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (PAR) (5) ใช้เครื่องมือ Time line (6) การจัดทำผังเครือญาติของสายตระกูลต่างๆ

นอกจากนี้ยังได้กำหนดกิจกรรมสำหรับลงพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัย ภาคีเครือข่าย คนพิการในชุมชน พบว่า กิจกรรมที่ 1 ทำให้เกิดความเข้าใจ และทราบวัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการของนักวิจัย ชุมชนคนพิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้ข้อมูล บริบทพื้นฐานของคนพิการ ครอบครัวคนพิการ

กิจกรรมที่ 2 ทำให้ทราบเชื้อสาย วงศ์ตระกูลการเลือกคู่ครอง การสมรสของคนพิการ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนคนพิการที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ครั้วเรือน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ของตำบลยอดขาด ที่สัมพันธ์กับจำนวนคนพิการ

กิจกรรมที่ 3 ทำให้เกิด ยุววิจัย จากมหาวิทยาลัยนครพนม ได้เรียนรู้วิธีทำงานร่วมกันกับ อสม.หมู่บ้าน ในการลงพื้นที่จริง ได้ข้อมูลจำนวนคนพิการจำนวน 125 คน จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ICF ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะความพิการ การดูแลตนเอง การเคลื่อนที่ทั้งในบ้านและนอกบ้าน การศึกษาการทำงาน การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม และสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ นอกจากนี้ยังทำให้ทีมนักวิจัย ยุววิจัย และอสม. หมู่บ้านได้ลงพื้นที่เพื่อดูแลบริบทครอบครัวคนพิการ สภาพแวดล้อมจริงของคนพิการ และครอบครัว

กิจกรรมที่ 4 ทำให้ทราบข้อมูลสุขภาวะของคนพิการแต่กำเนิด และดูแลคนพิการ สาเหตุความพิการ การอยู่ร่วมกันกับสังคมของคนพิการ และบริบทของภาครัฐ เอกชน ชุมชน และหน่วยงาน

กิจกรรมที่ 5 เกิดการบูรณาการ ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการช่วยเหลือคนพิการ รวมถึงการหาแนวทางการให้ความช่วยเหลือเพื่อดูแล และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

3. ผลจากการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการ กระบวนการสืบค้นอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนพิมาน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

บริบท(เดิม) พบว่า - เชื้อสายที่อพยพมาอยู่ที่พิมานแรกเริ่มคือ เชื้อสายญไท เขตเมืองมหาชัย แขวงคำม่วน

- ชุมชนพิมานมีเอกลักษณ์การดำรงความเป็นชาติพันธุ์ได้เนื่องจากการปฏิบัติตาม ประเพณี วัฒนธรรม การพึ่งพิงธรรมชาติ ดิน-น้ำ-ป่า มาอย่างยาวนาน

- (2549) ชุมชนชาวพืมานได้รับการส่งเสริมให้จัดตั้งกลุ่มเรียนรู้ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการนำภูมิปัญญาที่ได้จากบรรพบุรุษมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันมี 28 กลุ่ม

- ปัจจุบันเริ่มตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงจากการมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างบ้านเรือน การเพิ่มขึ้นของเครื่องจักร การรักษาวัฒนธรรมของเยาวชนที่เริ่มห่างหายไป รวมทั้งภาษาประจำท้องถิ่น

- ยังไม่มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ชัดเจน

การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้โครงการสืบค้นอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว โดยชุมชนพืมาน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่และกระบวนการทำงานระหว่างนักวิจัยกับภาคีเครือข่าย ซึ่งมีกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) ส่งทีมวิจัยเข้าสังเกตการณ์ 2) สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ และปราชญ์ชาวบ้าน 3) ศึกษาประวัติของชุมชนผ่านเครื่องมือแบบ (PAR) คือ Time line 4) การจัดเวทีสังเคราะห์ข้อมูล จำนวน 3 ครั้ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ (4.1) เพื่อหาสภาพแวดล้อม อัตลักษณ์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน (4.2) เพื่อหาแนวทางรักษาและช่วยถ่ายทอดภูมิปัญญา อัตลักษณ์ของชุมชนพืมาน (4.3) หารูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ (5) ค้นข้อมูล

จากการดำเนินกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างทีมวิจัย ภาคีเครือข่าย และชาวบ้าน ได้ทราบข้อมูลเรื่องประวัติความเป็นมาของชุมชนพืมาน ได้ทราบทุนต่าง ๆ เช่น ทุนมนุษย์ ทุนสถาบัน ทุนภูมิปัญญา และวัฒนธรรม ได้ทราบข้อมูลอัตลักษณ์ที่หายไป สุดท้ายจะได้รูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนพืมาน คือ (1) หนึ่งวันในพืมานชุมชน (One day trip) (2) เที่ยวพืมาน 3 วัน 2 คืน

4. ผลจากการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการ การพัฒนากระบวนการผ้าครามธรรมชาติ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มทอผ้าย้อมครามบ้านโนนสะอาด ตำบลนาจัว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม การเปลี่ยนแปลงของชุมชน และกระบวนการทำงานร่วมกันของนักวิจัยและภาคีเครือข่าย

บริบท(เดิม) ของกลุ่มทอผ้าย้อมคราม พบปัญหา/ข้อจำกัด ดังนี้

- ไม่สามารถดูแลหม้อครามด้วยตนเองได้ เพราะยุ่งยากซับซ้อน และไม่สามารถจัดเตรียมวัตถุดิบสำหรับปรุงน้ำย้อมครามเองได้ ส่งผลให้ต้นทุนสูง และผู้รับจ้างส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ทำให้ผลผลิตน้อย

- ขี้เถามีราคาสูง เนื่องจากต้องหาซื้อจากที่อื่น

- ด้านตลาดเอกลักษณ์ของผ้าครามยังไม่เป็นที่รู้จักของตลาด และคิดว่าผ้าครามบ้านโนนสะอาดเป็นผลิตภัณฑ์ของจังหวัดสกลนคร

- ด้านหม้อคราม ย้อมได้วันละ 2-3 ครั้งต่อวัน การรบกวนด้วยการนำฝ้ายลงย้อม อาจเป็นการทำลาย หรือหยุด หรือยับยั้งกิจกรรมของจุลินทรีย์เหล่านั้น
- เกิดปัญหาภายในกลุ่มสมาชิกทอผ้าย้อมคราม
- ผู้ร่วมอภิปราย ขาดความกระตือรือร้น ในการร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาของกลุ่ม

การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้โครงการพัฒนากระบวนการย้อมผ้าครามธรรมชาติโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มทอผ้าย้อมครามบ้านโนนสะอาด ตำบลนางัว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนมทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของกลุ่ม และกระบวนการทำงานระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มทอผ้าย้อมคราม ซึ่งมีกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) ส่งทีมวิจัยเข้าไปเรียนรู้วิถี ขั้นตอน การผลิตผ้าย้อมคราม ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ 2) จัดกิจกรรมเพื่อนำเสนอแนะแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตผ้าย้อมครามธรรมชาติ และเสนอแนวทางการเพิ่มศักยภาพการผลิตผ้าย้อมคราม และแนวทางการพัฒนาคุณภาพผ้าย้อมครามบ้านโนนสะอาด 3) กิจกรรมดำเนินการวิจัยระดับห้องปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม พบว่า (3.1) การศึกษาอัตราส่วนที่เหมาะสมขององค์ประกอบ ในการก่อหม้อครามต่อค่าความเป็น กรด-ด่าง (pH) และระยะการเกิดสีคราม (3.2) ศึกษากลุ่มจุลินทรีย์ที่มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนสีน้ำคราม โดยจะแยกเชื้อบริสุทธิ์จากน้ำย้อมคราม และทดสอบหากลุ่มเชื้อที่พบในระดับจีโนม พร้อมทั้งวิเคราะห์หาแหล่งที่มาของเชื้อ และศึกษาประสิทธิภาพในการเปลี่ยนสีน้ำคราม (3.3) ศึกษาชนิดเชื้อต่อประสิทธิภาพการย้อมติดสีคราม เพื่อใช้น้ำต่างจากซีเถ้า ไม้ยูคา ลิปดัส และไม้ยางพารา โดยทำการวิเคราะห์ความเข้มข้นของสีครามบนเส้นฝ้ายด้วยเทคนิค สเปกโตรสโกปี (3.4) การออกแบบบลูดลายผ้าครามที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของจังหวัดนครพนมโดยใช้โปรแกรม GSP ซึ่งเป็นโปรแกรมทางคณิตศาสตร์ (3.5) ออกแบบเครื่องทอ สำหรับการเตรียมความพร้อมทั้งทดสอบประสิทธิภาพเบื้องต้น

จากการดำเนินกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างทีมวิจัย กับสมาชิกกลุ่มทอผ้าย้อมคราม เบื้องต้นทำให้ทีมวิจัยได้รู้วิถี ขั้นตอนการผลิตผ้าทอย้อมครามธรรมชาติ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิชาการกับชาวบ้าน ได้มีส่วนพัฒนากระบวนการย้อมผ้าครามธรรมชาติ ดังนี้ 1) ได้เทคนิคและวิธีการย้อมครามที่ง่าย และเป็นมาตรฐานที่สมาชิกกลุ่มทอผ้า เด็ก ๆ ในหมู่บ้าน หรือผู้ที่สนใจ สามารถฝึกฝนได้ไม่ยากนัก 2) ได้ทราบอัตราส่วนที่เหมาะสมในการปรุงน้ำคราม จะช่วยลดต้นทุน รวมถึงช่วยแก้ปัญหาสารตกค้างมีฤทธิ์เป็นเบส บนเนื้อผ้าได้อีกด้วย 3) ได้เอกลักษณ์ที่เป็นที่นิยมและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน 4) ได้ทราบกลุ่มจุลินทรีย์ที่สามารถเปลี่ยนน้ำครามได้ ทั้งนี้เพื่อที่จะสามารถเติมจุลินทรีย์เหล่านั้นได้ 4) ได้กลุ่มที่เข้มแข็งขึ้น 5) ได้เครื่องทอที่มีประสิทธิภาพ

5. ผลจากการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการการพัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่ายแบบบูรณาการในการสร้างเสริมสุขภาพวัยทำงาน กรณีศึกษา ตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอรามบุรี จังหวัดนครพนม จากรายงานความก้าวหน้าจะเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชน และกระบวนการทำงานร่วมกันของนักวิจัยและภาคีเครือข่าย

บริบท(เดิม) จากการลงพื้นที่ สํารวจพฤติกรรมการทำงานของประชาชนวัยทำงาน พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพ มีดังนี้

- ลักษณะการทำงานซ้ำซากจำเจ
- งานสัมผัสความร้อน
- การใช้สารเคมี
- ท่าทางทำงานที่ไม่เหมาะสม
- ฝุ่นละออง ไอระเหย
- ไม่สวมอุปกรณ์ป้องกัน
- อุบัติเหตุจากการทำงาน
- ประชาชนขาดความเชื่อมั่นใน อสม.
- ขาดการประชาสัมพันธ์โครงการ
- สภาพเศรษฐกิจและค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นทำให้กลุ่มวัยทำงานส่วนใหญ่สนใจการทำมาหากินมากกว่าที่จะเข้าร่วมกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ

การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้โครงการ การพัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่ายแบบบูรณาการในการสร้างเสริมสุขภาพวัยทำงาน กรณีศึกษา ตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอรามบุรี จังหวัดนครพนม ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชน และกระบวนการทำงานระหว่างนักวิจัยร่วมกับชาวบ้าน ซึ่งมีกิจกรรมการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) ทีมนักวิจัยประชุมและหาข้อมูลทุติยภูมิ (Review) ข้อมูล 2) ประชุมภาคีเครือข่ายเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพ โดยกระบวนการ AIC วิเคราะห์ด้วย SWOT 3) จัดประชุมร่วมกับภาคีเครือข่ายโดยเน้นการใช้เครื่องมือ (PAR) เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ประเมิน ศักยภาพภาคีเครือข่ายด้านสุขภาพของวัยทำงาน

(ผลลัพธ์) จากการดำเนินกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ 1) ชุมชนเกิดการตื่นตัวด้านสุขภาพ 2) คนในชุมชนพระกลางทุ่งได้ข้อมูลด้านสุขภาพสำหรับคนทำงานมากขึ้น 3) ทราบศักยภาพของภาคีเครือข่ายด้านสุขภาพของวัยทำงาน 4) ได้ทราบข้อมูลที่เป็นทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ผ่านการวิเคราะห์ด้วย SWOT เกี่ยวกับสุขภาพวัยทำงาน 5) ทราบข้อมูลจากการสำรวจว่าสุขภาพของประชากรวัยทำงานเกี่ยวข้องกับการทำงาน แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ (5.1) การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (5.2) สภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย

6. ผลจากการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ตำบลนาคู่อำเภอนาแก

การเปลี่ยนแปลงของชุมชน และกระบวนการทำงานร่วมกันของนักวิจัยและภาคีเครือข่าย

บริบท(เดิม) ดังนี้

- ก่อนปี พ.ศ 2554 ชาวตำบลนาคูประกอบอาชีพเกษตรกรรม ขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ย่อยสลายได้ การจัดการขยะ ขยะเปียกใช้เป็นอาหารสัตว์เลี้ยง เฒ่ากลางแจ้ง ผัง หรือปล่อยให้ย่อยสลายเอง
- ช่วงปี พ.ศ 2554-ปัจจุบัน สภาพของชุมชนและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปทำให้ประเภทขยะมูลฝอยเปลี่ยนแปลงไปด้วย ขยะในครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นขยะเปียก รองลงมาคือพลาสติก การจัดการขยะในครัวเรือนยังคงใช้วิธีการเผา เฒ่ากลางแจ้ง ผัง รวบรวมและขนไปทิ้งในป่าชุมชน และข้างถนนส่งผลให้ทัศนคติไม่ดี มีกลิ่นเหม็นรบกวน

การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้โครงการ การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชน และกระบวนการทำงานระหว่างนักวิจัยร่วมกับชาวบ้าน ซึ่งมีกิจกรรมการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) ทีมนักวิจัยประชุมและหาข้อมูลทุติยภูมิ (Review) ข้อมูล 2) จัดประชุมระดมความคิดเห็น และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนเป็นผู้สะท้อน และตระหนักถึงปัญหาที่แท้จริง 3) รับสมัครอาสาสมัครในชุมชน 4) จัดกิจกรรมศึกษาดูงานการจัดการขยะในพื้นที่ที่สำเร็จและล้มเหลว 5) ประชุมระดมความคิดเห็นในการสร้างอาชีพ และรายได้จากการนำขยะมูลฝอยมาใช้เป็นปัจจัยการผลิต 6) ประเมินผล นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านเนื่องจากได้รับผลกระทบเกี่ยวกับการจัดการขยะรูปแบบเดิมคือการเผา ผัง นำไปทิ้งในป่าชุมชน

(ผลลัพธ์) จากการดำเนินกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิด 1) การเรียนรู้ระหว่างทีมวิจัยกับชาวบ้านในชุมชน 2) ได้ข้อมูล บริบท เกี่ยวกับขยะมูลฝอยตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 3) เกิดอาสาสมัครในการจัดการขยะของชุมชน และนักวิจัยชุมชน 4) ได้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมากขึ้น 5) ได้อาชีพ/รายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดการขยะ 6) จากการรวมตัวของกลุ่มชาวบ้านทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างมีส่วนร่วม และจริงจัง

7. ผลจากการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการศึกษาการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว:กรณีศึกษา นครพนม – คำม่วน การเปลี่ยนแปลงของชุมชน และกระบวนการทำงานร่วมกันของนักวิจัยและภาคีเครือข่าย

บริบท(เดิม) ดังนี้

- ชายแดนมีพื้นที่เรื้อยยาวตามลำน้ำโขง มีเส้นพรมแดนระหว่างประเทศประมาณ 165 กิโลเมตร ในพื้นที่ 4 อำเภอ ดังนี้ 1) อำเภอบ้านแก 2) อำเภอท่าอุเทน 3) อำเภอเมือง 4) อำเภอธาตุพนม
- จุดผ่านแดน 2 จุด คือด่านท่าเรือนครพนม-ท่าแขก และ สะพานมิตรภาพไทย-ลาว
- ประชาชน 2 ฝั่ง ติดต่อกันค้าขาย แลกเปลี่ยนสินค้ากันมานานหลายร้อยปี
- ปัญหาค่าจ้างแรงงาน และรายได้ต่างกัน
- ปัญหาการลักลอบขายแรงงานในจังหวัดนครพนม และจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทย
- ปัญหาวีซ่าหมด ไม่ยอมกลับ
- ปัญหาการค้ามนุษย์มีแต่ไม่มาก

การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้โครงการการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว กรณีศึกษานครพนม- คำม่วน ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชน และกระบวนการทำงานระหว่างนักวิจัยร่วมกับชาวบ้าน ซึ่งมีกิจกรรมการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) ทีมนักวิจัยประชุมและหาข้อมูลทุติยภูมิ (Review) ข้อมูล 2) ออกแบบและจัดทำเครื่องมือที่เหมาะสม 3) ลงพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเวินพระบาท และเทศบาลเมืองนครพนม

(ผลลัพธ์) จากการดำเนินกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิด 1) การเรียนรู้ระหว่างทีมวิจัยกับภาคีเครือข่าย 2) ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับสภาพปัญหาความเป็นจริงโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 3) ทราบขั้นตอนการเข้า-ออกแรงงานต่างด้าว 4) มีการจัดประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาลabor ต่างด้าวและค้ามนุษย์ 5) ประชุมคณะทำงาน จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ 6) เริ่มมีการประชาสัมพันธ์ นายจ้าง ทำบัญชีรายชื่อแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ

8. ผลจากการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมที่เหมาะสม กรณีศึกษา: อุตสาหกรรมผลิตมีดพร้าชุมชนนาถ่อน จังหวัดนครพนม การเปลี่ยนแปลงของชุมชน และกระบวนการทำงานร่วมกันของนักวิจัยและภาคีเครือข่าย

บริบท(เดิม) พบว่า – อาชีพการตีเหล็กของบ้านนาถ่อนสืบทอดมานานประมาณ 92 ปีที่ผ่านมา เริ่มจากปี พ.ศ 2466

- เดิมการตีมีดพร้าจะใช้แรงงานคนเดียว ทำการเผาเหล็กในเตาเผาแบบดินเหนียว และใช้ถ่านเป็นเชื้อเพลิง กระบอกลูบกลมเป่าถ่านด้วยมือ ใช้ตะไบเหล็กแต่งคม เพื่อให้เรียบร้อยสวยงามคงทน และมีความคม มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ

- ความต้องการมีมาก ผู้ผลิตต้องเร่งผลิตให้ทันตามความต้องการ จึงจำเป็นต้องใช้แรงงานเพิ่มขึ้น

- ความต้องการลดต้นทุน ทำให้ชาวบ้านลงทุนซื้อเครื่องจักรมาใช้แทนแรงงานคน เพื่ออำนวยความสะดวก และผลิตมีดพัวได้ปริมาณตามความต้องการของผู้สั่งซื้อ
- เตาเผาแบบเชื้อเพลิงถ่านไม้ มีความสิ้นเปลือง
- ผู้ผลิตได้รับผลกระทบด้านหินแตก และฝุ่นละออง จากการเจียเหล็ก
- ไม่ทราบคุณภาพการชุบแข็งที่แน่นอน ทำให้สิ้นเปลืองพลังงาน

การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้โครงการพัฒนาศลัสเตอร์อุตสาหกรรมที่เหมาะสม ภูมิศึกษา: อุตสาหกรรมผลิตมีดพัวชุมชนนาถ่อน จังหวัดนครพนม ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่และกระบวนการทำงานระหว่างนักวิจัยกับภาคีเครือข่าย ซึ่งมีกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) ส่งทีมวิจัยเข้าสังเกตการณ์ 2) ประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ แนวทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 3) ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางการวิจัยร่วมกันระหว่างนักวิจัยและสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตมีดพัว 4) ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา 5) การนำผลการวิจัย และแนวทางแก้ไขปัญหามาเสนอแนะสมาชิก 6) ผลักดันให้มีการนำแนวทางแก้ไขปัญหามาปฏิบัติเพื่อรวมกลุ่มในลักษณะของคลัสเตอร์ เช่น พัฒนาและปรับปรุงเครื่องจักรที่ใช้ในกระบวนการผลิตมีดพัว เป็นต้น

(ผลลัพธ์) จากการดำเนินกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างทีมวิจัย ภาคีเครือข่าย และสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตมีดพัว ได้ทราบปัญหาและต้นทุนการผลิตของสมาชิกกลุ่ม ได้ความรู้เรื่องความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ได้เครื่องจักรและเทคโนโลยีการผลิต ทั้งเตาสมัยใหม่ ที่ประหยัดเชื้อเพลิง ลดการเกิดมลพิษ ลดอันตรายจากหินแตก ลดฝุ่นละออง ด้วยการปรับปรุงพัฒนาเครื่องจักรได้มีดที่มีความแข็งแรง และมีคุณภาพในการใช้งาน

9. ผลจากการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการ การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตขนมจีนของกลุ่มผลิตขนมจีนชุมชนบ้านโคกสะอาด ตำบล ตำบลกุดตาไก อำเภอลาปาก จังหวัดนครพนม การเปลี่ยนแปลงของชุมชน และกระบวนการทำงานร่วมกันของนักวิจัยและภาคีเครือข่าย

บริบท(เดิม)

- ด้านอาคารสถานที่การผลิตขนมจีน มีพื้นที่ต่ำ การระบายน้ำไม่สะดวก ไม่มีบ่อพักน้ำเสีย เกิดมลภาวะ น้ำเน่าเสีย มีกลิ่นเหม็น สัตว์เลี้ยงเข้าไปขุ้ยเขี่ย กำลังการผลิต 30 กิโลกรัมต่อวัน
- ด้านเครื่องมือ/เครื่องจักร วัสดุ ส่วนใหญ่เป็นพลาสติก เหล็กที่ก่อให้เกิดสนิม ไม่สะอาด การจัดวาง ความสูงต่ำของที่ตั้งจัดวางภาชนะเครื่องจักรไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการผลิต ในการรักษาความสะอาดไม่เข้มงวด
- ด้านการควบคุมกระบวนการผลิต ไม่มีความเป็นระเบียบ การเรียงลำดับขั้นตอน ก่อน-หลังไม่เหมาะสม และไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่

แขวนไว้ที่ชั้นวาง และแขวนตามผนัง จากความคับแคบของพื้นที่ และวัสดุเก่า เนื่องจากมีเขม่าควันไฟจากเชื้อเพลิง จึงมีข้อจำกัดด้านสุขภาพอนามัย

- สุขอนามัยกระบวนการผลิตขนมจีน น้ำที่ใช้ในการผลิตยังไม่ผ่านการบำบัด เสื้อผ้า หน้าผม ของผู้ปฏิบัติยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานการผลิตอาหารและยา
- ด้านความสะอาดและการบำรุงรักษาโรงเรือน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ในการผลิตขนมจีน พบว่า ตัวอาคารมีสภาพเก่า ชำรุด ไม่ถูกสุขอนามัย มีข้อจำกัดด้านพื้นที่ และความคับแคบ
- ด้านความรู้ความสามารถของกลุ่มผลิตขนมจีน พบว่า ด้านการปฏิบัติยังไม่ผ่านหลักอนามัยตามเกณฑ์ ออ. สมาชิกกลุ่มไม่มีโอกาสเข้ารับการรู้ ฝึกอบรม ศึกษาดูงานการผลิตขนมจีน อย่างถูกหลักอนามัย สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตขนมจีน เคยปฏิบัติตามความเคยชินแบบเดิม โดยไม่มีการสวมชุด ผ้ากันเปื้อน หมวก ที่ปิดปาก นอกจากนี้ยังพบพฤติกรรมการทำงานทั้งก่อนและหลังปฏิบัติการ ไม่มี ความสะอาดร่างกาย มือ เท้า
- ความรู้ความเข้าใจทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มผลิตขนมจีน พบว่าความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการผลิตให้ได้คุณภาพยังไม่มีเองจาก ขาดโอกาสออกไป แลกเปลี่ยนเรียนรู้ปฏิสัมพันธ์ เรื่องการผลิตขนมจีนให้มีคุณภาพ ขาดหน่วยงาน กลางในการสนับสนุน ผลักดันให้เกิดการเรียนรู้
- การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตขนมจีนของกลุ่มด้านสภาพและปัญหาด้าน เศรษฐกิจของกลุ่ม พบว่า สมาชิกแรกเริ่ม มี 10 คน ผลิตใช้บริโภคในครัวเรือน และญาติมิตร ขยายไปในงานบุญของชุมชน ไม่หวังผลกำไร และไม่ต้องหวังว่า จะผ่านคุณภาพ ออ. ด้านการเงินของกลุ่ม ได้นำรูปแบบสหกรณ์มาใช้ในการ บริหารจัดการเงิน เมื่อหุ้นสมาชิกเพิ่ม จำเป็นต้องพัฒนาบริหารการผลิต ขนมจีน ให้เป็นระบบและเหมาะสมต่อไป

การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้โครงการ พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตขนมจีนของกลุ่มผลิต ขนมจีนชุมชนบ้านโคกสะอาดตำบลกุดดัก อำเภอลำปลาย จังหัดนครพนม ทำให้เห็นถึง **การเปลี่ยนแปลง**ของชุมชน และกระบวนการทำงานระหว่างนักวิจัยร่วมกับชาวบ้าน ซึ่งมีกิจกรรมการ ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) ทีมนักวิจัยประชุมและหาข้อมูลทุติยภูมิ (Review) ข้อมูล 2) สสำรวจพื้นที่ด้วยกระบวนการวิเคราะห์ชุมชนเร่งด่วน (RRA) 3) จัดประชุมร่วมกับกลุ่มโดย กระบวนการมีส่วนร่วมเน้นการใช้เครื่องมือ (PAR) เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จุด แข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ประเมินศักยภาพของกลุ่มขนมจีน 4) จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะ วิชาชีพ

(ผลลัพธ์) จากการดำเนินกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ปัจจุบันกลุ่มชนมจีนมีการเปลี่ยนแปลงดังนี้

- สถานที่การผลิตชนมจีน ได้ยกพื้นสูงจากเดิม 1 เมตร ขนาดกว้างขึ้น อาคารมีประตูหน้าต่าง ตาข่ายคลุมและระบายอากาศได้ดี ก่อสร้างในลักษณะที่ง่าย และเอื้อต่อการทำความสะอาด มีประตูหน้าต่างเป็นกระจกป้องกันสัตว์เลื้อย มีพื้นที่เพียงพอในการติดตั้ง วัสดุอุปกรณ์ แบ่งแยกสัดส่วน ตั้งแต่อ่างแช่แบ่งจนถึงบรรจุหีบห่อ ป้องกันการปนเปื้อนฝุ่น เชื้อโรค
- เครื่องมือเครื่องจักร ส่วนใหญ่เป็นสแตนเลส และพลาสติก มีช่องว่างความสูงต่ำโดยเฉพาะอ่างแช่-ล้างเส้นชนมจีน เหมาะแก่การปฏิบัติงาน สะดวกในการทำทำความสะอาด พร้อมทั้งการจัดวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการผลิต ในแต่ละครั้ง มีการควบคุม และเข้มงวดกับทุกขั้นตอน เพื่อรักษามาตรฐาน คุณภาพที่ผ่านการตรวจ อย.
- มีการจัดเรียงตามลำดับก่อน-หลัง หลังใช้วัสดุอุปกรณ์ทุกครั้งต้องทำความสะอาด มีเตาแก๊สที่เหมาะสมกับโรงเรือนผลิตใหม่ถูกสุขอนามัยจากเดิม
- ใช้น้ำประปา ที่ผ่านการบำบัด ห้องน้ำ ห้องส้วม อ่างล้างมือ แยกสัดส่วน จัดให้มีสถานที่ทิ้งขยะ ระบายน้ำทิ้งนอกอาคาร การจัดการเกี่ยวกับเสื้อผ้า หน้าผม ผ่ากันเปื้อน หมวก ผ้าปิดจมูก
- จัดเรียงอาคารใหม่ด้วยงบประมาณของหมู่บ้าน จัดเรียงตำแหน่งวัสดุอุปกรณ์ เป็นระเบียบตั้งแต่ถังหมัก เตาก๊ส ต้มน้ำร้อน มีการตรวจสอบ และบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ และให้คำนึงถึงความปลอดภัย และสะอาดตามหลัก 5ส
- กลุ่มที่เป็นชาวบ้านมีความรู้ด้านการปฏิบัติงานอย่างถูกหลักอนามัยตามเกณฑ์ อย.
- กลุ่มได้ติดต่อเจ้าหน้าที่กองคลัง อบต.กุดำไ้ เพื่อให้การอบรม เรื่องการบริหารจัดการธุรกิจ และตลาดเพื่อเป็นการพัฒนา ประสิทธิภาพ คุณภาพไปสู่ธุรกิจที่ขยายมากขึ้น นอกจากนี้ ยังให้ถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวกับระเบียบวิธีปฏิบัติว่าด้วยการเงินของกลุ่ม เพื่อเป็นการพัฒนานำทุน ทุนไปหมุนเวียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและครอบครัว

10. ผลจากการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการการลดต้นทุนการเกษตรและเพิ่มคุณภาพชีวิตของเกษตรกรบ้านนาดี ตำบลหนองย่างชั้น: กรณีการผลิตข้าวนาปี การเปลี่ยนแปลงของชุมชน และกระบวนการทำงานร่วมกันของนักวิจัยและภาคีเครือข่าย

บริบท (เดิม) พบว่า – เกษตรกรทำข้าวนาปีเท่านั้น เนื่องจากไม่มีระบบชลประทาน ค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้น 1,500 บาท/ไร่ รายได้เฉลี่ย 3,000 บาท/ไร่ เหลือกำไรสุทธิ 1,500 บาท/ไร่

- ปลูกยาสูบ ช่วงหลังฤดูทำนา ช่วงเดือนธันวาคม และเก็บเกี่ยวเสร็จในเดือนมีนาคม มีค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้น 4,500 บาท/ไร่ รายได้ทั้งสิ้น 8,100-9,450 บาท/ไร่ เหลือกำไรสุทธิ 3,600-4,950 บาท/ไร่

- จำนวนโค กระบือที่เลี้ยง ประมาณ 1,529 ตัว เป็นโคลูกผสมบาร์มันและพันธุ์พื้นเมือง เลี้ยงเพื่อจำหน่ายเป็นรายได้เสริม วิธีการเลี้ยงปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติและเสริมด้วยฟางข้าว ผลพลอยได้คือมูลโคนำไปขาย หรือไปใส่ในนาข้าวเป็นปุ๋ย

- การเลี้ยงเป็ดและไก่ มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 6,154 ตัว วิธีการเลี้ยงคือปล่อยให้หาอาหารเองและเสริมด้วยความเปลือก ปลายข้าว ข้าวเปลือก ปัจจุบันตลาดต้องการมาก ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดการลงทุน มูลของสัตว์เลี้ยงสามารถนำไปบำรุงดินได้ จะพบโรคระบาดในช่วงฤดูแล้งของทุกปี

- แหล่งสถาบันทางการเงินพบว่า สามารถกู้ได้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรอำเภอเรณูนคร

- ข้อมูลด้านตลาดในท้องถิ่นรวบรวมส่งให้ร้านค้า หรือพ่อค้าคนกลาง อาจมีการตกลงกันไว้ก่อน (สัญญาสีเขียว)

- แมลงศัตรู พัฒนาภูมิทัศน์ทางสารเคมี เมื่อใช้สารเคมีกำจัดแมลงอย่างต่อเนื่อง

- การทำลายความสมดุลของระบบนิเวศน์ ไม่เพียงแต่แมลงศัตรูพืชที่ตายลงสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในระบบนิเวศน์ก็ตายลงเช่นกัน

- การสะสมของสารเคมีในห่วงโซ่อาหาร เนื่องจากการกระจายออกไปในสิ่งแวดล้อม

การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้โครงการลดต้นทุนการเกษตรและเพิ่มคุณภาพชีวิตของเกษตรกรบ้านนาดี ตำบลหนองย่างชั้น : กรณีการผลิตข้าวบ้านนาปีทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่และกระบวนการทำงานระหว่างนักวิจัยกับภาคีเครือข่าย ซึ่งมีกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) ส่งทีมวิจัยเข้าสังเกตการณ์ 2) ประสานงานเบื้องต้นกับตัวแทนชาวบ้านเพื่อขอจัดประชุม 3) เปิดรับอาสาสมัครนักวิจัยชาวบ้านนาดีร่วมกับคณะวิจัยมหาวิทยาลัยนครพนม 4) ประชุมโดยใช้เครื่องมือ แบบ PAR ประเภท ปฏิทินการผลิตในรอบปี 5) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในส่วนของบริบทชุมชน การทำอาชีพ การเพาะปลูก 6) การลงพื้นที่สัมภาษณ์เก็บข้อมูลอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านนาดี การจัดทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น

(ผลลัพธ์) จากการดำเนินกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างทีมวิจัย ภาคีเครือข่าย และชาวบ้าน ได้ทราบสภาพทั่วไปของชุมชนบ้านนาดี ทราบข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตข้าว ที่ใช้สารเคมีและไม่ใช้สารเคมี ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนใน

การผลิตข้าว ได้สร้างองค์ความรู้ให้ชุมชนด้านการเกษตร ได้ทราบทัศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่มีต่อการใช้สารเคมี ได้ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน

จากโครงการวิจัยในระยะที่ 1 ภายได้ปีงบประมาณ 2558 จะเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการงานวิจัยในระดับคณะ และมหาวิทยาลัย ดังนี้ (1) มีการเลือกสรรบุคลากรฝ่ายวิจัยสายรับใช้สังคม ขึ้นในระดับคณะ (2) เกิดการตื่นตัวของคณาจารย์ เพื่อรับใช้สังคมผ่านโครงการวิจัย นวัตกรรม การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนม สู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ (3) มีกลไกการบริหารฝ่ายวิจัยที่ชัดเจน (4) เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคณะกับคณะ ภายในมหาวิทยาลัยนครพนม (5) ส่งผลให้เกิดจำนวนนักวิจัยสายรับใช้สังคมเพิ่มขึ้นในระดับมหาวิทยาลัย

ตาราง 3-1 สรุปผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ

ชื่อโครงการ	การเปลี่ยนแปลงด้านบริการวิชาการ	การเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนการสอน	การเปลี่ยนแปลงด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	การเปลี่ยนแปลงด้านการวิจัย
โครงการ การศึกษาวิถีชีวิตกับการใช้ประโยชน์จากป่าบุงป่าทาม อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหาดแพง	✓	✓	✓	✓
โครงการ การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมของพื้นที่ กรณีศึกษา : ตำบลยอดขาด อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม	✓	✓		✓
โครงการ กระบวนการสืบค้นอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนพืมาน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม	✓	✓	✓	✓
การพัฒนากระบวนการผ้าครามธรรมชาติโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มทอผ้าย้อมครามบ้านโนนสะอาด ตำบลนาจัว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม	✓	✓	✓	✓
การพัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่ายแบบบูรณาการในการสร้างเสริม	✓	✓		✓

ชื่อโครงการ	การเปลี่ยนแปลง ด้านบริการ วิชาการ	การเปลี่ยนแปลง ด้านการเรียน การสอน	การเปลี่ยนแปลง ด้านการทำนุ บำรุง ศิลปวัฒนธรรม	การเปลี่ยนแปลง ด้านการวิจัย
สุขภาพวัยทำงาน กรณีศึกษา ตำบล พระกลางทุ่ง อำเภอธาตุพนม จังหวัด นครพนม				
การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ตำบล นาคู อำเภอนาแก	✓	✓		✓
ศึกษาการบริหารจัดการแรงงานต่าง ด้าว : กรณีศึกษา นครพนม – คำม่วน	✓	✓		✓
การพัฒนาคลังสตอร์อุตสาหกรรมที่ เหมาะสม กรณีศึกษา : อุตสาหกรรม ผลิตมีดพร้าชุมชนนาถ่อน จังหวัด นครพนม	✓	✓		✓
การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต ขนมจีนของกลุ่มผลิตขนมจีนชุมชน บ้านโคกสะอาด ตำบล ตำบลกุดตาไก้ อำเภอลาปาก จังหวัดนครพนม	✓	✓		✓
การลดต้นทุนการเกษตรและเพิ่ม คุณภาพชีวิตของเกษตรกรบ้านนาดี ตำบลหนองย่างหิน : กรณีการผลิตข้าว นาปี	✓	✓		✓

3.2 ผลการดำเนินงานโครงการวิจัยที่สนับสนุนในระยะที่ 2 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559)

จากโครงการวิจัยมุ่งเป้าตอบสนองความต้องการของประเทศ ปี 2559 กลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อสังคมและชุมชน (ประเภทกลุ่มมหาวิทยาลัย) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้มีการดำเนินงานโครงการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนม สู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ได้ 12 เดือนแล้ว (1 ตุลาคม 2559–30 กันยายน 2559) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมโครงการวิจัยที่สามารถตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการ เพื่อการพัฒนาพื้นที่จังหวัดนครพนมอย่างต่อเนื่อง

2. เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิชาการและงานวิจัยของมหาวิทยาลัยและของคณะ/วิทยาลัยให้มีความเข้มแข็งและเกื้อหนุน ส่งเสริมการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่องและเกิดกลุ่มวิจัยในประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และความต้องการของจังหวัด อันจะเป็นพื้นฐานที่จะจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทางต่อไปในอนาคต

3. เพื่อเปิดโอกาสและสนับสนุนคณาจารย์และนักวิจัยให้พัฒนางานวิชาการและงานวิจัยให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

4. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยนครพนม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ องค์กรชุมชน ภาคผู้ประกอบการและภาคีการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

การดำเนินโครงการวิจัย ภายใต้การดำเนินงานโครงการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากร มนุษย์จังหวัดนครพนม สู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ระยะที่ 1 ประจำปีงบประมาณ 2559 มีคณะ/วิทยาลัยเข้าร่วมดำเนินการ จำนวน 10 คณะ/วิทยาลัย ผลจากการดำเนินงาน มีโครงการจำนวน 14 โครงการวิจัย และมีโครงการที่ผ่านการได้รับเงินทุนอุดหนุนการวิจัยจำนวน 5 โครงการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.2. การพัฒนาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่

จากจำนวนคณะ/วิทยาลัย 10 หน่วยงาน ได้มีกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่ก่อนการนำเสนอข้อเสนอโครงการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) คณะวิทยาศาสตร์ พื้นที่ ต.กุดาไ้ อ.ปลาปาก จ.นครพนม ลงพื้นที่พัฒนาโจทย์วิจัย วันจันทร์ที่ 16 พ.ย.2558

2) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ พื้นที่ ต.โพธิ์สวรรค์ อ.โพธิ์สวรรค์ จ.นครพนม ลงพื้นที่พัฒนาโจทย์วิจัย วันพฤหัสบดี ที่ 3 ธ.ค.2558

3) คณะวิทยาการจัดการและเทคโนโลยีสารสนเทศ พื้นที่ ต.โนนตาล อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม ลงพื้นที่พัฒนาโจทย์วิจัย วันพุธ ที่ 9 ธ.ค.2558

4) คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม พื้นที่ ต.พิมาน อ.นาแก จ.นครพนม ลงพื้นที่พัฒนาโจทย์วิจัย วันอังคาร ที่ 15 ธ.ค.2558

5) วิทยาลัยนาหว้า พื้นที่ บ.โนนสะอาด ต.นาจัว อ.นาหว้า จ.นครพนม ลงพื้นที่พัฒนาโจทย์วิจัย วันอังคาร ที่ 15 ธ.ค.2558

6) วิทยาลัยธาตุพนม พื้นที่ บ้านพระกลางใต้ ต.พระกลางทุ่ง อ.ธาตุพนม จ.นครพนม ลงพื้นที่พัฒนาโจทย์วิจัย วันเสาร์ที่ 28 พ.ย.2558

7) วิทยาลัยการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ พื้นที่ ต.หนองซน อ.นาทม จ.นครพนม ลงพื้นที่พัฒนาโจทย์วิจัย วันเสาร์ที่ 12 ธ.ค.2558

8) คณะเกษตรและเทคโนโลยี พื้นที่ ต.บ้านกลาง อ.เมือง จ.นครพนม ลงพื้นที่ พัฒนาวิทยวิจัย วันพฤหัสบดีที่ 24 ธ.ค.2558

9) วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมศรีสงคราม พื้นที่ ต.หนองแวง อ.บ้านแพง ลง พื้นที่พัฒนาวิทยวิจัย วันจันทร์ที่ 17 พ.ย.2558

10) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม พื้นที่ ต.นางาม อ.เรณูนคร ลงพื้นที่ พัฒนาวิทยวิจัย วันอังคารที่ 24 พ.ย.2558

3.2.2 การนำเสนอเอกสารเชิงหลักการ: หลังจากกระบวนการการพัฒนาวิทยวิจัยเชิงพื้นที่ แล้วได้มีโครงการที่ส่งเข้ามาเพื่อรับการพิจารณาจำนวน 14 โครงการวิจัย ดังนี้

1) คณะเกษตรและเทคโนโลยี จำนวน 4 โครงการ คือ การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ จากมูลไก่ไข่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากไข่ไก่ ในพื้นที่บ้านกลาง จังหวัดนครพนม การเพิ่มประสิทธิภาพ ทางการผลิตของไก่พื้นเมืองไทย โดยใช้ตัวฟักและการผสมเทียม และการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต เชื้อราไตรโคเดอร์มา (*Trichoderma spp.*) และวิธีการใช้เพื่อควบคุมโรคพืชให้มีประสิทธิภาพเพื่อ การพึ่งพาตัวเองอย่างยั่งยืนของเกษตรกรผู้ปลูกพืชผักในเขตชุมชน ตำบลบ้านกลาง อ.เมือง จ. นครพนม

2) คณะวิทยาการจัดการและเทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษารูปแบบการบริหาร จัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตเครื่องปั้นดินเผาตำบลโนนตาล อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

3) คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม การสร้างกระบวนการย้อมสีผ้าฝ้ายจากไม้ให้สี เชิงคุณภาพ

4) วิทยาลัยธาตุพนม การพัฒนากระบวนการทำผ้าฝ้ายทอมือเพื่อความเป็นอัต ลักษณ์ของชุมชน บ้านพระกลางทุ่งใต้ ตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอธาตุพนม

5) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ การพัฒนาทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ผ่านอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทโส้: กรณีศึกษาบ้านโพนจาน ตำบลโพนจาน อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัด นครพนม

6) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา รูปแบบการลดการสัมผัสสารเคมีปราบศัตรูพืชของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบบ้านนายอ ต.นางาม อ. เรณูนคร จ.นครพนม

7) คณะวิทยาศาสตร์ การศึกษาการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าชุมชนและการฟื้นฟู ทรัพยากรในป่าชุมชนด้วยการ ปลูกต้นกล้าเห็ดป่าเอคโตไมคอร์ไรซา

8) วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมศรีสงคราม การบริหารจัดการด้านการเงิน ของประชาชน โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดทำบัญชีครัวเรือน กรณีศึกษาในเขตพื้นที่ตำบลหนองแวง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

- 9) วิทยาลัยนาหว้า เครื่องแยกเมล็ดฝ้าย
- 10) ยุทธศาสตร์ผ้าทอมือ การสร้างสรรค์อัตลักษณ์ผ้าทอท้องถิ่นเมืองนครพนม
- 11) ยุทธศาสตร์เรื่องข้าว การผลิตเครื่องดื่มน้ำข้าวหมักเสริมกรดแกมมาอะมิโนบิวทิริก(GABA) จากเชื้อแบคทีเรียแลคติกซึ่งแยกได้จากสายพันธุ์ข้าวไทยในจังหวัดนครพนม

3.2.3 ผลการพิจารณาข้อเสนอโครงการ

หลังจากได้มีการนำเสนอข้อเสนอโครงการ การร่วมพิจารณาข้อเสนอโครงการโดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก มีโครงการวิจัยที่ผ่านการพิจารณา และได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จำนวน 5 โครงการวิจัย ดังนี้

1) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม ชื่อโครงการวิจัย การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนารูปแบบการลดการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชของกลุ่มเกษตรกร: กรณีศึกษากลุ่มผู้ปลูกยาสูบบ้านนายอ ต.นางาม อ.เรณูนคร จ.นครพนม (The community participatory to develop the model of reducing chemical pesticides use of farmers: tobacco plant farmers Ban Na Yo, Na Ngam Subdistrict, Renu Nakhon District, Nakhon Phanom) วงเงินงบประมาณ 168,520 บาท (หนึ่งแสนหกหมื่นแปดพันห้าร้อยยี่สิบบาทถ้วน)

2) คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ชื่อโครงการวิจัย การออกแบบกระบวนการเรียนรู้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทโส้และการวัดผลอย่างมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านโพนจาน อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม (Participatory Design of Learning Process on Thai So Ethnic Identity and Assessment of Ban Phon Chan School, Phon Chan Sub-district, Phon Sawan District, Nakhon Phanom Province) วงเงินงบประมาณ 162,827 บาท (หนึ่งแสนหกหมื่นสองพันแปดร้อยยี่สิบเจ็ดบาทถ้วน)

3) คณะวิทยาศาสตร์ ชื่อโครงการวิจัย การศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการฟื้นฟูทรัพยากรในป่าชุมชนด้วยการปลูกต้นกล้าเห็ดป่าเอคโตไมคอร์ไรซา ตำบลกุดตาไก้ อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม (Area change study and resource rehabilitation of community forest by transplanting wild ectomycorrhizal mushroom seedlings in Ku ta Kai Subdistrict, Plapak District, Nakhon Phanom Province) วงเงินงบประมาณ 245,000 บาท (สองแสนสี่หมื่นห้าพันบาทถ้วน)

4) คณะครุศาสตร์ ชื่อโครงการวิจัย การศึกษากระบวนการนำอัตลักษณ์ผ้าย้อมครามสู่การสร้างเสริมมูลค่าเพิ่ม กรณีศึกษา: กลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมครามบ้านโนนสะอาด ตำบลนาจ้ว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม (The study led to the identification of innovative value-added cotton : A Case Study group of cotton producers in Ban Non Sa-at, Na Ngua

Sub-District, Nawa District, Nakhon Phanom Province.) วงเงินงบประมาณ 180,070 บาท (หนึ่งแสนแปดหมื่นเจ็ดสิบบาทถ้วน)

5) วิทยาลัยนาหว้า ชื่อโครงการวิจัย เครื่องแยกเมล็ดฝ้าย (Gin cotton seeds) วงเงินงบประมาณ 143,440 บาท (หนึ่งแสนสี่หมื่นสามพันสี่ร้อยสี่สิบบาทถ้วน)

4. ปัจจัย เงื่อนไข ที่ทำให้โครงการวิจัยมีคุณภาพ: ภาพรวมของโครงการที่มีการนำเสนอ จำนวน 14 โครงการวิจัย และโครงการที่ผ่านการคัดกรองได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จำนวน 5 โครงการ พบว่า มีลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

1) โจทย์วิจัยและปัญหาการวิจัย เป็นโจทย์วิจัยที่ออกมาจากชุมชนผ่านกระบวนการ ค้นหาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่ ด้วยกระบวนการเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research)

2) ทีมวิจัย มีองค์ประกอบและคุณลักษณะที่สำคัญ คือ มาจากกลุ่มคนหลายกลุ่มใน ชุมชน หลายองค์กร หลายบทบาททางสังคม/ ชุมชน หลากหลายสาขาวิชา

3) หัวหน้าชุดโครงการวิจัย มีประสบการณ์ด้านการวิจัย มีระบบการบริหารจัดการ งานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ มีบุคลิกลักษณะและศักยภาพที่โดดเด่นเป็นสำคัญ

4) การเตรียมความพร้อมของทีมวิจัยและชุมชน ก่อนการวิจัย เพื่อทำความเข้าใจ เป้าหมายและกระบวนการทำงานวิจัยร่วมกัน การทบทวนเป้าหมายของโครงการวิจัยร่วมกันคนใน ชุมชน การวางแผนการวิจัยและการกำหนดบทบาทของนักวิจัย ทีมวิจัย ให้เห็นภาพรวมของการทำงานของแต่ละบทบาท/แต่ละคนอย่างชัดเจนร่วมกัน และการกำหนดกรอบและประเด็นที่ต้องการ ศึกษาของทีมวิจัยและทีมเก็บข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องการศึกษาซึ่งจะมีความเชื่อมโยงกับ การแก้ไขปัญหาในระยะต่อไปในอนาคต

5) การสร้างทีมเก็บข้อมูล อันเป็นการสร้างพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

6) การสร้างการมีส่วนร่วมจากกลุ่มคนที่มีความหลากหลายเพื่อร่วมทำงานวิจัย ใน กระบวนการต่างๆ ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มจัดตั้งต่าง ๆ เพื่อ สร้างความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการปัญหาทั้งระบบใน ระยะยาว

7) การเตรียมการลงชุมชนเพื่อค้นหาโจทย์การวิจัย การเตรียมการและการวางแผน เป็นเรื่องสำคัญ เนื่องด้วย เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเป็น การสร้างการเรียนรู้ของทีมวิจัยไปพร้อมกัน

8) การบันทึกกิจกรรมและเก็บข้อมูลอย่างรัดกุม ทั้งการเขียนในรูปแบบต่างๆ การ บันทึกเสียง การถ่ายภาพ การบันทึกสังเกตการณ์ในทุกกิจกรรม และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น อย่างดี ที่สำคัญจะต้องมีการสรุปและทบทวนข้อมูลในทุกกิจกรรม

9) การประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการฯ ทำให้เกิดความเข้าใจในเงื่อนไข/ข้อจำกัดของหน่วยงานเหล่านั้นมากขึ้น รวมถึงวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน

10) การประสานงานและการติดต่อสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดตั้ง Line กลุ่ม Email และ Facebook การประชุมและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ได้สร้างความตื่นตัวและกระตือรือร้นให้กับนักวิจัย ทีมวิจัยและที่ปรึกษา ในการผลักดันการทำงานวิจัยให้มีคุณภาพมากขึ้น

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ: ในภาพรวมของโครงการที่มีการนำเสนอ จำนวน 14 โครงการวิจัย และจากโครงการวิจัยที่ผ่านการคัดกรองได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จำนวน 5 โครงการวิจัย พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญอยู่ 3 ด้าน คือ

1) ปัจจัยที่ใส่เข้าไป (Input) ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมทีมวิจัยระดับคณะ/วิทยาลัย ซึ่งนักวิจัยระดับคณะได้เตรียมทีมวิจัยเอง ซึ่งเป็นกลุ่มอาจารย์ในสาขาใกล้เคียงกัน คำนึงเคยในการทำงานร่วมกัน

2) ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ การติดตามและสรุปผลของข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูลร่วมกันกับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน เสริมหนุนงานวิจัยเพื่อชุมชนท้องถิ่นเป็นระยะ ตั้งแต่การรายงานความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ และการติดตามแบบไม่เป็นทางการ

3) ผลที่เกิดขึ้น (Out-Put) และผลกระทบจากโครงการ (Impact) มีอยู่หลายด้านดังต่อไปนี้

3.1) การพัฒนาคน

3.2) การพัฒนาองค์ความรู้

3.3) เกิดการพัฒนาเครือข่ายนักวิจัยระดับมหาวิทยาลัยและชุมชน ตลอดจนกลไกการจัดการปัญหาในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กรณีเกิดเครือข่ายนักวิจัยในมหาวิทยาลัย เกิดการช่วยเหลือ กรณีโครงการจากคณะวิทยาศาสตร์ที่ไม่คุ้นชินกับการรวบรวมข้อมูลชุมชน การใช้เครื่องมือ (conceptual tools) ในการรวบรวมข้อมูลชุมชน ก็จะได้รับความช่วยเหลือจากนักวิจัยในโครงการฝั่งคณะครุศาสตร์ช่วยลงเก็บข้อมูล และลองใช้เครื่องมือการรวบรวมข้อมูลให้เป็นอย่างเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

3.4) เกิดการจัดการปัญหาและการพัฒนาชุมชนในอนาคต

3.5) เมื่อกระบวนการวิจัยเสร็จสิ้นทุกโครงการวิจัย ผลที่คาดว่าจะได้รับ อาจมีการพัฒนาต่อยอดโครงการวิจัยอย่างต่อเนื่องร่วมกับกลุ่มคนในชุมชน หลายฝ่าย หลายองค์กร และมีการยกระดับการทำงานที่สูงขึ้นหรือกว้างขึ้นทั้งในระดับเครือข่าย และขยายฐานหรือองค์ความรู้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่นอื่นๆ รวมไปถึง มีการเครื่องมือวิจัยเพื่อท้องถิ่นไปใช้ในการแก้ไขปัญหาอื่นๆ

6. โครงการที่ขอรับทุนสนับสนุนเพิ่มเติมภายใต้ทุนนวัตกรรมฯ รอบที่ 2 ของปีงบประมาณ 2559 มีจำนวน 4 โครงการ จาก 3 คณะ/วิทยาลัย ดังนี้

1) โครงการ การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อจัดการการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน : ภาควิชาศิลปนาฏศิลป์ อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม วิทยาลัยการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม

2) โครงการ การสร้างกระบวนการย้อมสีผ้าฝ้ายจากไม้ให้สีเชิงคุณภาพ พื้นที่ ตำบลพินาม อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

3) โครงการ การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของเกษตรกรเพื่อการพัฒนาการเกษตรของชุมชน : ภาควิชาการใช้พลังงานทางเลือกสำหรับลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม คณะเกษตรและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนครพนม

4) โครงการ การใช้ประโยชน์จากข้าวไทยสายพันธุ์ท้องถิ่นในจังหวัดนครพนมเพื่อผลิตเป็นโยเกิร์ตหมักเสริมโพรไบโอติกจากข้าว ตำบลธาตุพนมเหนือ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม คณะเกษตรและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนครพนม

ซึ่งจากการดำเนินการวิพากษ์ข้อเสนอโครงการรอบที่ 1 สรุปข้อเสนอแนะให้นักวิจัยปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอโครงการ ตลอดจนการนำกลับมาพิจารณาโครงการอีกรอบ สรุปสุดท้ายได้ 3 โครงการที่ผ่านเข้ามาถึงขั้นตอนการทำสัญญาทุนวิจัย โครงการที่ไม่ได้รับการอนุมัติคือ โครงการ การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อจัดการการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน : ภาควิชาศิลปนาฏศิลป์ อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม วิทยาลัยการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม เนื่องจากหัวหน้าโครงการมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาที่ต้องปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอโครงการแบบเร่งด่วน จึงไม่สามารถทำงานตามเงื่อนไขเวลาได้

ดังนั้น ปีงบประมาณ 2559 มีโครงการวิจัยที่จัดสรรไปทั้งสิ้น 8 โครงการ โดยแบ่งเป็นรอบที่ 1 จำนวน 5 โครงการ และ รอบที่ 2 จำนวน 3 โครงการ

3.2 สรุปผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย ภายใต้การดำเนินการโครงการ “นวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนม
สู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ” ประจำปีงบประมาณ 2559 รอบที่1 ระหว่าง วันที่ 1 พฤศจิกายน 2558 – 30 กันยายน 2559

ตารางสรุปผลการดำเนินงาน

ระยะเวลาการดำเนินงาน	กิจกรรม (ตาม TOR)	ผลที่คาดหวัง (ตาม TOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง
	การบริหารจัดการการวิจัยระดับต้นน้ำ			
พฤศจิกายน 2558	1. ประชุมคณะกรรมการบริหารงานวิจัย ระดับมหาวิทยาลัย ร่วมกับคณะกรรมการบริหารงานวิจัยของคณะต่าง ๆ เพื่อวางแผน และทำความเข้าใจต่อการดำเนินงาน โครงการ ตลอดจนกระตุ้นให้คณะเห็นความสำคัญของการทำงานวิชาการรับใช้สังคม อย่างต่อเนื่อง	- มีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการบริหารงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย เพื่อวางแผนและทำความเข้าใจต่อการดำเนินงานโครงการ ตลอดจนกระตุ้นให้คณะเห็นความสำคัญของการทำงานวิชาการรับใช้สังคม - มีคู่มือระบบกลไกและการบริหารงานวิจัย ระดับมหาวิทยาลัย	- มีการประชุมคณะกรรมการบริหารงานวิจัย ระดับมหาวิทยาลัย ร่วมกับคณะกรรมการบริหารงานวิจัยของคณะต่าง ๆ เพื่อวางแผนและทำความเข้าใจต่อการดำเนินงานโครงการ ตลอดจนกระตุ้นให้คณะเห็นความสำคัญของการทำงานวิชาการรับใช้สังคม	- คู่มือระบบกลไกและการบริหารงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย อยู่ในระหว่างดำเนินการ
พฤศจิกายน 2558	2. เปิดรับสมัครอาจารย์และบุคลากรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ	- มีอาจารย์และบุคลากรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ	- อาจารย์และบุคลากรมีความสนใจเข้าร่วมโครงการ	- เสร็จสิ้นการดำเนินการ
พฤศจิกายน 2558	3. ประกาศทุนวิจัยสายรับใช้สังคม	- ประกาศให้ทุนอุดหนุนการวิจัยสายรับใช้สังคม	- มีประกาศให้ทุนอุดหนุนการวิจัยสายรับใช้สังคม	- เสร็จสิ้นการดำเนินการ

ระยะเวลาการดำเนินงาน	กิจกรรม (ตาม TOR)	ผลที่คาดหวัง (ตาม TOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง
4 พฤศจิกายน 2558	4. จัดเวทีอบรมการออกแบบกระบวนการ พัฒนา โจทย์วิจัยและการเป็นวิทยากรดำเนินกระบวนการ (Facilitator) ให้กับหน่วยบริหารจัดการงานวิจัย ระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัย	- คณะ/วิทยาลัย ส่งนักวิจัยเข้าร่วม กระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยและ วิทยากรดำเนินงาน	- นักวิจัยเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยและ วิทยากรดำเนินงาน จำนวน 32 คน	- เสร็จสิ้นการดำเนินการ
11 มกราคม 2559	5. จัดเวทีพัฒนาโจทย์วิจัยสายรับใช้สังคมตามความต้องการของพื้นที่ 1) โจทย์จากพื้นที่ที่แต่ละคณะวิทยาลัยรับผิดชอบ (หน่วยบริหารจัดการระดับคณะเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาโจทย์วิจัย) 2) โจทย์ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด (การพัฒนาข้าวอินทรีย์) (หน่วยงานบริหารจัดการระดับมหาวิทยาลัย/สถาบันวิจัยและพัฒนารับผิดชอบ) 3) โจทย์ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด (การพัฒนาผ้าทอมือ) (หน่วยงานบริหารจัดการระดับมหาวิทยาลัย/สถาบันวิจัยและพัฒนารับผิดชอบ)	- หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง - คณะกรรมการหน่วยงานบริหารจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะ/วิทยาลัย - คณาจารย์และนักวิจัยที่สนใจร่วม พัฒนาโจทย์วิจัย - กลุ่มเกษตรกรที่เพาะปลูกข้าวอินทรีย์ - กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่แปรรูปข้าวอินทรีย์เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบที่หลากหลาย - กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่แปรรูปผ้าทอมือเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบที่หลากหลาย	- โจทย์และประเด็นการวิจัยข้าวอินทรีย์จากพื้นที่ และ ประเด็นผ้าทอมือ - คณะผู้วิจัยที่พัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย - เอกสารเชิงหลักการเกี่ยวกับผ้าทอมือ - นักวิจัยเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัย จำนวน ๓๕ คน	- เสร็จสิ้นการดำเนินการ
28 ธันวาคม 2558	6. จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการวิธีการเขียนเอกสารเชิงหลักการ (Concept Paper) และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	- คณะกรรมการหน่วยงานบริหารจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะ/วิทยาลัย	- นักวิจัยเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาวิธีการเขียนเอกสารเชิงหลักการ จำนวน 26 คน	- เสร็จสิ้นการดำเนินการ

ระยะเวลาการดำเนินงาน	กิจกรรม (ตาม TOR)	ผลที่คาดหวัง (ตาม TOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง
		- คณาจารย์และนักวิจัยที่สนใจร่วมพัฒนาการเขียนเอกสารเชิงหลักการ - กระบวนการแบบ (PAR) และ SWOT ในการวิเคราะห์		
25 มกราคม 2559	7. จัดเวทีเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเอกสารเชิงหลักการ	- ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาโครงการวิจัย	- จำนวนโครงการที่นำเสนอ ทั้งหมด 14 โครงการ ประกอบด้วย โครงการภายใต้โจทย์ยุทธศาสตร์จังหวัด นครพนม จำนวน 3โครงการ และโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่ (ABC) จำนวน 11 โครงการ	- เสร็จสิ้นการดำเนินการ
3 กุมภาพันธ์ 2559	8. ตั้งคณะกรรมการพิจารณาคุณภาพ กลั่นกรอง โครงการวิจัย	- ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาโครงการวิจัย	- จำนวนโครงการที่นำเสนอ ทั้งหมด 8 โครงการ ประกอบด้วย โครงการภายใต้โจทย์ยุทธศาสตร์จังหวัด นครพนม จำนวน 2โครงการ และโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่ (ABC) จำนวน 6 โครงการ	- เสร็จสิ้นการดำเนินการ
10 กุมภาพันธ์ 2559	9. ส่งโครงการวิจัยที่ผ่านการกลั่นกรองให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จากเครือข่าย คอบช. ประเมินคุณภาพโครงการเพื่อพิจารณาให้ทุน	- ผู้ทรงคุณวุฒิจากเครือข่าย คอบช. ประเมินคุณภาพโครงการเพื่อพิจารณาให้ทุน	- จำนวนโครงการที่นำเสนอ ทั้งหมด 6 โครงการ ประกอบด้วย โครงการ ภายใต้โจทย์ยุทธศาสตร์จังหวัดนครพนม จำนวน ๒ โครงการ และโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่ (ABC) จำนวน 4 โครงการ	- เสร็จสิ้นการดำเนินการ
24 กุมภาพันธ์ 2559	10. ประกาศให้ทุนแก่โครงการที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ	- มีประกาศให้ทุนแก่โครงการที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ	- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม ชื่อ โครงการวิจัย การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา รูปแบบการลดการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชของกลุ่ม เกษตรกร: กรณีศึกษากลุ่มผู้ปลูกยาสูบบ้านนายอ ต.นาแกม อ.เรณูนคร จ.นครพนม	- เสร็จสิ้นการดำเนินการ

ระยะเวลาการดำเนินงาน	กิจกรรม (ตาม TOR)	ผลที่คาดหวัง (ตาม TOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง
			- คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ชื่อโครงการวิจัย การออกแบบกระบวนการเรียนรู้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทใต้และการวัดผลอย่างมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านโพนจาน อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม - คณะวิทยาศาสตร์ ชื่อโครงการวิจัย การศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการฟื้นฟูทรัพยากรในป่าชุมชนด้วยการปลูกต้นกล้าเห็ดป่าเอคโตไมคอร์ไรซา ตำบลกุดตาไก้ อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม - คณะครุศาสตร์ ชื่อโครงการวิจัย การศึกษากระบวนการนำอัตลักษณ์ผ้าอ้อมครามสู่การสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่ม กรณีศึกษา: กลุ่มผู้ผลิตผ้าอ้อมครามบ้านโนนสะอาด ตำบลนาจัว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม - วิทยาลัยนาหว้า ชื่อโครงการวิจัย เครื่องแยกเมล็ดฝ้าย	
3 มีนาคม 2559	11. ดำเนินการทำสัญญาระหว่างมหาวิทยาลัยกับผู้ได้รับทุน	- มีการดำเนินการทำสัญญาระหว่างมหาวิทยาลัยกับผู้ได้รับทุน	- โครงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนารูปแบบการลดการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชของกลุ่มเกษตรกร: กรณีศึกษา กลุ่มผู้ปลูกยาสูบบ้านนายอ ต.นางาม อ.เรณูนคร จ.นครพนม - คณะ/วิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนี จำนวนเงิน ๑๖๘,๕๒๐ บาท - การออกแบบกระบวนการเรียนรู้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทใต้และการวัดผลอย่างมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านโพนจาน อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม	- เสร็จสิ้นการดำเนินการ

ระยะเวลาการดำเนินงาน	กิจกรรม (ตาม TOR)	ผลที่คาดหวัง (ตาม TOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง
			คณะ/วิทยาลัย ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จำนวนเงิน ๑๖๒,๘๒๗ บาท - การศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการฟื้นฟูทรัพยากรในป่าชุมชนด้วยการปลูกต้นกล้าเห็ดป่าเอคโตไมคอร์ไรซา ต่าบลกุดาไ้ อำเภอลำปาง จังหวัดนครพนม คณะ/วิทยาลัย วิทยาศาสตร์ จำนวนเงิน ๒๔๕,๐๐๐ บาท - การศึกษากระบวนการนำอัตลักษณ์ผ้าย้อมครามสู่การสร้างเสริมมูลค่าเพิ่ม กรณีศึกษา: กลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมครามบ้านโนนสะอาด ตำบลนาจัว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม คณะ/วิทยาลัย ครุศาสตร์ จำนวนเงิน ๑๘๐,๐๗๐ บาท - เครื่องแยกเมล็ดฝ้าย คณะ/วิทยาลัย นาหว้า จำนวนเงิน ๑๔๓,๔๔๐ บาท	
5 เมษายน 2559	12. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัยระดับต้นน้ำทั้งในระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัย	- จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนการบริหารจัดการงานวิจัยระดับต้นน้ำทั้งในระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ/วิทยาลัย	- มีการจัดการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดกลไกพัฒนางานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงนโยบายด้านการพัฒนาระบบและกลไกงานวิจัยของมหาวิทยาลัยนครพนม	- เสร็จสิ้นการดำเนินการ
วันที่ 8 มิถุนายน 2559	เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และติดตามความก้าวหน้าของงานวิจัย (1/2559)	- พัฒนานักวิจัย ระดับกลางน้ำ จากเวที จัด(ร่าง) รายงานความก้าวหน้า	ผู้เข้าร่วมการประชุม ประมาณ 50 คน อาทิ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ รศ.ดร.สุธีระประเสริฐสรรพ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผศ.ดร.อมร สุวรรณนิมิตร คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผศ.ดร.	1. นักวิจัยโครงการได้กรอบการดำเนินงานที่ชัดเจนขึ้น และมีความถูกต้อง 2. นักวิจัยได้หลักแนวคิด

ระยะเวลาการดำเนินงาน	กิจกรรม (ตาม TOR)	ผลที่คาดหวัง (ตาม TOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง
			ปรีชา อุตระกุล อดีตผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยนครพนม อ.สินี ช่วงฉ่ำ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ดร.จริยาภรณ์ อุ่นวงษ์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และน.ส.เบญจมาศ ตีระมาศ วณิช ผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วย ABC สกว. คณะผู้บริหาร อาจารย์และนักวิจัยมหาวิทยาลัยนครพนม นำโดย รศ.ดร. ประวิตร เอรารธรรม รักษาการอธิการบดีมหาวิทยาลัย นครพนม ดร.เชิดชัย โพธิ์ศรี รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยของ มหาวิทยาลัย อ.กัลยา มิชะมา รองผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยและพัฒนา สกว. นำโดย ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย เป็นการนำเสนอรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ของ ปีงบประมาณ 2558 และ (ร่าง) รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1 /2559 ซึ่งของปี 2559 เป็นการจัดรูปแบบ เป็นพีเลียง เป็นที่ปรึกษาให้กับนักวิจัย และได้ ข้อเสนอแนะส่งให้นักวิจัยแต่ละท่านปรับแก้แล้ว	หลักการ ในรูปแบบพีเลียง
วันที่ 21-22 กรกฎาคม 2559	เวทีการพัฒนา นักวิจัยรุ่นใหม่ "ประชุมระดมสมองสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่ ของ มหาวิทยาลัยนครพนม"	-ได้จัดเวทีพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ และ เวทีสัญจรงานวิจัยในระดับพื้นที่เพื่อ สร้างแรงจูงใจให้ชาวบ้าน และ นักวิชาการ รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาส ให้เกิดการเรียนรู้ข้ามชุมชน ข้ามพื้นที่ ข้ามสาขาวิชาชีพของนักวิจัย	ผู้เข้าร่วมประชุมมีประมาณ 30 คน และได้รับเกียรติจาก วิทยากรคือ รศ.ดร. เสมอ ถาน้อย รศ.ดร. จิรวัดน์ พิระสันต์ รายละเอียดของ กิจกรรมการจัดเวที ประกอบด้วย 1. จัดเสวนา ถ่ายทอดประสบการณ์การทำวิจัย ในวันที่ 21 กรกฎาคม 2559 2. เดินทางไปลงพื้นที่เพื่อหาโจทย์วิจัย พื้นที่ บ้านดอน	ในวันที่ 21 ก.ค 2559 เป็น การแชร์ประสบการณ์การ ทำวิจัยที่ประสบความสำเร็จ ของอาจารย์รศ.ดร. เสมอ ถาน้อย รศ.ดร. จิรวัดน์ ที่ ระสันต์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็น งานท่องเที่ยว เช่น R 12

ระยะเวลาการดำเนินงาน	กิจกรรม (ตาม TOR)	ผลที่คาดหวัง (ตาม TOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง
			แดง ต.ท่าบ่อสงคราม อ.ศรีสงคราม จ. นครพนม ในวันที่ 22 กรกฎาคม 2559 3. กิจกรรม Work shop หาโจทย์ร่วมกับชุมชน และการเขียน Concept Paper ในวันที่ 22 กรกฎาคม 2559	เป็นต้น และอาจารย์ได้แนะนำ การทำวิจัยเพื่อสังคม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในส่วนของการทำงานที่เกี่ยวกับนครพนม จะทำรูปแบบไหน ในเชิงวิชาการ โดยใช้แผ่นสติ๊กเกอร์ ในวันที่ 22 ก.ค 2559 เป็น work shop สถานที่คือ บ้านดอนแดง อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม ได้เห็นวิธีการในเบื้องต้นเพื่อหาโจทย์ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และนักวิจัย ที่ถนัดที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ ได้เรียนรู้วิธีจัดเวที การตั้งคำถามที่เปิดให้ชาวบ้านได้คิด นอกกรอบบ้าง
วันที่ 1 สิงหาคม 2559	เวที การนำเสนอ(ร่าง)โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ รอบที่ 2/2559	- เวทีเปิดรับข้อเสนอโครงการวิจัย รอบที่ 2 /2559 ภายใต้ทุน นวัตกรรมฯ เพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่สายรับใช้สังคม และแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ได้	ผู้เข้าร่วมนำเสนอ มีจำนวน 4 โครงการ 3 คณะ ดังนี้ 1. การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อจัดการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลหนองซน อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม เสนอโดย คณบดี ดร.ธีรต์ม์ พิริยะพลิน	

ระยะเวลาการดำเนินงาน	กิจกรรม (ตาม TOR)	ผลที่คาดหวัง (ตาม TOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง
			คณะวิทยาลัการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม 2. การสร้างกระบวนการย้อมสีผ้าฝ้ายจากไม้ให้สีเชิงคุณภาพ โดย ดร.บัณฑิต บุญขาว คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม 3. การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของเกษตรกรเพื่อการพัฒนาการเกษตรของชุมชน : กรณีศึกษาการใช้พลังงานทางเลือกสำหรับลดต้นทุนการผลิตหอมแบ่งของเกษตรกรตำบลบ้านกลาง อำเภอมือเมือง จังหวัดนครพนม โดย อาจารย์ พูลทวี ศรพรหม คณะเกษตรและเทคโนโลยี 4. การใช้ประโยชน์จากข้าวไทยสายพันธุ์ท้องถิ่นในจังหวัดนครพนม เพื่อผลิตเป็นโยเกิร์ตหมักจากข้าว	
วันที่ 6-8 กันยายน 2559	เวที การนำเสนอรายงานความก้าวหน้า รอบ 4 เดือน และ นำเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนสนับสนุนภายใต้โครงการนวัตกรรมรอบที่ 2/2559	-จัดเวทีรายงานความก้าวหน้า โครงการวิจัยรอบ 3 เดือน 6 เดือน ซึ่งอยู่ในระดับกลางน้ำ	- ในปี 2559 นำเสนอทั้งรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 และนำเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนสนับสนุน รอบที่ 2 /2559 ผลการดำเนินงาน	
28 กันยายน 2559	เวที การนำเสนอรายงานความก้าวหน้า รอบ -6 เดือน และ นำเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนสนับสนุนภายใต้โครงการนวัตกรรมรอบที่ 2/2559	จัดเวทีรายงานความก้าวหน้า โครงการวิจัยรอบ 6 เดือน ซึ่งอยู่ในระดับกลางน้ำ	ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน และทุกโครงการเข้าร่วมนำเสนอ ผลงาน	
20กุมภาพันธ์ 2560	เวที การนำเสนอรายงานฉบับสมบูรณ์	จัดเวทีรายงานความก้าวหน้า โครงการวิจัยรอบ รายงานฉบับ	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ที่มาจาก สกว. และ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และผู้ทรงคุณวุฒิภายใน 1 ท่าน	

ระยะเวลาการดำเนินงาน	กิจกรรม (ตาม TOR)	ผลที่คาดหวัง (ตาม TOR)	ผลที่เกิดขึ้นจริง	คำชี้แจง
		สมบูรณ์	คือ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา และทุกโครงการเข้าร่วมนำเสนอผลงาน	

ตาราง 3-3 โครงการนวัตกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนมสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2559

คำสรุป		ตัวบ่งชี้	แหล่ง/วิธีพิสูจน์	เงื่อนไขหรือข้อกำหนดเบื้องต้น
จุดมุ่งหมาย	-พัฒนางานวิจัย เพื่อตอบโจทย์ของพื้นที่ และขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง -สร้างนักวิจัยหน้าใหม่สายรับใช้สังคมให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ผ่านโครงการนวัตกรรม ฯ	-จำนวนโครงการผ่านการทำสัญญารับทุนสนับสนุน Grant -จำนวนนักวิจัยหน้าใหม่สายรับใช้สังคมให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ผ่านโครงการนวัตกรรม ฯ	ดูจากโครงการที่ผ่านการทำสัญญารับทุนสนับสนุน Grant	-มีการติดตามกระบวนการพัฒนานักวิจัยหน้าใหม่ -ติดตามการดำเนินกิจกรรมของนักวิจัย เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
วัตถุประสงค์ของโครงการ	1. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมโครงการวิจัยที่สามารถตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการเพื่อการพัฒนาพื้นที่จังหวัดนครพนมอย่างต่อเนื่อง 2. เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิชาการและงานวิจัยของมหาวิทยาลัยและของคณะ/วิทยาลัย ให้มีความเข้มแข็งและเกื้อหนุน ส่งเสริมการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่องและเกิดกลุ่มวิจัยในประเด็นสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และความต้องการของจังหวัด อันจะเป็นพื้นฐานที่จะจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทางต่อไปในอนาคต	1.จำนวนโครงการที่ลงพื้นที่ในการพัฒนาโจทย์จนผ่านการคัดกรองสุดท้ายได้ทำสัญญารับทุนสนับสนุน Grant 2.เกิดหน่วยงานหรือส่วนงาน ที่สนับสนุนการทำวิจัยที่เป็นรูป ธรรม ระดับคณะ/วิทยาลัยขึ้นอย่างชัดเจน 3. จำนวนนักวิจัยหน้าใหม่สายรับใช้สังคมให้มีคุณภาพและมี	1. ดูจากสัญญาทุน 2. ดูจากโครงสร้างของคณะ/วิทยาลัย ที่เกิดการเปลี่ยนแปลง 3.ดูจากโครงการที่เสนอและผ่านการคัดกรอง	1. โครงการที่ได้รับการสนับสนุนทุนต้อง สามารถตอบโจทย์พื้นที่ได้ และมีความเป็นไปได้ที่จะแก้ไข ปัญหาได้สำเร็จ สุดท้ายต้องเกิดการเปลี่ยนแปลง 2. โครงสร้างงานวิจัยในระดับคณะ/วิทยาลัย ต้องมีการแบ่งงานกันอย่างชัดเจน ผลักดันให้อาจารย์ นักวิจัย บุคลากรในสังกัด เกิดการพัฒนาด้านงานวิจัย โดยการสนับสนุนทุน และมีระเบียบบังคับสำหรับภาระงานของอาจารย์ในสังกัด ด้านการวิจัยอย่างชัดเจน 3. นักวิจัยหน้าใหม่สายรับใช้สังคมที่ได้รับทุน ต้องเ

คำสรุป		ตัวบ่งชี้	แหล่ง/วิธีพิสูจน์	เงื่อนไขหรือข้อกำหนดเบื้องต้น
	3. เพื่อเปิดโอกาสและสนับสนุนคณาจารย์และนักวิจัยให้พัฒนางานวิชาการและงานวิจัยให้สอดคล้อง กับ ศักยภาพและความต้องการของพื้นที่อย่างต่อเนื่อง 4. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยนครพนม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ องค์กรชุมชน ภาคผู้ประกอบการและภาคการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง	ประสิทธิภาพ ผ่านโครงการนวัตกรรม ฯ 4. จำนวนเครือข่ายในการทำงานเชิงพื้นที่ 1. ร้อยละของอาจารย์และนักวิจัยรุ่นใหม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพการทำงานวิจัยเชิงพื้นที่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 2. มีจำนวนงานวิจัยที่บูรณาการด้านการเรียน การสอนและการลงพื้นที่เพื่อหาโจทย์ชุมชน 3. ผลงานวิจัย และผลิตผลงานวิชาการเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของโครงการวิจัย 4. จำนวนภาคีเครือข่ายการพัฒนาในระดับพื้นที่และตามประเด็นปัญหาหรือประเด็นความต้องการพัฒนา	- ดูจากจำนวนอาจารย์ที่เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย และเป็นผู้ร่วมในโครงการวิจัย - ตรวจสอบเบื้องต้นตั้งแต่ขั้นตอนการส่งข้อเสนอโครงการ โดยมีการระบุรายวิชาที่จะบูรณาการสู่การเรียนการสอน - ติดตามผลงานจากอาจารย์ที่ได้รับโครงการวิจัยระยะสุดท้ายของการดำเนินการ และติดตามต่อเนื่องไปอีก 1 ปี - ตรวจสอบในขั้นตอนของข้อเสนอโครงการที่ต้องมีการระบุหน่วยงานร่วมในโครงการวิจัย	ทุนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตาม TOR และเกิดผลงานขึ้น 4. เครือข่ายที่เข้ามาร่วมต้องมีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ แก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ได้ - มีการกำหนดไว้ตั้งแต่ขั้นตอนการประกาศทุน และ - ติดตามการดำเนินกิจกรรมของนักวิจัย เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง
ผลงาน	1. ชุดความรู้และนวัตกรรมของการขับเคลื่อนงานวิจัย	1. จำนวนชุดความรู้	1. ตรวจสอบ จากการรายงานผล และ	หน่วยบริหารงานวิจัย (สถาบันวิจัยและพัฒนา) ใช้

คำสรุป		ตัวบ่งชี้	แหล่ง/วิธีพิสูจน์	เงื่อนไขหรือข้อกำหนดเบื้องต้น
	เชิงพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหา หรือเพื่อพัฒนาพื้นที่ โดยภาคีการพัฒนาพื้นที่ทุกภาคส่วน เช่น ชุมชนความรู้ในการวิจัยและการแก้ปัญหาของพื้นที่และชุดความรู้ตามยุทธศาสตร์ 2. ภาคีการพัฒนาพื้นที่ทุกภาคส่วนได้พัฒนาศักยภาพพร้อมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน อันนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและสังคมที่ยั่งยืน 3. การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีพัฒนาพื้นที่ ทั้งบุคลากร งบประมาณ และกิจกรรม/โครงการของหน่วยงาน เพื่อดำเนินงานวิจัยร่วมกัน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ให้เข้มแข็ง ยั่งยืน 4. มหาวิทยาลัยนครพนมได้ทำหน้าที่ในฐานะมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ควบคู่กับการเป็นหนึ่ง ในมหาวิทยาลัยชั้นนำในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง	และนวัตกรรมของการขับเคลื่อนงานวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหา หรือเพื่อพัฒนาพื้นที่ โดยภาคีการพัฒนาพื้นที่ทุกภาคส่วน เช่น ชุมชนความรู้ในการวิจัยและการแก้ปัญหาของพื้นที่และชุดความรู้ตามยุทธศาสตร์ 2. เกิดการบูรณาการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ร่วมกับภาคีทุกภาคส่วน 3. ร้อยละความสำเร็จในการขับเคลื่อนกิจกรรมสนับสนุนงานวิจัยรับใช้สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ 4. ระบบบริหารจัดการงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะ สามารถรองรับการทำงานวิจัยสายรับใช้สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ	โครงการ 2. จากการรายงานความก้าวหน้าของโครงการ และ final report 3. จากโครงสร้างงานวิจัยระดับคณะ/วิทยาลัยที่เปลี่ยนแปลง	วิธีการพัฒนางานวิจัยควบคู่กับพัฒนานักวิจัยหน้าใหม่สายรับใช้สังคม โดยมุ่งเน้นที่ผลงาน
ปัจจัยและ กิจกรรม	1) ปัจจัยที่ใส่เข้าไป (Input) ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมทีมวิจัยระดับคณะ/วิทยาลัย 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ การติดตามและสรุปผลของข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูล	1) การพัฒนาคน 2) การพัฒนาองค์ความรู้ 3) เกิดการพัฒนาเครือข่าย	1.จากรายงานความก้าวหน้า 2. จากการดำเนินกิจกรรม 3.จากการติดตามงานของหน่วยบริหารงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย	ได้โครงการที่ถูกต้องและมีคุณภาพ จากการคัดกรองของผู้ทรงคุณวุฒิในหลายเวที

คำสรุป	ตัวบ่งชี้	แหล่ง/วิธีพิสูจน์	เงื่อนไขหรือข้อกำหนดเบื้องต้น
	ร่วมกันกับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน เสริมหนุนงานวิจัยเพื่อชุมชนท้องถิ่นเป็นระยะ ขายนักวิจัยระดับมหาวิทยาลัยและชุมชน ตลอดจนกลไกการจัดการปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) เกิดการจัดการปัญหาและการพัฒนาชุมชนในอนาคต 5) เมื่อกระบวนการวิจัยเสร็จสิ้นทุกโครงการวิจัย ผลที่คาดว่าจะได้รับอาจมีการพัฒนาต่อยอดโครงการวิจัยอย่างต่อเนื่องร่วมกับกลุ่มคนในชุมชน หลายฝ่าย หลายองค์กร และมีการยกระดับการทำงานที่สูงขึ้นหรือกว้างขึ้นทั้งในระดับเครือข่าย และขยายฐานหรือองค์ความรู้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่นอื่น ๆ รวมไปถึงมีการเครื่องมือวิจัยเพื่อท้องถิ่นไปใช้ในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ		

ตาราง 3-3 โครงการนวัตกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนมสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2559

รหัสโครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมลล์	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน/ สถานการณ์ดำเนินงาน ตาม TOR	จำนวนนักวิจัย /สาขา/ประสบการณ์	บทความ เผยแพร่/ สถานที่	การนำผลงาน ไปใช้ ประโยชน์ พร้อมรูปภาพ
Abc 01/2559	โครงการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนารูปแบบการลด การใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช ของกลุ่มเกษตรกร: กรณีศึกษากลุ่มผู้ปลูกยาสูบ บ้านนายอ ต.นางาม อ.เรณู นคร จ.นครพนม	ผศ.เจริญชัย หมิ่นห่อ โทรศัพท์: 089-4191901 อีเมลล์ : Charoenchai19@gmail.com	วิทยาลัย พยาบาล บรมราชชนนี มหาวิทยาลัย ถัยนครพนม	3 มีนาคม 2559 ถึง 2 มีนาคม 2560	168,520	1.secondary data 2.Focus group discussion 3.indept interview 4.observe 5.เจาะเลือดประเมินสาร ตกค้างในเลือด ผลจากการดำเนิน กิจกรรม : 1.ข้อมูลพื้นฐานของ ชุมชนบ้านนายอ เกี่ยวกับข้อมูลประชากร ภูมิศาสตร์ ภาวะสุขภาพ ของประชาชน 2.รายละเอียดของ เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ บ้านนายอ	-นักวิจัยจำนวน7 คน มีความเชี่ยวชาญใน สาขาต่อไปนี้ 1. พยาบาลศาสตร์ จำนวน 6 คน 2.สาธารณสุขศาสตร์ จำนวน 1 คน -ประสบการณ์ใน งานวิจัยเฉลี่ย 1-3 ปี	☒	☒

รหัส โครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมลล์	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน/ สถานการณ์ดำเนินงาน ตาม TOR	จำนวนนักวิจัย /สาขา/ประสบการณ์	บทความ เผยแพร่/ สถานที่	การนำผลงาน ไปใช้ ประโยชน์ พร้อมรูปภาพ
						เกี่ยวกับชนิด ปริมาณ ของสารเคมีที่เกษตรกร แต่ละครัวเรือนใช้ในการ ปลูกยาสูบ 3.กระบวนการในการ ปลูกยาสูบ การดูแล รักษา ต้นยาสูบ 4.กระบวนการในการ เก็บเกี่ยวใบยาสูบ การ เก็บรักษาเพื่อรอ จำหน่าย			
Abc 02/2559	การออกแบบกระบวนการ เรียนรู้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทโส้ และการวัดผลอย่างมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านโพนจาน อ. โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม	นางสาวอานันท์นิตย์ มโนรมย์ โทรศัพท์: 088-3782892 อีเมลล์ : arnunnit@hotmail.com	คณะศิลป ศาสตร์และ วิทยาศาสตร์	3 มีนาคม 2559 ถึง 2 มีนาคม 2560	162,827	1. ศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับบริบทพื้นที่และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. การลงพื้นที่เก็บข้อมูล และสังเกตการณ์อย่างมี ส่วนร่วม โดยหลักๆได้ ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) นอกจากนี้	นักวิจัยจำนวน4 คน มี ความเชี่ยวชาญใน สาขาต่อไปนี้ 1.สาขาสถาปัตยกรรม เพื่อการสื่อสาร จำนวน 1 คน 2. สาขาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา จำนวน 2 คน	☒	☒

รหัส โครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมลล์	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน/ สถานการณ์ดำเนินงาน ตาม TOR	จำนวนนักวิจัย /สาขา/ประสบการณ์	บทความ เผยแพร่/ สถานที่	การนำผลงาน ไปใช้ ประโยชน์ พร้อมรูปภาพ
						ยังสัมภาษณ์ชาวบ้าน โพนจานอีกจำนวนหนึ่ง เพื่อเก็บข้อมูลบริบทของ พื้นที่ ปัญหาและ ศักยภาพของชุมชน 3. จัดเวทีระดมสมอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อ เก็บข้อมูลและตรวจสอบ ข้อมูลทุนสังคม วัฒนธรรม โดยได้มีการ จัดเวทีจำนวน 2 ครั้งที่ วัดโพธิ์ทราย บ้านโพน จาน ประกอบด้วย ชาวบ้านโพนจาน ภาคิ เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง จำนวน 25 คน คือ พระสงฆ์ ปราชญ์ ชาวบ้าน ครู วัฒนธรรม อำเภอ ซึ่งประเด็นใน การเก็บข้อมูล	3. วัฒนธรรมศึกษา จำนวน 1 คน -ประสบการณ์ใน งานวิจัยเฉลี่ย 1-3 ปี		

รหัส โครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมลล์	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน/ สถานการณ์ดำเนินงาน ตาม TOR	จำนวนนักวิจัย /สาขา/ประสบการณ์	บทความ เผยแพร่/ สถานที่	การนำผลงาน ไปใช้ ประโยชน์ พร้อมรูปภาพ
						ประกอบด้วย 1) ประวัติศาสตร์ชุมชน ชน โดยเน้นความเป็นมา และการพัฒนาของ ชุมชน การใช้ประโยชน์ พื้นที่ สถานที่สำคัญ การ ประกอบอาชีพและ ทรัพยากรของชุมชน 2)ทุนสังคม โดยเน้น ศึกษาระบบเครือญาติ และสายตระกูล เครือข่ายและกลุ่มต่างๆ ในชุมชน 3) ทุนวัฒนธรรม โดย เน้นศึกษาภูมิปัญญา บุญประเพณี และความ เชื่อ สำหรับวิธีการ ดำเนินการนั้นได้แบ่ง ออกเป็น 3 กลุ่มย่อย			

รหัส โครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมลล์	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน/ สถานการณ์ดำเนินงาน ตาม TOR	จำนวนนักวิจัย /สาขา/ประสบการณ์	บทความ เผยแพร่/ สถานที่	การนำผลงาน ไปใช้ ประโยชน์ พร้อมรูปภาพ
						ตามประเด็น คือ 1) กลุ่มประวัติศาสตร์ 2) กลุ่มสายตระกูลและ เครือข่าย 3) กลุ่มภูมิ ปัญญา บุญประเพณี ความเชื่อ ซึ่งเครื่องมือที่ ใช้ประกอบด้วยแผนผัง ชุมชน แผนผังสาย ตระกูล แผนผังปฏิทิน ชุมชน แผนผังโครงสร้าง องค์กร แผนผัง ประวัติศาสตร์ชุมชน ผลจากการดำเนิน กิจกรรม คือทราบ ข้อมูล ดังนี้ 1) กลุ่มประวัติศาสตร์ 2) กลุ่มสายตระกูลและ เครือข่าย 3) กลุ่มภูมิ ปัญญา บุญประเพณี			

รหัสโครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมลล์	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน/ สถานการณ์ดำเนินงาน ตาม TOR	จำนวนนักวิจัย /สาขา/ประสบการณ์	บทความ เผยแพร่/ สถานที่	การนำผลงาน ไปใช้ ประโยชน์ พร้อมรูปภาพ
						ความเชื่อ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแผนผังชุมชน แผนผังสายตระกูล แผนผังปฏิทินชุมชน แผนผังโครงสร้างองค์กร แผนผังประวัติศาสตร์ชุมชน ซึ่งเนื้อหาที่ได้ประกอบด้วย			
Abc 03/2559	การศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการฟื้นฟูทรัพยากรในป่าชุมชนด้วยการปลูกต้นกล้าเห็ดป่าเอคโตไมคอร์ไรซา ต.กุดาไก่อ.ปลาปาก จ.นครพนม	ดร.วุฒิชัย กันนุฬา โทรศัพท์: 088-3782892 อีเมลล์ : Gunnula.w@gmail.com	วิทยาศาสตร์	3 มีนาคม 2559 ถึง 2 มีนาคม 2560	245,000	1. จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การฟื้นฟูป่าชุมชนด้วยพันธุ์ไม้โครงสร้างและเห็ดป่าเอคโตไมคอร์ไรซา 2. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำ GIS ของการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าชุมชน 3. การเตรียมต้นกล้าไม้ป่าที่มีเชื้อเห็ดป่าเอค	นักวิจัยจำนวน 5 คน มีความเชี่ยวชาญในสาขาต่อไปนี้ 1.ชีววิทยา จำนวน 1 คน 2. จุลชีววิทยา และราวิทยา อนุกรมวิธานของรา ไมคอร์ไรซา จำนวน 1 คน 3.ฟิสิกส์ จำนวน 1 คน 4. เคมี จำนวน 1 คน	☒	☒

รหัส โครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมลล์	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน/ สถานการณ์ดำเนินงาน ตาม TOR	จำนวนนักวิจัย /สาขา/ประสบการณ์	บทความ เผยแพร่/ สถานที่	การนำผลงาน ไปใช้ ประโยชน์ พร้อมรูปภาพ
						โตไม้คอร์ไรซา สำหรับ เป็นต้นแม่พันธุ์เพื่อปลูก กับกล้าไม้ในแปลงเพาะ 4. การประชุมร่วมกับ ชุมชนเพื่อวางแผนการ ปลูกป่าร่วมกับชุมชน 5. การเตรียมพื้นที่แปลง สาธิตและเก็บข้อมูล สภาพแวดล้อม ผลจากการดำเนิน กิจกรรม : 1.ทราบ บริบทพื้นที่ 2. ทราบ ข้อมูลการเปลี่ยนแปลง ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อ เตรียมจัดเก็บข้อมูลด้วย ระบบ GIS 3.ได้พื้นที่จากการจัด ประชุม ปรีกษาหารือกับ ภาคีและชาวบ้าน	5. นายก อบต. ท้องถิ่น -ประสบการณ์ใน งานวิจัยเฉลี่ย 1-5 ปี		
Abc	การศึกษากระบวนการนำ	ดร.เกรียงไกร ผาสุตตะ	ครุศาสตร์	3 มีนาคม	180,070	1. ประชุมทีมนักวิจัย	นักวิจัยจำนวน3คน	☒	☒

รหัส โครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมลล์	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน/ สถานการณ์ดำเนินงาน ตาม TOR	จำนวนนักวิจัย /สาขา/ประสบการณ์	บทความ เผยแพร่/ สถานที่	การนำผลงาน ไปใช้ ประโยชน์ พร้อมรูปภาพ
04/2559	อัตลักษณ์ผ้าย้อมครามสู่การ สร้างสรรค์มูลค่าเพิ่ม กรณีศึกษากลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อม ครามบ้านโนนสะอาด ต.นาจัว อ.นาหว้า จ.นครพนม	โทรศัพท์: 085-4556789 อีเมลล์ : kriangkraiipu@gmail.com		2559 ถึง 2 มีนาคม 2560		เพื่อวางแผนการเก็บ รวบรวมข้อมูล 2. ทบทวนวรรณกรรมที่ เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้าง มูลค่าสินค้าและความ น่าเชื่อถือ แนวคิดเชิงกล ยุทธ์ของการสร้าง แบรนด์ และองค์ความรู้ ด้านการทอผ้าคราม 3.จัดทำเครื่องมือวิจัย 4. แจกแบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลกับ เกษตรกรผู้ผลิตผ้าย้อม คราม 5.สัมภาษณ์ สันทนา กลุ่มและสังเกตรูปแบบ และวิธีการผลิตผ้าย้อม ครามในแต่ละขั้นตอน	มีความเชี่ยวชาญใน สาขาต่อไปนี้ 1.สาขาสังคมศึกษา จำนวน 2 คน 2. สาขาเกษตรศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ จำนวน 1 คน -ประสบการณ์ใน งานวิจัยเฉลี่ย 1-5 ปี	การ ประชุม วิชาการ วัฒนธรรม แห่งชาติ วัฒนธรรม ครั้งที่ 7 บทความ : ทุนทาง วัฒนธรรม กับการ ยกระดับ คุณภาพ สินค้าของ กลุ่ม เกษตร ผู้ผลิตผ้า ย้อมคราม อ.นาหว้า จ.	

รหัส โครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมลล์	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน/ สถานการณ์ดำเนินงาน ตาม TOR	จำนวนนักวิจัย /สาขา/ประสบการณ์	บทความ เผยแพร่/ สถานที่	การนำผลงาน ไปใช้ ประโยชน์ พร้อมรูปภาพ
						ผลจากการดำเนิน กิจกรรม: 1. ทีมนักวิจัย มีความเข้าใจและทราบ ถึงบทบาท หน้าที่ของ แต่ละคนในการ ดำเนินงานของแต่ละ กิจกรรม รวมทั้งทำให้ ทีมวิจัยทุกคนทราบถึง แผนการดำเนินงาน ตลอดโครงการ 2. มีการทบทวนเอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กับวิธีการสร้างมูลค่า สินค้าและความ น่าเชื่อถือแนวคิดเชิงกล ยุทธ์ของการสร้างแบ รน์ และองค์ความรู้ ด้านการทอผ้าคราม ใน ประเด็นต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง เช่น ปฏิทิน		นครพนม	

รหัส โครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมลล์	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน/ สถานการณ์ดำเนินงาน ตาม TOR	จำนวนนักวิจัย /สาขา/ประสบการณ์	บทความ เผยแพร่/ สถานที่	การนำผลงาน ไปใช้ ประโยชน์ พร้อมรูปภาพ
						กิจกรรมการผลิตคราม ในวงรอบปีของชุมชน ปฏิทินการผลิตเส้นใย เพื่อเข้าสู่กระบวนการ ผลิตผ้าย้อมคราม ลวดลายหมัดหมี่ที่มีอยู่ ในชุมชน 3. ดำเนินการสร้าง เครื่องมือดังนี้ 1.แบบสัมภาษณ์ เกษตรกรผู้ผลิตผ้าย้อม ครามซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน 1)ข้อมูลบริบทชุมชน 2)ข้อมูลบริบทการผลิต ผ้าย้อมคราม 3)องค์ความรู้ด้าน ลวดลายผ้าประเภท ต่างๆ ในชุมชนและ 4)รวบรวมองค์ความรู้			

รหัส โครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมลล์	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน/ สถานการณ์ดำเนินงาน ตาม TOR	จำนวนนักวิจัย /สาขา/ประสบการณ์	บทความ เผยแพร่/ สถานที่	การนำผลงาน ไปใช้ ประโยชน์ พร้อมรูปภาพ
						ด้านอัตลักษณ์ลวดลาย ผ้าย้อมคราม 2. ประเด็นคำถาม สนทนากลุ่มและการ สัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้ ประเด็นคำถามการ สนทนากลุ่มการ สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในชุมชน ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน และ กลุ่มตัวแทนชาวบ้าน เกษตรกรผู้ผลิตผ้าย้อม คราม โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1. ข้อมูลบริบทชุมชน 2. ข้อมูลบริบทการผลิตผ้า ย้อมคราม 3. องค์ ความรู้ด้านลวดลายผ้า ประเภทต่างๆ ในชุมชน			

รหัส โครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมลล์	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน/ สถานการณ์ดำเนินงาน ตาม TOR	จำนวนนักวิจัย /สาขา/ประสบการณ์	บทความ เผยแพร่/ สถานที่	การนำผลงาน ไปใช้ ประโยชน์ พร้อมรูปภาพ
						4. องค์ความรู้ด้านอัต ลักษณ์ลวดลายผ้าย้อนม คราม			
Abc 05/2559	เครื่องแยกเมล็ดฝ้าย	นายสุพัศ โคตรผาย โทรศัพท์: 081-0617227 093-5212726 อีเมลล์ : Supus_k@hotmail.com	วิทยาลัย นาหว้า	3 มีนาคม 2559 ถึง 2 มีนาคม 2560	143,440	1. จากการลงพื้นที่ สอบถามกลุ่มผู้ทอผ้าใน เรื่องราคาเครื่องจักรที่ กลุ่มยอมรับได้ประมาณ ไม่เกิน 5,000บาท ต่อ กลุ่ม 2.ช่วงเวลาในการทอ ฝ้าย ปลายเดือน พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์(หลังฤดูเก็บ เกี่ยว)ประมาณ 3เดือน ครั้งซึ่งปริมาณต่อครั้ง เฉลี่ยประมาณ 5-10 กิโลกรัมต่อคน และ ระยะเวลาที่รอได้ ไม่ เกิน 30-60 นาทีต่อคน 3. ทางทีมนักวิจัย ได้ทำ	นักวิจัยจำนวน8คน มีความเชี่ยวชาญใน สาขาต่อไปนี้ 1.สาขาไฟฟ้า 2. สาขาสังคม 3. สาขาพลังงาน 4. บัญชี 5.นายก อบต.ทองถิ่น -ประสบการณ์ใน งานวิจัยเฉลี่ย 1-5 ปี	☒	☒

รหัส โครงการ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ โทรศัพท์/อีเมลล์	สังกัด/คณะ	ระยะเวลา (ตั้งแต่...ถึง)	งบประมาณ	ผลการดำเนินงาน/ สถานการณ์ดำเนินงาน ตาม TOR	จำนวนนักวิจัย /สาขา/ประสบการณ์	บทความ เผยแพร่/ สถานที่	การนำผลงาน ไปใช้ ประโยชน์ พร้อมรูปภาพ
						การออกแบบและสร้าง เครื่องเพื่อทดลองใช้งาน เรียบร้อยแล้ว ผลลัพธ์ที่ได้จากการ ดำเนินกิจกรรม : 1. ได้ข้อมูลที่สามารถ นำมาออกแบบเครื่องอิว ฝายได้ จากการมีส่วน ร่วมของชุมชน			

โครงการที่ขอรับทุนสนับสนุนเพิ่มเติมภายใต้ทุนนวัตกรรมฯ รอบที่ 2 ของปีงบประมาณ 2559 มีจำนวน 3 โครงการ ได้แก่

- 1) โครงการ การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อจัดการการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน : กรณีศึกษาตำบลหนองชน อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม วิทยาลัยการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม
- 2) โครงการ การสร้างกระบวนการย้อมสีผ้าฝ้ายจากไม้ให้สีเชิงคุณภาพ พื้นที่ ตำบลพิมาน อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
- 3) โครงการ การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของเกษตรกรเพื่อการพัฒนาการเกษตรของชุมชน : กรณีศึกษาการใช้พลังงานทางเลือกสำหรับลดต้นทุนการผลิตหอมแบ่งของเกษตรกรตำบลบ้านกลาง อำเภอมือ จังหวัดนครพนม คณะเกษตรและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนครพนม

อยู่ระหว่างการดำเนินการ โดยได้รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1 ไป เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2560

3.3 สรุปองค์ความรู้และการเปลี่ยนแปลงจากโครงการวิจัย ระยะที่ 2 (ปีงบประมาณ 2559)

1. โครงการวิจัยเรื่อง การวิจัยทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้ออย่างมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาบ้านโพนจาน ตำบลโพนจาน อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

(บริบทเพิ่มเติม) พบว่า

- ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทยที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตของความทันสมัย (Crisis of Modernity) ส่งผลให้หลายกลุ่มชาติพันธุ์ประสบกับวิกฤตอัตลักษณ์ (Crisis of Identity) เกิดความไม่มั่นใจในตัวตนและห่วงกังวลเมื่อปะทะสังสน์กับวัฒนธรรมใหม่ๆ

- ชาวโสบ้านโพนจานนี้ได้รับบทบาทสำคัญในฐานะตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในจังหวัดนครพนม มีบุคคล กลุ่ม องค์กรและผู้เกี่ยวข้องได้พยายามในการอนุรักษ์และฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ไทลื้อมาตามลำดับ นับตั้งแต่พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา แต่ก็ยังประสบอุปสรรคปัญหา การขาดการมีส่วนร่วม การขาดกลไกในการรื้อยัดและเชื่อมโยงผู้คนในชุมชน การขาดกระบวนการหนุนเสริมให้การขับเคลื่อนดำเนินไปอย่างเป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง ส่งผลให้กระบวนการทำงานขาดประสิทธิภาพและไม่มีความยั่งยืน

- จากการศึกษาเชิงสำรวจเบื้องต้นพบว่าชุมชนบ้านโพนจานมีความรู้มรดกของทุนสังคมและทุนวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะสอดคล้องกับบริบทและประวัติศาสตร์ (Historical Particularism) ของตนเอง โดยมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นและมีคุณค่าหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูด ดนตรี การละเล่น ภูมิปัญญาการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพร และการทอผ้า เป็นต้น (วิทยาลัยสงฆ์จังหวัดนครพนม, 2554)

- มีพิธีกรรมความเชื่อผี (Animism) คือ การรำผีทั้งบั้ง พิธีกรรมชางกะมุด และพิธีกรรมแข่งเซ่นนาม (พิธีเหยา) ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของชาวโสบ้านโพนจานที่แตกต่างจากชาวไทลื้อที่อื่น

- ชุมชนยังมีพิพิธภัณฑ์ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณวัดโพธาราย โดยเก็บรักษาและจัดแสดงโบราณวัตถุและวัตถุทางชาติพันธุ์ต่างๆ อีกทั้งยังมีระบบเครือข่าย การนำถือผีสายตระกูลที่เข้มแข็ง ซึ่งทุนเหล่านี้หากสามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพจะสามารถนำมาใช้ขับเคลื่อนกระบวนการฟื้นฟูและสร้างอัตลักษณ์ของชาวไท้ที่เข้ากับบริบทของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งสามารถต่อยอดไปสู่การสร้างเครื่องมือและกลไกในการพัฒนาชุมชนที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่างๆ ในมิติที่หลากหลายต่อไปได้

การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้โครงการ โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) การศึกษากระบวนการเรียนรู้ กระบวนการถ่ายทอดทุนสังคมวัฒนธรรมของชาวไท้บ้านโพธารายอย่างมีส่วนร่วม 2) การศึกษาและออกแบบกระบวนการเรียนรู้อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไท้บ้านโพธาราย อย่างมีส่วนร่วม 3) การวัดผลและประเมินความสำเร็จจากการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไท้บ้านโพธาราย ตำบลโพธาราย อำเภอโพธาราย จังหวัดนครพนม อย่างมีส่วนร่วม ประกอบด้วยชาวบ้านโพธาราย ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ ราษฎร-ท้องถิ่น ครู เยาวชน และ ชาวบ้านและภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการ 12 หน่วยงาน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลโพธาราย องค์การบริหารส่วนตำบลนาหัวบ่อ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ องค์การบริหารส่วนตำบลนาใน โรงเรียนโพธาราย วิทยาลัยโพธาราย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองนางเลิง โรงเรียนโพธารายราษฎร์พัฒนา ประธานสภาวัฒนธรรม โรงพยาบาลตำบลโพธาราย ผู้นำชุมชนตำบลโพธาราย

จากการดำเนินการโครงการทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่และกระบวนการทำงานระหว่างนักวิจัยกับภาคีเครือข่าย ซึ่งมีผลลัพธ์จากกิจกรรมที่เกิดจากวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับบริบทพื้นที่และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมที่ 2 การลงพื้นที่เก็บข้อมูลบริบทและประวัติศาสตร์ของชุมชนและชาติพันธุ์โดยการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม และ กิจกรรมที่ 3 จัดเวทีระดมสมอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเก็บข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลทุนสังคมวัฒนธรรม ผลจากการศึกษาจะได้ ข้อมูลบริบทพื้นที่ ประวัติศาสตร์ชุมชนของชาติพันธุ์ เช่น ข้อมูลประชากรชุมชน แหล่งเรียนรู้ และ ข้อมูลทุนสังคมวัฒนธรรม เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำวางแผนในการศึกษาสำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่สอง

ผลลัพธ์จากกิจกรรมที่เกิดจากวัตถุประสงค์ข้อที่สอง ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ประชุมวางแผนตรวจสอบ ประมวลผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับชุมชนทั้งนี้เวทีระดมสมอง ทำให้ได้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้จากฐานข้อมูลของทุนทุนสังคมวัฒนธรรม และได้สร้างนักเรียนเพื่อเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนกิจกรรม โดยคัดเลือกนักเรียนระดับมัธยมต้นจำนวน 30 คนเข้าร่วมเข้าร่วมสังเกตการณ์และเข้าร่วมเป็นพี่เลี้ยง

กิจกรรมที่ 2 ออกแบบกระบวนการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ทำให้ได้รายละเอียดและรูปแบบกิจกรรมโดยแบ่งกิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 3 ฐานการเรียนรู้ดังนี้ 1) ฐานประวัติศาสตร์ชุมชน 2) ฐานทะเบียนวัตถุ 3) ฐานภาษาและวัฒนธรรม 4) สวดสรภัญญะ

กิจกรรมทั้งสองกิจกรรมได้สร้างรูปแบบกระบวนการเรียนรู้อัตลักษณ์ชุมชนไท้บ้านโพธารายและกระตุ้นประสบการณ์การเรียนรู้และการรับรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม อัตลักษณ์ชุมชนไท้บ้านโพธาราย

ผ่านมรดกทางวัฒนธรรม (วัตถุสิ่งของ) เกิดทักษะ,กระบวนการเรียนรู้และความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ชุมชน
ไทโส้บ้าน

โพนจาน ผ่านสุนทรียภาพทางภาษา ดนตรีและวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้าน พร้อมทั้งปลูกจิตสำนึกให้เยาวชน
มีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ชุมชนไทโส้บ้านโพน

ผลลัพธ์จากกิจกรรมที่เกิดจากวัตถุประสงค์ข้อที่สาม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ได้วิธีการวัดผลการเรียนรู้แบ่ง 3 ช่วง คือ 1) ช่วงก่อนร่วมกิจกรรม 2) ช่วงระหว่างร่วมกิจกรรม
3) ช่วงหลังร่วมกิจกรรม

กิจกรรมที่ 2 ได้กระบวนการเรียนรู้และวัดผลที่สอดคล้องกับหลักสูตรของโรงเรียนและบริบทของชุมชน

กิจกรรมที่ 3 จัดเวทีเพื่อถอดบทเรียนผลของการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้และวัดผลการเรียนรู้อัตลักษณ์ชาติ
พันธุ์โส้บ้านโพนจาน

จากการจัดกิจกรรมทั้งสามกิจกรรม ผู้วิจัยประชุมระดมสมองกับผู้บริหารโรงเรียน คุณครูผู้ฝึกสอน
และในกลุ่มสาระสังคมศาสตร์ ของโรงเรียนบ้านโพนจาน ได้ประเมินผลการจัดกิจกรรมดังกล่าวจากชุมชน และ
ประชาชนทั่วไปในการวัดการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน และนำมาสู่การจัดกิจกรรมการคืนความรู้สู่
ท้องถิ่น “มหกรรมการแสดงอัตลักษณ์ไทโส้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านโพนจาน” ซึ่งมีตัวแทนหน่วยงานราชการ
เช่น อบต.โพนจาน วัฒนธรรมอำเภอโพนสวรรค์ มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นต้น เข้าร่วมงาน โดยได้รับเกียรติ
จากนายอำเภอโพนสวรรค์เป็นประธานในงาน ทั้งนี้ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

1) การจัดเวทีเสวนาเรื่อง “อัตลักษณ์ไทโส้บ้านโพนจาน แนวโน้ม ทิศทาง การสืบสานและความยั่งยืน” ผู้ร่วม
เวทีเสวนาประกอบด้วย เจ้าอาวาสวัดโพนทราย ผู้อำนวยการโรงเรียนโพนจาน ตัวแทนชุมชน (นางสมหมาย
แสนมอม) และปราชญ์ชาวบ้าน (อาจารย์คำดา ราชมณี) 2) การนำเสนอผลการเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม
ที่ผ่านมา โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอกลุ่มละ 2 คน ผลจากการจัดกิจกรรม
แสดงให้เห็นถึง ชุมชนบ้านโพนจานมีทุนสังคมวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะ โดดเด่นและมีคุณค่าหลายประการ
ซึ่งหากสามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพสามารถนำไปสู่การสืบสานอัตลักษณ์ที่
สอดคล้องกับความเป็นจริงของชุมชนท้องถิ่น และสามารถใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการเสริมพลังให้กับชุมชนเพื่อ
ขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นโดยตั้งอยู่บนฐานของทุนสังคมและวัฒนธรรมตนเองต่อไป และจากการ
นำเสนอผลการเรียนรู้พบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสามารถนำเสนอได้ถูกต้องครอบคลุมพิสัยต่างๆ ทั้งใน
ด้านเนื้อหาความรู้ มีทักษะในการนำเสนอ มีความกล้าแสดงออกมากขึ้น และมีความกระตือรือร้นที่จะนำเสนอ
ซาบซึ้งในกิจกรรมที่ตนเองมีส่วนร่วม

2. โครงการวิจัยเรื่อง “เครื่องแยกเมล็ดฝ้าย”

(บริบทเดิม) พบว่า

- ปัจจุบันสตรีของชุมชนบ้านโนนสะอาด ทุกหลังคาเรือนมีอาชีพทอผ้าด้วยกระบวนการผลิตแบบ
ดั้งเดิม ผลิตภัณฑ์ที่ได้ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากยังพึ่งพิงการใช้

แรงงานคนเป็นหลัก และข้อจำกัดด้านวัยของผู้ผลิต ส่วนใหญ่พบว่าเป็นผู้สูงอายุ การผลิตผ้าทอมือมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดที่มีแนวโน้มมากขึ้น

- จากการลงพื้นที่กลุ่มทอผ้าบ้านโนนสะอาดจะต้องนำฝ้ายไปหีบเอาเมล็ดออกที่อำเภอกุดบาก ระยะทางกว่า 200 กิโลเมตร(ไป-กลับ) ปีละ 2-3 ครั้ง ดังนั้นในปีหนึ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่ายประมาณ 78,600 บาท

- ความต้องการผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ซึ่งผลผลิตดังกล่าวยังไม่พอต่อความต้องการของผู้บริโภคเนื่องจากกระบวนการผลิตฝ้ายอ้อมคราม มีกระบวนการผลิตที่ช้า เพราะทุกขั้นตอนจะไม่มีเทคโนโลยีหรือเครื่องทุ่นแรงที่ทันสมัยมาช่วยในกระบวนการผลิต

- ความต้องการของกลุ่มทอผ้าบ้านเนินสะอาด และหมู่บ้านใกล้เคียง ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป อ้าวฝ้าย ที่อำเภอกุดบากและ ลดการใช้แรงงานคน

การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้โครงการทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่และกระบวนการทำงานระหว่างนักวิจัยกับภาคีเครือข่ายทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่และกระบวนการทำงานระหว่างนักวิจัยกับภาคีเครือข่ายซึ่งมีกิจกรรมการดำเนินโครงการดังนี้ 1) ประชุมคณะทำงานวิจัยเพื่อวางแผนศึกษาและรวบรวมข้อมูล 2) ศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การผลิตเส้นด้ายการอ้าวฝ้ายโดยใช้เครื่องมือจากภูมิปัญญาชาวบ้านและ เครื่องมือที่มีให้บริการในปัจจุบัน 3) ออกแบบเครื่องแยกเมล็ดฝ้ายจากความต้องการของกลุ่มทอผ้าครามบ้านโนนสะอาด 4) สร้างเครื่องแยกเมล็ดฝ้าย 5) ทดสอบเครื่องแยกเมล็ดฝ้าย 6) ถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่กลุ่มทอผ้าคราม

(ผลลัพธ์) จากการดำเนินกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เกิดการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างทีมวิจัย กลุ่มทอผ้าบ้านโนนสะอาด และ แรงงานหีบเอาเมล็ดออกที่อำเภอกุดบาก และร่วมกันหาสาเหตุแก้ไขปัญหา จนกระทั่งได้มีการออกแบบเครื่อง และการดำเนินการสร้างเครื่องแยกเมล็ดฝ้ายตามแบบที่กำหนด ซึ่งเป็นนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถช่วยชาวบ้านได้จริง วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสามารถหาซื้อได้ในพื้นที่และมีราคาที่ชาวบ้านยอมรับได้ รวมถึงการใช้งานสะดวกสบายไม่ซับซ้อนและมีความปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน จากการทดสอบประสิทธิภาพของเครื่องพบว่าปัจจุบัน 1.37 ชั่วโมงต่อ 15 กิโลกรัมฝ้าย ซึ่งความต้องการของกลุ่ม 1 ชั่วโมงต่อ 15 กิโลกรัมฝ้าย และมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีกลุ่มทอผ้าบ้านโนนสะอาด

3. โครงการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรพืชและเห็ดที่เป็นแหล่งอาหารของป่าชุมชน ตาบลูกตาไก่ อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม”

(บริบทเดิม) พบว่า

- ตาบลูกตาไก่ มีเนื้อที่ 105 ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 9,122 คน มีพื้นที่ป่า ซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ เช่น เห็ด ผักหวาน และของป่าอีกนานาชนิด

- จากค้นหาโจทย์วิจัย ทำให้ผู้วิจัยพบว่าปัญหาทรัพยากรในป่าชุมชนเริ่มสูญหายไปอันเนื่องจากการไม่มีแนวทางการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ที่เหมาะสม เช่น เห็ดเผาะ เห็ดระโงก เห็ดขาว ดอกกระเจียว ไข่มด

แดง จักจั่น หรือ พืชสมุนไพร เริ่มลดน้อยลง เนื่องจากพื้นที่ตำบลกุดตาไ้ยังไม่มีวิธีการอนุรักษ์และบริหารจัดการป่าไม้ในชุมชนอย่างเหมาะสม

- ทรัพยากรในพื้นที่ป่าชุมชนในพื้นที่ตำบลกุดตาไ้เริ่มลดน้อยลง และมีการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าชุมชนของพื้นที่ตำบลกุดตาไ้ ส่งผลต่อ พืช และเห็ด ซึ่งเป็นผลิตผลจากป่าที่ชาวบ้านใช้ประโยชน์

- ต้องหาแนวทางในการฟื้นฟูพื้นที่ป่าที่ถูกทำลายให้มีความสมบูรณ์ของระบบนิเวศกลับคืน โดยสร้างแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของปรัชญา คนอยู่ได้ ป่าอยู่รอด คนและป่าพึ่งพิงเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน

จากการดำเนินการตามกรอบการทำงานปัจจุบันงานวิจัยได้ผ่านการดำเนินการไปแล้ว 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์การดำเนินการวิจัยเพื่อทำความเข้าใจกับชุมชน 2) การลงพื้นที่สำรวจสถานะภาพของป่าชุมชน 4 แห่ง ร่วมกับผู้นำชุมชนและปราชญ์ประจำหมู่บ้าน 3) การศึกษาบริบทชุมชนรอบป่าชุมชนจากข้อมูลทุติยภูมิจากองค์การบริหารส่วนตำบลกุดตาไ้ 4) การจัดสนทนากลุ่มย่อย (focus group) เพื่อสัมภาษณ์สถานะภาพของทรัพยากรพืชและเห็ดที่กินได้ จากปราชญ์ด้านพันธุ์ไม้และเห็ดในแต่ละหมู่บ้าน และ 5) การสำรวจและจัดทำบัญชีรายชื่อชนิดพันธุ์พืชและเห็ดที่กินได้ในป่าชุมชนทั้ง 4 แห่ง

(ผลลัพธ์) จากการดำเนินกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งได้ความร่วมมือจากจาก ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ ปราชญ์ชุมชน พระสงฆ์ โรงเรียน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชาวบ้านที่อาศัยในชุมชนรอบป่าชุมชน ผู้ที่เก็บของป่าขายตามฤดูกาล ผู้นำชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและเข้าร่วมกิจกรรมกับทางผู้วิจัยอย่างมีส่วนร่วมจนกระทั่ง 1) ได้ข้อมูลบริบทชุมชนโดยรอบป่าชุมชน ในพื้นที่ตำบลกุดตาไ้ 2) ได้บัญชีรายชื่อและสถานะภาพทรัพยากรในป่าชุมชน จำแนกเป็น ด้านพันธุ์พืชด้านสัตว์ และด้านเห็ด 3) ได้ฐานข้อมูลและแผนที่การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรในป่าชุมชนตำบลกุดตาไ้ ที่สามารถอธิบายให้ชุมชนเข้าใจได้โดยง่าย 4) ได้แผนการจัดกิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน ได้ข้อตกลง กติกาและแนวปฏิบัติในการใช้ประโยชน์ ทรัพยากร 5) ได้กลุ่มอาสาสมัคร หรือผู้สนใจอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าชุมชน

4. โครงการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนารูปแบบการลดการสัมผัสสารเคมีปราบศัตรูพืชของกลุ่มเกษตรกร: กรณีศึกษากลุ่มผู้ปลูกยาสูบบ้านนายอ ต.นางาม อ.เรณูนคร จ.นครพนม”

(บริบทเดิม) พบว่า

- บ้านนายอ ตำบลนางาม อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม เป็นพื้นที่หนึ่งที่เกษตรกรให้ความสำคัญกับการปลูกยาสูบมากขึ้นมีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อยๆ คือฤดูกาลปลูกปี พ.ศ.2556/2557 มีเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบจำนวน 20 ราย ปัจจุบันปี พ.ศ. 2558/2559 มีเกษตรกรปลูกยาสูบ 65 ราย มีพื้นที่ในการปลูกยาสูบประมาณ 190 ไร่ ซึ่งเกษตรกรที่ปลูกยาสูบ ร้อยละ 100 มีการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชในกระบวนการปลูก ทำให้เกษตรกรมีความเสี่ยงในการทำงานของเกษตรกรจากการสัมผัสสารเคมีปราบศัตรูพืช

- จากข้อมูลสถานการณ์การใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกรพบว่าแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลกระทบต่อ สุขภาพของเกษตรกร ผู้บริโภค ด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งด้านเศรษฐกิจของประเทศ ปัญหาดังกล่าว

นำไปสู่ปัญหาสุขภาพสำคัญหลายประการ เช่น ความเจ็บป่วยและการตายเนื่องจากการสัมผัสสารเคมี ก่อให้เกิดโรคมะเร็ง และโรคต่าง ๆ มากมาย ผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์เชื่อว่า สาเหตุจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นหนึ่งในสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนไทยต้องเสียชีวิตจากโรคมะเร็ง จนกลายเป็นสาเหตุหลักอันดับหนึ่งของการตายของคนไทยและในอนาคตผลกระทบต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะรุนแรงมาก

จากการดำเนินการการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยเน้น เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบบ้านนาโยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ซึ่งการดำเนินงานมี 4 ระยะดังนี้ คือ 1) การศึกษาสถานการณ์ชุมชน 2) การเสริมสร้างพลังอำนาจเกษตรกร 3) การดำเนินการตามแนวปฏิบัติการลดการสัมผัสสารเคมีปราบศัตรูพืช และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงแนวปฏิบัติการดำเนินการลดการสัมผัสสารเคมีปราบศัตรูพืช

(ผลลัพธ์) จากการดำเนินกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างทีมวิจัย เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบบ้านนาโยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและเข้าร่วมกิจกรรมกับทางผู้วิจัยอย่างมีส่วนร่วมจนกระทั่ง 1) ได้ข้อมูลสถานการณ์ของชุมชน ข้อมูลเกษตรกร ขั้นตอนการเพาะปลูกที่มีการสัมผัสสารเคมีปราบ ชนิดของสารเคมีที่ใช้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช พฤติกรรมการใช้สารเคมีและ ตรวจเลือดหาสารพิษตกค้างในเลือด 2) ได้แนวปฏิบัติในการลดการสัมผัสสารเคมีปราบศัตรูพืชไปใช้ส่งผลให้สามารถลดการสัมผัสสารเคมีในทุกขั้นตอน ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติคือ การแต่งกายไม่รัดกุม ช่วงเวลาในการพ่นยาไม่เหมาะสม และการไม่อาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้าหลังการเก็บและร้อยใบยาสูบ

5. โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการนำอัตลักษณ์ผ้าย้อมครามสู่การสร้างเสริมมูลค่าเพิ่มกรณีศึกษา กลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมครามบ้านโนนสะอาด ตำบลนางัว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

(บริบทเดิม) พบว่า

- ผ้าย้อมครามเป็นผลิตภัณฑ์พื้นบ้านอย่างหนึ่งที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้รับการยอมรับและเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีสีสันลวดลายสวยงามและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ปัจจุบันมีผ้าย้อมครามคุณภาพปานกลางและคุณภาพต่ำอยู่จำนวนมาก เพราะกระบวนการทำซับซ้อนและใช้เวลามาก นอกจากนี้แล้วผ้าย้อมครามยังมีราคาสูงกว่าผ้าย้อมสีธรรมชาติอื่นๆ ซึ่งจะทำให้ปัจจุบันชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ได้ทอผ้าไว้ใช้เองแล้ว แต่หันมาใช้ผ้าที่ผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมแทน สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าย้อมครามหดหายไป

- จากการจัดเวทีเพื่อระดมปัญหาความต้องการของสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านโนนสะอาด พบว่าชุมชนประสบปัญหาด้านวัตถุดิบในการผลิตสินค้า เช่น ต้นครามมีปริมาณไม่เพียงพอ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการย้อมสีครามยังเป็นภูมิปัญญาที่เป็นองค์ความรู้เฉพาะบุคคล ด้านการจัดการภายในกลุ่มผู้ผลิตยังเป็นการรวมกลุ่มแบบหลวมๆ ส่วนลวดลายของผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมครามจากชุมชน ส่วนมากยังคงเป็นลวดลายดั้งเดิม

ของลายผ้าแบบอีสานทั่วไป - การพัฒนาคุณภาพการผลิตและเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าโดยสร้างอัตลักษณ์และความโดดเด่นเฉพาะของผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มโอกาสในเปิดตลาดผลิตภัณฑ์ในแบบอื่นๆ เพิ่มขึ้น

จากการดำเนินการการวิจัยโดยผ่านกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้ตระหนักและเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งมีกิจกรรมการดำเนินโครงการดังนี้ 1) ประชุมทีมนักวิจัยเพื่อวางแผนการรวบรวมข้อมูลเตรียมความพร้อมก่อนวิจัย 2) ศึกษาสำรวจ พื้นที่ และ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาบริบทชุมชน บริบทผ้า ย้อมคราม ช่องทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมครามผ่านโซเชียลมีเดีย และแนวทางเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ 3) วิเคราะห์ข้อมูล ค้นข้อมูลชุมชน และร่วมกันวางแผนพัฒนาหาแนวทางเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

(ผลลัพธ์) จากการดำเนินการตามกรอบการทำงานปัจจุบันงานวิจัยได้ผ่านการดำเนินการไปแล้ว 2 กิจกรรม ได้ ข้อมูลบริบทชุมชนและ บริบทผ้าย้อมคราม ข้อมูลตลาดลายผ้าทอมัดหมี่พื้นบ้านของบ้านโนนสะอาด โดยผ้าย้อมครามถือเป็นผ้าที่มีเอกลักษณ์ แสดงถึงศิลปวัฒนธรรมของชุมชน และมีการส่งเสริมให้เป็นผ้าประจำอำเภอ ส่งผลให้ตลาดขยายตัวมากขึ้น และองค์ความรู้การผลิตคราม

3.4 สรุปจำนวนนักวิจัยและการเผยแพร่ผลงานจากโครงการวิจัย ระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2559

จำนวนนักวิจัยที่ได้รับการพัฒนา

ปีงบประมาณ 2558			ปีงบประมาณ 2559		
จำนวน โครงการ	นักวิจัย ม.นพ	นักวิจัยจาก ชุมชน/ เครือข่าย	จำนวน โครงการ	นักวิจัย ม.นพ	นักวิจัยจาก ชุมชน/ เครือข่าย
10	37	1	8	36	2

ปีงบประมาณ 2559 มีจำนวนนักวิจัยทั้งสิ้น 36 คน ซึ่งเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยนครพนม และใน 36 คน มีนักวิจัยร่วมที่มาจากท้องถิ่นซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน

3.5 การนำผลงานไปใช้ประโยชน์และผลกระทบกับชุมชน

โครงการวิจัย	การเรียนรู้และการใช้ประโยชน์ ของชุมชน	บทความที่เผยแพร่
การศึกษากระบวนการนำอัตลักษณ์ ผ้าย้อม คราม สู่ การสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่ม กรณีศึกษา	- ชุมชนได้ร่วมเรียนรู้และ สืบค้นอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งมี ผลการกับสร้างเรื่องราวในชุด	บทความ : ทูทางวัฒนธรรมกับ การยกระดับคุณภาพสินค้าของ กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผ้าย้อมคราม อ.

โครงการวิจัย	การเรียนรู้และการใช้ประโยชน์ ของชุมชน	บทความที่เผยแพร่
กลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมครามบ้านโนน สะอาด ต.นาจัว อ.นาหว้า จ. นครพนม ของ ดร.เกรียงไกร ภา สุตะ คณะครุศาสตร์	เดียวกันเพื่อส่งเสริมการตลาดผ้า ครามของชุมชนโนนสะอาด เช่น กรณีลายสาวน้อยบ้านโนน	นาหว้า จังหวัดนครพนม. 2560. การประชุมวิชาการวัฒนธรรม แห่งชาติ วัฒนธรรม ครั้งที่ 7. กระทรวงวัฒนธรรม.
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการ พัฒนารูปแบบการตลาดสัมผัส สารเคมีปราบศัตรูพืชของกลุ่ม เกษตรกร: กรณีศึกษาจากผู้ปลูก ยาสูบบ้านนายอ ต.นางาม อ.เรณู นคร จ.นครพนม”	- ได้รู้รูปแบบการตลาดใช้สารเคมี ที่เป็นประโยชน์และช่วยลดต้นทุน ในการทำการเกษตร - ได้เรียนรู้เรื่องผลกระทบของ สารเคมีตกค้างในร่างการจากการ ร่วมตรวจเลือดและอ่านผลเลือด	-
การศึกษาการเปลี่ยนแปลง ทรัพยากรพืชและเห็ดที่เป็นแหล่ง อาหารของป่าชุมชน ตาบลกุดไกร อำเภอลำปาก จังหวัดนครพนม	- ได้ร่วมเรียนรู้ทวนสอบข้อมูล ย้อนอดีต และสร้างความ ตระหนักในความสำคัญของ ทรัพยากรป่าไม้	-
เครื่องแยกเมล็ดฝ้าย	ได้เครื่องแยกเมล็ดฝ้าย ที่ชุมชนได้ ทดลองใช้ในการหีบฝ้าย โดยเป็น ของกลุ่ม	-
การวิจัยทุนทางสังคมและทุนทาง วัฒนธรรม เพื่อการจัด กระบวนการเรียนรู้และสร้างอัต ลักษณ์ชาติพันธุ์ไทโส้อย่างมีส่วน ร่วม: กรณีศึกษาบ้านโพนจาน ตำบลโพนจาน อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม	โรงเรียนโพนจาน ได้เข้าร่วม กิจกรรมกระบวนการเรียนรู้และ สร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทโส้ และเกิดกิจกรรมการเรียนรู้นอก ห้องเรียนที่ประยุกต์จากกิจกรรม การวิจัยของโครงการนี้	อยู่ระหว่างการจัดเตรียมบทความ เพื่อไปนำเสนอที่ มหาวิทยาลัยมหิดล

จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ในโครงการ ได้กำหนดไว้ว่าร้อยละ 50 ของโครงการวิจัยต้องได้
ตีพิมพ์ผลงานในวารสาร หรือ การร่วมนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการ แต่จากจำนวนโครงการทั้งหมด มี
เพียงโครงการเดียวที่ได้บทความและร่วมนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการ

3.6 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการโครงการและความสำเร็จตามตัวชี้วัด

1. กระบวนการพัฒนานักวิจัยตั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ

กระบวนการพัฒนาต้นน้ำ เริ่มตั้งแต่หน่วยบริหารจัดการ ได้จัดสรรทุนวิจัยเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่ เพื่อให้ให้นักวิจัยได้สัมผัสและเรียนรู้พื้นที่ ได้รวบรวมปัญหาความต้องการ และร่วมกันกำหนดโจทย์วิจัย ในส่วนนี้ช่วยให้นักวิจัยสามารถเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยที่สามารถเชื่อมโยงกับปัญหาความต้องการ และยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ได้ชัดเจนมากขึ้น

กระบวนการพัฒนากลางน้ำ ได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการ ตั้งแต่การร่วมสรุปโจทย์วิจัยเพื่อกำหนดชื่อเรื่องวิจัย การเขียนข้อเสนอโครงการ การพัฒนาข้อเสนอโครงการ การรายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัยอีก 3 ครั้ง ซึ่งทั้งหมดได้เห็นความก้าวหน้าของนักวิจัยที่มีการพัฒนาชัดเจนขึ้น ในแง่ของการเรียบเรียงเนื้อหาเพื่อการเขียนรายงานความก้าวหน้า เช่น กรณี โครงการเครื่องแยกเมล็ดฝ้าย อาจารย์หัวหน้าโครงการมีพื้นฐานความเชี่ยวชาญด้านช่าง สามารถสร้างสิ่งประดิษฐ์ได้ดี แต่ขาดแนวคิดการทบทวนวรรณกรรมเพื่อนำมาสู่การออกแบบก่อนการสร้างสิ่งประดิษฐ์ ขาดทักษะการเขียนรายงานวิจัย แต่เมื่อผ่านกระบวนการพัฒนากลางน้ำ 3 ครั้ง พบพัฒนาการด้านการเขียนรายงานวิจัยดีขึ้นมาก

กระบวนการพัฒนาปลายน้ำ ส่วนนี้การพัฒนาที่ปลายน้ำ ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการไปแล้ว 1 ครั้ง โดยเน้นเรื่องการตีพิมพ์เผยแพร่ แต่เนื่องด้วยช่วงการจัดกิจกรรม นักวิจัยในโครงการนวัตกรรมฯ ยังไม่ได้ดำเนินโครงการสิ้นสุด จึงเป็นการเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการ โดยที่ยังไม่มีผลงาน

อย่างไรก็ตามปัจจุบันมหาวิทยาลัยนครพนม ได้มีกองทุนวิจัยและนวัตกรรม ที่จัดตั้งขึ้นโดยผ่านการเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยนครพนม เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2559 ซึ่งกองทุนฯ นี้ ได้สนับสนุนเงินรางวัลผู้มีผลงานวิจัยเผยแพร่ในฐานข้อมูลตั้งแต่ TC12 ขึ้นไป ซึ่งเป็นรางวัลที่ช่วยจูงใจให้อาจารย์และนักวิจัยสร้างสรรค์ผลงานเผยแพร่มากยิ่งขึ้น

2. การสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงาน

รูปแบบของการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงาน มี 2 รูปแบบคือ 1) เชิญหน่วยงานภาคีเครือข่ายเข้าร่วมเวทีค้นหาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่และโจทย์วิจัยเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งพบว่า หน่วยงานที่เข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานภาครัฐ และการเข้าร่วมเวทีเป็นการสะท้อนข้อมูลเชิงพื้นที่ และ การแสดงความต้องการองค์ความรู้ที่คาดว่าจะประโยชน์กับชุมชนพื้นที่ ส่วนการนำข้อมูลไปกำหนดเป็นประเด็นการวิจัยนั้นขึ้นอยู่กับนักวิจัย 2) การเชิญภาคีเครือข่ายเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย จาก 5 โครงการวิจัย มี 2 โครงการ ที่มีนักวิจัยร่วมเป็นตัวแทนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับความมือ ร่วมประสานพื้นที่อย่างดีให้กับนักวิจัย

3. การพัฒนาศูนย์วิจัยเฉพาะทาง

จากการดำเนินโครงการนวัตกรรมฯ ระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2559 การพัฒนาศูนย์วิจัยเฉพาะทางขับเคลื่อนไปได้ดีมาก ทั้งนี้มีหลายปัจจัยด้วยกันคือ 1) การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยในตำแหน่งอธิการบดี และ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน รวมถึง การเปลี่ยนผ่านผู้บริหารในระดับสถาบันวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นหน่วยบริหารจัดการโครงการฯ การส่งต่อนโยบาย และการส่งต่อข้อมูลจึงชะงัก และให้ความสำคัญลดลง

อย่างไรก็ตาม การตั้งศูนย์วิจัยเฉพาะทาง เป็นตัวชี้วัด (KPI) การพัฒนาด้านการวิจัยตัวหนึ่งของมหาวิทยาลัยนครพนม และเป็นตัวชี้วัดด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย ดังนั้น โครงการวิจัยนวัตกรรม ระยะที่ 3 (ปีงบประมาณ 2560) ยังจะดำเนินการพัฒนาและดำเนินการจัดตั้งต่อไป

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลและการเปลี่ยนแปลง

4.1 ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จในการบริหารจัดการโครงการ

การดำเนินโครงการวิจัย ภายใต้การดำเนินงานโครงการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนมสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ 2559 ได้แบ่งการจัดสรรทุนวิจัยออกเป็น 2 รอบ ดังนี้ 1) รอบที่ 1 จากจำนวนข้อโครงการที่เสนอขอรับทุนมาทั้งหมด 14 โครงการ ผ่านกลั่นกรองโครงการวิจัยโดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ได้จำนวน 5 โครงการ 2) รอบที่ 2 ผ่านการพิจารณากลั่นกรองทุน จำนวน 3 โครงการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา ได้นำงานวิจัยมาประมวลวิเคราะห์ให้เป็นระดับภาพรวมของโครงการ ภายใต้การดำเนินงานโครงการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนมสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ทั้งรอบที่ 1 และรอบที่ 2 ประจำปีงบประมาณ 2559 พบว่า ปัจจัย เงื่อนไข ที่ทำให้โครงการวิจัยมีคุณภาพ มีลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

กระบวนการต้นน้ำ

1) **โจทย์วิจัยและปัญหาการวิจัย** เป็นเรื่องของคนในชุมชน ที่ผ่านการวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันมาแล้ว คนในชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่ต้องการแก้ไขปัญหานี้ อยากให้ทำวิจัยเรื่องนี้ และมีคนในชุมชนหลากหลายกลุ่มอาสาทำงานร่วมกัน ที่สำคัญประการหนึ่งคือเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนโดยตรง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นโจทย์วิจัยที่ออกมาจากชุมชนผ่านกระบวนการค้นหาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่ ด้วยกระบวนการเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) และเห็นปรากฏการณ์ของปัญหาอย่างชัดเจน

การศึกษาชุมชนและพัฒนาพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ในการวิจัยและการกำหนดประเด็นศึกษาวิจัย (หนึ่งคณะ หนึ่งตำบล หนึ่งโจทย์วิจัย) เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการทำงานในระยะยาว และกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม หรือนโยบายและการค้นคว้า คัดทีมวิจัย (คณะ/วิทยาลัย) การประเมินศักยภาพพื้นที่ที่มีความจำเป็นต้องเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพระดับหนึ่งที่จะทำให้การวิจัยมีความสำเร็จสูง

2) **ทีมวิจัยและผู้ร่วมในกระบวนการวิจัยหลัก** มีองค์ประกอบและคุณลักษณะที่สำคัญ คือ มาจากกลุ่มคนทั้งในชุมชน องค์กร หลายบทบาททางสังคม/ชุมชน หลากหลายสาขาวิชา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแหล่งทุน (สกว.) ที่ต้องการเน้นการสร้างควมหลากหลายของนักวิจัย และกระบวนการทำวิจัยเพื่อการพัฒนา

เชิงพื้นที่ ซึ่งงานวิจัยเพื่อชุมชนท้องถิ่นมีความแตกต่างไปจากงานวิจัยด้านอื่น หรือสาขาอื่นๆ คือ เป็นการทำวิจัยเป็นทีม เป็นกลุ่มคนจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัย ภายใต้โจทย์วิจัยที่มาจากชุมชนโดยแท้จริง

3) หัวหน้าชุดโครงการวิจัยมีประสบการณ์ด้านการวิจัย มีระบบการบริหารจัดการโครงการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ มีบุคลิกลักษณะและศักยภาพที่โดดเด่นเป็นสำคัญ คือ มีอุดมการณ์หรือจินตภาพในการมองเห็นปัญหาที่ชัดเจน/ยาวไกล ที่สำคัญมีประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับประเด็นในโจทย์วิจัยนั้นๆ มาแล้วในระดับหนึ่ง (หมายความว่าการทำงานวิจัยที่ตรงกับสาขาวิชาที่ตนเองถนัด) และสามารถประมวลภาพรวมการดำเนินงานทั้งระบบและแยกแยะส่วนประกอบได้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพได้เป็นอย่างดี

4) Coaching การพัฒนาโจทย์วิจัย ได้จัดเวที 2 ครั้งด้วยกัน ครั้งที่ 1 เป็นการนำเสนอผลจากการศึกษาชุมชนและพัฒนาไปสู่ข้อเสนอโครงการ พบว่า นักวิจัยยังไม่สามารถนำประเด็นปัญหาความต้องการของชุมชนมาสร้างโจทย์วิจัยได้ และบรรยากาศการนำเสนองานค่อนข้างเครียด และไม่กดดันนักวิจัยมาก ด้วยนักวิจัยส่วนใหญ่ค่อนข้างใหม่ในการทำงานวิจัย

ครั้งที่ 2 ได้ปรับรูปแบบการนำเสนอข้อเสนอโครงการใหม่ เปลี่ยนเป็นการ โคชชิ่ง (Coaching) โดยการแบ่งนักวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม ใช้กระบวนการเล่า และ ถาม โยเน้นการถามเพื่อหาคำตอบ และวิธีการทำงานที่เหมาะสมกับชุมชน ซึ่งการหาคำตอบและวิธีการเป็นการค้นพบโดยนักวิจัยเอง เครื่องมือที่ดีคือ การตั้งคำถาม และการสนับสนุนข้อมูล งานวิจัยบางส่วนจากประสบการณ์ของผู้โคช พบว่า บรรยากาศการสื่อสารการแลกเปลี่ยนดีขึ้นมาก นักวิจัยรู้สึกผ่อนคลาย และมองเห็นวิธีการกระบวนการทำงาน และแนวทางในการไปปรับแก้ไขข้อเสนอโครงการของตนเอง

กระบวนการโคชชิ่ง เริ่มมาจากแนวคิดของ รศ.ดร. สุธีระ ประเสริฐสรรพ และ ดร. สีสภรณ์ บัวสาย อย่างไรก็ตามเมื่อติดตามผลของการทำงานจากคุณภาพของข้อเสนอโครงการ ยังพบว่าคุณภาพข้อเสนอโครงการไม่ได้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อาจด้วยประสบการณ์ของนักวิจัยที่มีน้อย ดังนั้นกระบวนการพัฒนาคุณภาพงานได้กำกับติดตามต่อในส่วนของรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัย

ระดับกลางน้ำ

1) การเตรียมความพร้อมของทีมวิจัยและชุมชนก่อนการวิจัย เพื่อทำความเข้าใจเป้าหมายและกระบวนการทำงานวิจัยร่วมกัน ใน 3 ระดับด้วยกัน กล่าวคือ 1) การทบทวนเป้าหมายของโครงการวิจัยร่วมกันคนในชุมชน ดังที่กล่าวไปแล้วว่า โจทย์วิจัยที่ได้นั้นเป็นโจทย์ปัญหาที่มาจากชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชน 2) การวางแผนการวิจัยและการกำหนดบทบาทของนักวิจัย ทีมวิจัย ให้เห็นภาพรวมของการทำงานของแต่ละบทบาท/แต่ละคนอย่างชัดเจนร่วมกัน (ดูได้จากใน

บันทึกแนบสัญญาทุนวิจัย) พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัญหา และ 3) การกำหนดกรอบและประเด็นที่ต้องการศึกษาของทีมวิจัยและทีมเก็บข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องการศึกษาซึ่งจะมีความเชื่อมโยงกับการแก้ไขปัญหาในระยะต่อไปในอนาคต

2) การสร้างทีมเก็บข้อมูลและการมีส่วนร่วมของชุมชน อันเป็นการสร้างพื้นฐานของการมีส่วนร่วมและการสร้างสำนึกร่วมของคนในชุมชน พบความเด่นชัดในการรวบรวมข้อมูลโดยชุมชนในหลายโครงการวิจัยและหลายลักษณะที่สอดคล้องกับแต่ละพื้นที่ เช่น การหาอาสาสมัครจากคนในชุมชนที่สนใจในประเด็นนั้นๆ ร่วมทีม เช่นงานโครงการของคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ที่ให้กลุ่มนักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่หรืออยู่ในระหว่างฝึกงานลงเก็บข้อมูล ตลอดจนนักเรียนในระดับมัธยม และตัวแทนชุมชนร่วมกันเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในกระบวนการทำวิจัย การสร้างการมีส่วนร่วมจากกลุ่มคนที่มีความหลากหลายเพื่อร่วมให้ข้อมูลในการทำงานวิจัยในกระบวนการต่างๆ ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มจัดตั้งต่างๆ (กลุ่มหลักในการทำงานวิจัย) กลุ่มเยาวชนและเด็กนักเรียน ข้าราชการในชุมชน กลุ่มสมาชิกองค์กรท้องถิ่น และส่วนราชการในท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายสำคัญ เพื่อสร้างความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการปัญหาทั้งระบบในระยะยาว การดำเนินโครงการวิจัยภายใต้การดำเนินงานโครงการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จังหวัดนครพนมสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ รอบที่ 1 และรอบที่ 2 ประจำปีงบประมาณ 2559 นั้น สามารถแบ่งผู้เข้าร่วมออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. คนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงความถึง ทุกคนที่มีความแตกต่างหลากหลายกัน ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางด้านอายุ เพศ การศึกษา อาชีพบทบาทหน้าที่ทางสังคม เช่น กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มสตรี กลุ่มเด็กและเยาวชน ฯ ที่เป็นแกนหลักในทีมวิจัยนอกเหนือจากนักวิจัย และมีบทบาทหลักในการดำเนินงานวิจัย

2. เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง บุคลากรในองค์กรของหน่วยงานรัฐในชุมชนท้องถิ่นที่มีหน้าที่โดยตรงต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชาวบ้าน เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สาธารณสุข โรงเรียน ฯ

3. นักวิชาการในท้องถิ่น หมายถึงนักวิชาการในสถาบันการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบที่ให้การสนับสนุนองค์ความรู้ด้านวิชาการแก่นักวิจัยชาวบ้าน เพื่อยกระดับองค์ความรู้ท้องถิ่นสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. พี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษางานวิจัย หมายถึง กลุ่มคนที่คอยให้การสนับสนุนการดำเนินงานการวิจัยของทีมวิจัย ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการงานวิจัย (ในที่นี้เน้นในบริบทของสถาบันวิจัยและพัฒนา ที่สนับสนุนงานวิจัยระดับมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ ต้นน้ำ – กลางน้ำ – ปลายน้ำ)

3) **ความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง** การที่มีผู้ร่วมวิจัยจากท้องถิ่นเป็นส่วนสำคัญของการร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการฯ ทำให้เกิดความเข้าใจในเงื่อนไข / ข้อจำกัดของหน่วยงานเหล่านั้นมากขึ้น และข้อจำกัดของการดำเนินกิจกรรมวิจัย รวมถึงวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน

4) **การประสานงานและการติดต่อสื่อสารในรูปแบบกึ่งทางการ** เช่น การจัดตั้ง Line กลุ่ม Email และ Facebook การประชุมและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ได้สร้างความตื่นตัวและกระตือรือร้นให้กับนักวิจัย ทีมวิจัยและที่ปรึกษา ในการผลักดันการทำงานวิจัยให้มีการกำกับติดตามแบบไม่เป็นทางการอีกช่องทางหนึ่ง

4.2 ผลการเปลี่ยนแปลง

ผลที่เกิดขึ้น (Out-Put) และผลกระทบจากโครงการ (Impact) มีอยู่หลายด้าน ดังต่อไปนี้

1) **การพัฒนาคน** ได้แก่ 1) ทีมวิจัยมีทักษะ ความสามารถในการทำวิจัยมากขึ้น ทั้งการวิเคราะห์ปัญหาที่ได้จากการพัฒนาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่ การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การบันทึกและการเขียนรายงานการพัฒนาโจทย์วิจัยเชิงพื้นที่ การเขียนเอกสารเชิงหลักการ และการเขียนโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์เพื่อขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยจากแหล่งทุน 2) หน่วยจัดการงานวิจัย ได้เรียนรู้กระบวนการทำงาน กระบวนการพัฒนานักวิจัย การวางแผนและการติดตามควบคุมคุณภาพผลงาน รวมถึงการได้เรียนรู้ตัวอย่างการจัดการงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ

2) **การพัฒนาองค์ความรู้** อาจกล่าวได้ว่า ก่อให้เกิดองค์ความรู้ในการจัดการกับปัญหา และข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาการจัดการปัญหาและการพัฒนาโครงการวิจัยต่อไปในอนาคต

3) **เกิดการพัฒนาศูนย์ข่ายนักวิจัยระดับมหาวิทยาลัยและชุมชน** ตลอดจนกลไกการจัดการปัญหาในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเกิดกลุ่มคนทำงานและมีแนวทางในการหนุนเสริมซึ่งกันและกัน ตลอดจนการเฝ้าระวังป้องกันปัญหาในอนาคต เช่น กรณีเกิดเครือข่ายนักวิจัยในมหาวิทยาลัย ได้เกิดการช่วยเหลือ กรณีโครงการจากคณะวิทยาศาสตร์ที่ไม่คุ้นชินกับการรวบรวมข้อมูลชุมชน การใช้เครื่องมือ (conceptual tools) ในการรวบรวมข้อมูลชุมชน ก็จะได้รับความช่วยเหลือจากนักวิจัยในโครงการฝั่งคณะครุศาสตร์ช่วยลงเก็บข้อมูล และลองใช้เครื่องมือการรวบรวมข้อมูลให้เป็นตัวอย่างเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ส่วนใหญ่ที่พบเป็นการหนุนเสริมซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนข้อมูลแหล่งตีพิมพ์เผยแพร่ให้แก่กัน เป็นต้น

4) การต่อยอดงานวิจัยไปสู่การบริการวิชาการ หรือ การวิจัย เมื่อกระบวนการวิจัยเสร็จสิ้นทุกโครงการวิจัย ผลที่คาดว่าจะได้รับ อาจมีการพัฒนาต่อยอดโครงการวิจัยอย่างต่อเนื่องร่วมกับกลุ่มคนในชุมชนหลายฝ่าย หลายองค์กร และมีการยกระดับการทำงานที่สูงขึ้นหรือกว้างขึ้นทั้งในระดับเครือข่าย และขยายฐานหรือองค์ความรู้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่นอื่นๆ รวมไปถึง มีการเครื่องมือวิจัยเพื่อท้องถิ่นไปใช้ในการแก้ไขปัญหาอื่นๆ รวมถึงการบริการวิชาการในองค์ความรู้ที่ได้จากโครงการวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัย ภายใต้การดำเนินงานโครงการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาศักยภาพทรัพยากร มนุษย์จังหวัดนครพนม สู่สังคมแห่งการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ 2559 จำนวนจำนวน 5 โครงการวิจัยที่ดำเนินการเสร็จสิ้น และกำลังดำเนินการ 3 โครงการวิจัย ดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นนั้น มีประโยชน์ต่อการสร้างคน การพัฒนาคนให้เป็นนักวิจัยของชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือในอนาคตนักวิจัยจะสามารถพัฒนาโจทย์วิจัยใหม่ๆ ประเด็นใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับปัญหาของชุมชนท้องถิ่นที่มีความสลับซับซ้อน ให้สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีรูปธรรมที่เห็นเป็นประจักษ์ทั้งแก่คนในชุมชนนอกชุมชน ตลอดจนองค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ

อย่างไรก็ตาม สถาบันวิจัยและพัฒนา ในฐานะหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยต้องให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ การพัฒนากลไกระบบบริหารจัดการงานวิจัย การบริหารจัดการโครงการวิจัยให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างนักวิจัยสายรับใช้สังคม โครงการวิจัยที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมทุกชุมชนท้องถิ่น และพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยนครพนม

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรม

ภาพประกอบ การจัดเวที วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙
จัดอบรมการใช้เครื่องมือเพื่อพัฒนาโจทย์/ หาโจทย์วิจัยชุมชน

ภาพประกอบ การพัฒนาโจทย์ระดับพื้นที่ และหลักการเขียนเอกสารเชิงหลักการ
วันที่ 28 ธันวาคม 2559

ภาพประกอบ การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อค้นหาโจทย์
วิจัยเชิงยุทธศาสตร์ จังหวัดนครพนม
วันที่ 11 มกราคม 2559

ภาพประกอบ จัดเวทีการนำเสนอหลักแนวคิด เชิงหลักการ (Concept paper)
วันที่ 25 มกราคม 2559

ภาพประกอบ เวทีเตรียมความพร้อม ก่อนนำเสนอโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์
ในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2559

ภาพประกอบ เวทีเสนอโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ (สกว.จาก กทม.)

10 กุมภาพันธ์ 2559

ภาพประกอบ เวทีเสนอหลังจาก ปรับแก้งานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ (เพื่อดูการแก้ไขของงาน)
วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2559

ภาพประกอบ การจัดเวที การพัฒนานักวิจัย ผ่านกิจกรรมการพูดคุย เพื่อปรึกษาหารือ
ระหว่างนักวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิ (ผู้ทรงคุณวุฒิ ภายใน)
วันที่ 23 มีนาคม 2559

ภาพประกอบการจัดเวที พูดคุยระหว่างอธิการ และนักวิจัย และอาจารย์
วันที่ 5 เมษายน 2559

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และติดตาม ความก้าวหน้าของงานวิจัย (1/2559)
วันที่ 8 มิถุนายน 2559

เวทีการพัฒนา นักวิจัยรุ่นใหม่
"ประชุมระดมสมองสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่ ของมหาวิทยาลัยนครพนม"
วันที่ 21-22 กรกฎาคม 2559

เวที การนำเสนอ(ร่าง)โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ รอบที่ 2/2559
วันที่ 1 สิงหาคม 2559

เวที การนำเสนอรายงานความก้าวหน้างวดที่ 1
รอบ 4 เดือน และ นำเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนสนับสนุนภายใต้โครงการนวัตกรรมรอบที่ 2/2559
วันที่ 6-8 กันยายน 2559

เวที การนำเสนอรายงานความก้าวหน้างวดที่ 1
รอบ 4 เดือน และ นำเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนสนับสนุนภายใต้โครงการนวัตกรรมรอบที่ 2/2559
วันที่ 6-8 กันยายน 2559 (ต่อ)

การเผยแพร่ผลงานที่เกิดจากงานวิจัยทุนนวัตกรรม 2559

จากโครงการวิจัย คณะครุศาสตร์ ชื่อโครงการวิจัย การศึกษากระบวนการนำอัตลักษณ์ผ้าयो้อมครามสู่การสร้างเสริมมูลค่าเพิ่ม กรณีศึกษา: กลุ่มผู้ผลิตผ้าयो้อมครามบ้านโนนสะอาด ตำบลนางัว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

1 จาก 13

ชื่อเรื่อง : ทฤษฎีวัฒนธรรมกับการยกระดับคุณภาพสินค้าของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผ้าย้อมคราม
ในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

Cultural Capital and Product Quality Improvement of Indigo Dyeing Farmers in
Nawa District Nakhon Phanom Province .

เกรียงไกร ผาสุตตะ

Kriangkrai Pasuta

Ph.D. in Department of Social study,
Faculty of Education, Nakhon Phanom University.

Email: kriangkraipu@gmail.com

Tel .๐๘๕๕๕๕๖๗๘๙

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง “การศึกษากระบวนการนำอัตลักษณ์ผ้าย้อมครามสู่การสร้างเสริมมูลค่าเพิ่ม กรณีศึกษา: กลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมครามบ้านโนนสะอาด ตำบลนาจั่ว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม.” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการใช้ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน ผ่านการศึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าย้อมครามและค้นหาอัตลักษณ์ผ้าทอมือของกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมคราม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม การสังเกต ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือสมาชิกกลุ่มทอผ้าในเขตอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่าสมาชิกในกลุ่มได้รับความรู้จากบรรพบุรุษซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนที่อยู่ท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีกลุ่มคนหลากหลายชาติพันธุ์ในพื้นที่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่พบในชุมชน การผลิตผ้าครามพบว่าชุมชนมีการผลิตผ้าครามแบบครบวงจรโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษในการผลิตสินค้า และนอกจากนี้ยังมีการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้าอีกด้วย สีครามที่ย้อมในชุมชนพบว่ากลุ่มย้อมด้วยสีครามจากธรรมชาติโดยไม่ใช้สีครามจากเคมีซึ่งชุมชนได้สืบทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตสีครามมาจากบรรพบุรุษซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่พบในชุมชนดังกล่าว

คำสำคัญ (Keywords) : ทุนทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าย้อมคราม

Abstract

This article is part of qualitative research “The study led to the identification of innovative value-added cotton : A Case Study group of cotton producers in Ban Non Sa-at, Na Ngua Sub-District, Nawa District, Nakhon Phanom Province.” The purpose is to study the process of using cultural capital of the community. Through the study of local wisdom on weaving, indigo dying and the identification of hand-woven fabrics of indigo dyed fabric manufacturers. The instruments used in the study were semi-structured interviews, Group discussion, Observation. The study population was the weaving group in Nawa district. Nakhon Phanom Province. The findings show that group members gain knowledge from their ancestors, which is unique to the community within multicultural societies with diverse ethnic groups in the area. This is considered as a significant cultural capital found in the community. The production of indigo fabrics found that the community produced indigo fabrics fully integrated by the local wisdom inherited from the ancestors to produce goods.

In addition, there is a local wisdom to improve the quality of products as well. Indigo dyed in the community found that the dyed indigo dyed from nature, without the indigo dye from the chemical color, the community has inherited the indigo production knowledge from the ancestors, the major cultural capital found in the community aforementioned.

Key words : cultural capital, identity, local wisdom, Weaving and dyeing indigo.

บทนำ

สีครามเป็นสีย้อมธรรมชาติที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานมากกว่า ๖,๐๐๐ ปี มีการทำสีครามจากต้นไม้นิตต่าง ๆ สีครามที่มีคุณภาพดีมีแหล่งผลิตในทวีปเอเชีย เช่น สีครามจากประเทศอินเดีย ประเทศจีน ประเทศลาว และประเทศไทย เมื่อสีสังเคราะห์ถูกพัฒนาขึ้นการใช้สีธรรมชาติจึงค่อยๆ ลดลง โดยเฉพาะการใช้สีครามลดลงเหลือเพียง ๔% ในโลก ในประเทศไทยเองมีฝ้าย้อมครามใช้ตั้งแต่เมื่อใดไม่มีหลักฐานชัดเจน แต่ภาพถ่ายเก่าๆ ของคนในชนบทหรือแม้แต่ชุมชนที่ยังรักษาวินัยกรรมการแต่งกายไว้ ปรากฏฝ้าย้อมครามมาอย่างต่อเนื่อง เพียงแต่ใช้ในชุมชนเท่านั้นจนกลายมาเป็นสัญลักษณ์ของคนในสังคมชนบท

ฝ้าย้อมครามเป็นผลิตภัณฑ์พื้นบ้านอย่างหนึ่งที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้รับการยอมรับและเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีสีสันสดสวยงามและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผลิตภัณฑ์ฝ้าย้อมคราม ลักษณะเป็นฝ้าย้อมด้วยสีครามที่ได้จากต้นครามธรรมชาติ ทนทานต่อการซัก สีครามที่ได้จากธรรมชาติเป็นสีที่ไม่ละลายน้ำ นำมาเปลี่ยนคุณสมบัติให้เป็นสีที่ละลายน้ำได้ตามกรรมวิธีโบราณโดยไม่ใช้สารเคมี การย้อมเย็นโดยการจุ่มลงในหม้อครามหลายๆ ครั้งจนกว่าจะได้สีเข้มตามความต้องการทำให้สีไม่ตก และเส้นใยมีความเหนียวทนทานกว่าการย้อมโดยการต้ม ตลาดปัจจุบันมีฝ้าย้อมครามคุณภาพปานกลางและคุณภาพต่ำอยู่จำนวนมาก เพราะกระบวนการทำซับซ้อนและใช้เวลามาก และฝ้าย้อมครามมีราคาสูงกว่าฝ้าย้อมสีธรรมชาติอื่นๆ ซึ่งจะเห็นว่าชาวบ้านส่วนใหญ่เลิกทอผ้าไว้ใช้เอง แล้วหันมาใช้ผ้าที่ผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมแทน ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอฝ้าย้อมครามกำลังหายไป (ศิริภรณ์ กุลจิตติวิรัช, ๒๕๕๕)

จังหวัดนครพนมมียุทธศาสตร์จังหวัดด้านการพัฒนาผ้าทอพื้นเมือง และสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยนครพนม มุ่งพัฒนาการวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อสนองนโยบายตามยุทธศาสตร์จังหวัด จึงเกิดการพัฒนาโจทย์วิจัยเชิงยุทธศาสตร์ และจากการศึกษาเชิงพื้นที่ในเบื้องต้น กรณีศึกษาในพื้นที่บ้านโนนสะอาด ตำบลนาจัว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม พบว่า ชุมชนประสบปัญหาด้านวัตถุดิบในการผลิตสินค้า เช่น ต้นครามมีปริมาณไม่เพียงพอต่อการใช้ในกระบวนการย้อมสี ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการย้อมสีครามยังเป็นภูมิปัญญาที่เป็นองค์ความรู้เฉพาะบุคคล แม้ว่าในขั้นตอนของกระบวนการผลิตเป็นการผลิตระดับครัวเรือนซึ่งมีการสืบทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่นภายในครอบครัว ด้านการจัดการภายในกลุ่มผู้ผลิตฝ้าย้อมครามในชุมชนเองยังเป็นการรวมกลุ่มแบบหลวมๆ ในกรณีเฉพาะกิจเท่านั้น อาจเนื่องด้วยสินค้าฝ้าย้อมครามสามารถขายได้และยังเป็นที่ต้องการของท้องตลาด ส่วนตลาดปลายทางผลิตภัณฑ์ฝ้าย้อมครามจากชุมชนบ้านโนนสะอาดส่วนมากยังคงเป็นตลาดดั้งเดิมของลายผ้าแบบอีสานทั่วไป และมีผลิตภัณฑ์เพียงผ้าพื้นสีคราม และผ้าซิ่น

มัดหมี่ย้อมคราม ถึงแม้ว่าสินค้าที่ผลิตภายในชุมชนจะเป็นที่ต้องการของตลาดแต่กระบวนการพัฒนาการผลิตคุณภาพการผลิต ตลอดจนการยกระดับสินค้า และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายยังมีน้อย จากการจัดเวทีสรุปได้ว่า แม้ว่าผลิตภัณฑ์มัดหมี่ย้อมครามของชุมชนโนนสะอาดยังเป็นที่ต้องการ ขายได้ มีราคา แต่หากได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ให้มากยิ่งขึ้น ทั้งในแง่ของการรวบรวมหลายผ้า พัฒนาระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ ตลอดจนการยกระดับสินค้าผลิตภัณฑ์มัดหมี่ย้อมครามให้มีความหลากหลายแต่ยังคงความเป็นอัตลักษณ์ชุมชน หรือพัฒนาจากอัตลักษณ์ของชุมชน ย่อมเป็นช่องทางหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการผลิตและเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าภายในชุมชนได้ และด้วยความได้เปรียบของชุมชนคือด้านตลาดด้วยชุมชนสามารถส่งมัดหมี่ย้อมครามขายในตลาดภายในตลาดประจำตำบลและอำเภอ ทั้งในตัวจังหวัดนครพนมสกลนคร และจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งมีความนิยมใช้ผลิตภัณฑ์จากมัดหมี่ย้อมครามเพิ่มสูงขึ้น และการได้เปรียบในเชิงด้านภูมิศาสตร์ที่มีพื้นที่ติดกับชายแดนจังหวัดสกลนครซึ่งมีตลาดรับซื้อมัดหมี่ย้อมครามอย่างมาก จึงเป็นโอกาสสำคัญในการเปิดตลาดผลิตภัณฑ์ในแบบอื่นๆเพิ่มขึ้นมา

งานวิจัยนี้มีคำถามการวิจัยว่าหากเรามองการใช้ทุนทางวัฒนธรรมผ่านการศึกษาในประเด็นอัตลักษณ์และความโดดเด่นเฉพาะของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือบ้านโนนสะอาดว่ามีเอกลักษณ์เฉพาะอย่างไร และแตกต่างจากผ้าทอมือท้องถิ่นในชุมชนอื่นๆ อย่างไรในเขตพื้นที่จังหวัดนครพนม ตลอดจนจะมีแนวทางในการนำทุนทางวัฒนธรรมกรณีอัตลักษณ์ผ้าทอมือของชุมชนท้องถิ่นบ้านโนนสะอาดดังกล่าว มาพัฒนา ยกระดับคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้เป็นสินค้าท้องถิ่นที่มีคุณภาพได้อย่างไร โดยเน้นการศึกษาการใช้ทุนทางวัฒนธรรมผ่านการศึกษาภูมิปัญญาชุมชน อัตลักษณ์ผ้าทอมือของชุมชนผ่านกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการใช้ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน ผ่านการศึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าย้อมครามและค้นหาอัตลักษณ์ผ้าทอมือของกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมคราม

แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

แนวคิดเรื่องทุนทางสังคม เมื่อกล่าวถึงทุนทางสังคมนั้นจะเห็นว่า ทุนทางสังคมเป็นคำที่นักรัฐศาสตร์ Putman (๑๙๙๕) ที่ได้กล่าวถึงทุนทางสังคมในเรื่องความไว้วางใจ แต่สำหรับประเทศไทยนั้นจะเน้นความเมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แม้ว่าแนวคิดทุนทางสังคมจะถูกบัญญัติขึ้นโดยนักวิชาการต่างประเทศ แต่จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า นักคิด นักวิชาการไทยต่างเห็นตรงกันว่า ทุนทางสังคมเป็นสิ่งที่มิได้อยู่แล้วในสังคมไทยและมีอยู่หลากหลายด้วย ขึ้นอยู่กับการให้คำจำกัดความของนักคิดเหล่านั้น (อภิชัย พันธเสน, ๒๕๕๖) ดังเช่น อนุก นาบุตร (๒๕๔๕) ได้กล่าวถึงทุนทางสังคมใน ๕ รูปแบบ คือ ทุนทางจิตวิญญาณ ทุนทางภูมิปัญญา ทุนทางทรัพยากรมนุษย์ ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และทุนสาธารณะ ซึ่งทุนทางสังคมดังกล่าว จะเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนของการปฏิรูปสังคมไทย เพื่อสร้างระบบความปลอดภัยของสังคม (social safety net)

โดยทั่วไปเนื้อหาของสาระของทุนทางสังคมมักจะพิจารณาถึงความเข้มแข็งของครอบครัวหรือความ